

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Kell-e Bosznia?

Írta: Mezei Ernő.

Sok ember akad-e Magyarországon, aki Bosznia-Hercegovinának hozzánk való csatolásáért lelkesülne? Köve hiszszük. Még azok is, kik úgy tesznek, mintha a soviniztikus dicsőség mómora fejökbe szállott volna, alighanem szörnyű vegyes érzelmekkel fogadnák a gondviselésnek ilyes danausi ajándékát. Szép, szép az a történelmi jogczim, a magyar királyság ősi birtokának hagyománya, de a mi reális korunkban ez egymagára nem ejtheti káprázatba a közvéleményt, annál kevésbbé dönti el a kérdést.

Dinasztiáknak ma is kedves lehet minden hódítás, amely új darab területet hajt „szuverén” rendelkezésük alá. De örendelkezéssel bíró nemzetek manapság nagyon megfontolják azt is, hogy valamely új szerzemény növeli-e nemzeti öntudatuk erejét, fokozza-e szerves összetartozásukat. A kulturvilágban se hódítók, se hódítottak nem lehetnek ma lelketlen halmazatok. Bismarck mondotta egyszer a német birodalmi gyűlésben, hogy Ausztria katolikus németiségének beolvasztása csak a gyengeség forrása volna és megrontaná a német egység kemény kifejeződését. Ezt Bismarck németeknek németekkel való egyesüléséről mondotta. Hát ez a szegény, közjogilag nyomott, alkotmányosságában

széttagolt magyar állam még dicsőségének és boldogságának vegye, ha Bosznia-Hercegovinának bekebelezésével egy, minden eddiginél fájdalmasabb éket verne bele állami szerkezetébe? A politikai valóságban ez volna a halhatatlanul neveléses példa arról, hogy a zörgőcsontu Don Quixotte miként rajong és verekszik életre-halálra a világ legcsunyább Dulcineajáért, aki pedig ezt a hősi szerelmet semmiképp sem tudja méltányolni.

Történelmi emlékek lehetnek szépek és felemelők, de bizonyos, hogy Bosznia-Hercegovina mai népességét irányunkban a történelmi közösség semmi eleven hagyománya át nem hatja. Ami nemzeti szellem most forrong benne, az meg határozottan ellenséges irányzatú a mi államiságunkkal szemben. A sokat dicsőített kulturmunka, amelyet az osztrák-magyar monarchia harmincz éven át Bosznia-Hercegovinában végzett, éppen csak azzal az eredménnyel járt, hogy a lakosság legnagyobb része egyenlő gyűlölettel viseltetik osztrákság iránt is, magyarság iránt is. Vajjon hány nemzedék munkáját és áldozatát kellene rászánnunk, hogy a bosnyák-hercegóczy atyafiságot a történelmi közösség érzésére újra kineveljük és modern nemzeti öntudatunk befogadására képesítsük? Amikor Horvátországgal, amelyet a magyar koronához századokon át meg nem szakított, ma is közvetlen erejű kapcsolat fűz, oda

jutottunk, hogy a magyar állami fenhatóság ellen lázadó pártjai miatt ott az alkotmányos élet folytonosságát is be kellett szüntetni, melyik államférfiunknak van csak halvány képzelete is arról, hogyan lehetne az alkotmányos szabadságra immár hivatalosan is érettnak nyilvánított bosnyák társadalmat a mi alkotmányos rendünkbe beilleszteni. Pedig éppen most egy korszakos reformmal sok új elem és új érték előre meg nem határozható hatásait készülünk kipróbálni.

Talán Supilóra és társaira fogjuk-e rábízni, hogy a horvát-szerb koalíció gerendáiból megépítsék az állami egység hidját a Száván át is? Ami ösztönszerű érzést és hirtelen nyilatkozást az annexiónak befejezett ténye eddig a bosnyák szivekből kiváltott, bizony arra vall, hogy a magyar állameszme megértését hozzájuk legfeljebb starcevicusianus kiadásban lehetne közvetíteni. A derék Mandics ur, Szerajevó alpolgármestere, mint Bosznia horvát és katolikus részének képviselője már kijelentette, hogy az odavaló lakosságnak ez a kis töredéke nagy örömmel üdvözlözi az annexiót, mert örök eszménye beteljesülését látja benne előkészítve. Ő hajnalodni látja a közeli jövőt, amely az osztrák-magyar monarchia összes horvátjait egységes nemzeti szervezetbe fogja foglalni. És az osztrák delegáció mai ülésén Susztercsics, a bátor szlovén már le is vonta azt az egye-

A gourmet.

Írta: Hevesi József.

(Utánnomlás tílos.)

I.

Harmincz esztendőök multával a véletlen hozott össze Móríczt Jánossal. Valamikor egy alföldi faluból együtt indultunk neki a nagy világnak. Egy ideig egymás mellett vágtuk a rendet az élet nagy buzatábláján. De nem sokáig. Az én Móríczt János barátomat egyszerre csak szem elől tévesztettem. Eltűveledett. Se üstöm, se füstöm! Senkisémet tudta, hová lett. Szertelen ambíciójának — mint sejtettük — szűk volt a hazának kis buzatáblája. Nagyobb, széldsebb, tágasabb tért keresett féktelen törtetésének, olyan helyet, ahol bővebb aratás kínálkozik. Szóval kicsi volt neki ez a mi Macedóniánk.

Olykor-olykor hazatévedt felőle egy-egy kőszá híreσκε, mindig valami exotikus országból, tengerentúli vidékekről: Törökországból, Egyiptomból, Braziliából, sőt még a sötét Afrikából is. És mindig hozzátették, hogy Móríczt János tollasodik, gyarapodik, gazdagodik, nagyon vagyonos ember.

Harmincz esztendőök multával aztán megint itthon találkoztam vele. A véletlen hozott össze bennünket a főváros egy előkelő étkező termében. Egyedül állt egy asztalnál és éppen a pinczérel tárgyalt.

Első pillantásra ráismertem. És ő is nagyot hadonászott felém a karjával, mikor meglátott. Nagyon megörvendeztünk egymásnak. Ő is, én is. Hiába, az együtt töltött ifjuság varázsa

fogva tartja a sziveket, még a késő öregségben is.

Bár, ami azt illeti, egyikünk sem dült még bele az öregségbe, melyről azt tartják a klasszikusok, hogy ipse morbus est. En is jól bírom még magamat, Móríczt János barátom pedig — mint mondani szokták — a legszebb férfikorában virul.

Az asztalánál foglaltam helyet és minden szabadkozásom ellenére be kellett adnom a derekam. Ma este az ő vendége leszek. A viszontlátás öröme.

— Jó, finom vacsorát fogunk együtt elkölteni. A rendelést csak bizd reám, pajtás, tudod, hogy én értek hozzá.

— Hát még mindig olyan nagy gourmet vagy?

— Vagyok, voltam és leszek. És minél öregebb leszek, annál bizonyosabbnak látszik előttem, hogy az életnek nincs nagyobb gyönyörűsége, mint a jó konyha.

— Igen, jól mondd, minél öregebb leszel, — bezzeg míg fiatal voltál . . .

— Akkor is ezt vallottam. Hiszen ennek köszönhetem boldogulásomat . . .

— ?

— Nem értesz, ugy-e? Hát majd elmondom! Előbb azonban engedj meg, hogy a menüt összeállítsam.

Nem írom le azt a nagy raffinement, melyet az ételek összekombinálásánál kifejtett, melylyel még a pinczért is bámulatba ejtette. Nemesak! az egyes fogások megrendelésénél mutatta az igazi gourmet bravourját, hanem még abban is, hogy utasítást adott, miképpen készítsék, miképpen tálalják, milven sorrendben hoz-

zák a gondosan megválogatott ételeket és italokat . . .

II.

— Igen, barátom, — kezdé aztán, hogy magunkra maradtunk, — én egész karriéremet annak köszönhetem, hogy nagyon ki van bennem fejlődve Brillat Savarin mestersége. Az inyeség. Lásd, az egyik embert a becsvágy sarkalja, a másik dicsőségre áhítozik; hadi, politikai, irodalmi, művészeti sikerekre, ismét másoknak a szerelem ad szárnyakat. Van, aki magáért a nagy vagyonért töri magát, a másik meg rangra és nagy állásra törekedik. Engem — nem tagadom — mindig csak a gyomrom sarkalt. A gyomromnak köszönhetem, hogy nem volt nyugovám, hogy nem tudtam megelégedni egy közepes sorral, szerény asztallal. Velem a gyomrom parancsolt és annak féktelen, raffinált követeléseit vettem föl a küzdelmet az étellel.

Tudod — és előttem nem is tagadhatnám — származásom erre a féktelenségre engem éppen sággal nem jogosított föl. Apám, a szegény tisztartó, olyan távol állott a gasztronómiai szertelenségektől, mint én Nitzschétől. Egy szegény tisztartó bizony nagyon megelégszik a szerény, egyszerű, magyaros konyhával.

Egy véletlen azonban az egész életemre végzetes befolyást gyakorolt. A földbirtokos gróf születésnapja alkalmával nagy ebéd volt a kastélyban és erre meghívtak engemet is.

Csodálatosan gazdag ebédet tálaltak. Még most is emlékezem szinte minden fogásra. És ez az ebéd fölébresztette a gyomromban rejtőző féktelen ambíciókat.

Maga a gróf is nagy gourmet volt és minden egyes fogáshoz olyan kommentárokat szerviro-

nes logikai következtetést, hogy az annexió útján a Habsburgok birodalmának mihamar délszláv birodalommal kell változnia. Ez a tiszta logika ugyan némi megzavarodást is okozhat a horvát-szerb koalíció világmozgató koncepczióiban. A bosnyák-hercegovicz atyafiság óhitű-szerb része, azaz óriási többsége ugyanis legkevésbé sem szíveli a Habsburg jogar alá foglalt délszláv egységet, ellenkezőleg a legveszedelmesebb hevülettel álmodják Nagy-Szerbia minden lázálmát. Nekik is Eriszaimákat terem ez a gyönyörű vidék!

Persze ma már le kell számolnunk a harmincz év előtti politikának minden irányban nyilvánuló fatális következtetéseivel. Melyik rosszat kell elfogadnunk, hogy a még rosszabbat elkerüljük? Meg kell-e szereznünk Boszniát, csak azért, hogy ne váljék idegen hatalom félelmetes bástyázatává mi ellenünk? Bizonyára nem lehet könnyen vennünk azt a gondolatot, hogy a Habsburgok új szuverenitása Ausztria erejét gyarapítsa és bennünket déli határainkon ellenséges gyűrűzetbe foglaljon. Még kevésbé lehetne pedig eltűnnünk azt, ami most a legközvetlenebb veszedelemnek látszik, hogy Bosznia-Hercegovina külön birodalmi tartomány alkatát öltse fel, mert ez az önálló magyar államiság összes jogi alapjainak megdöntését, magának a 67-es dualizmusnak is szétrepesztését jelentené. Ez irányban nem foroghat fenn semmi kétség magyar államférfiak között.

Hiába, bele kell hát vetnünk magunkat e közelebb eső örvénybe, mert tovább még veszedelmesebb örvények fenyegetnek. Mi is ütött a „Standard“-hoz, az angol világlaphoz, hogy most tesz szemrehányást a lovagias magyar nemzetnek, a miért oly hálátlanul hozzájárul Törökország jogainak megsértéséhez? Ezt a szemrehányást harmincz év előtt kellett tennie, még pedig az angol államférfiak irányában is, kik a berlini kongresszu-

son maguk javasolták a mi monarchiánk megbizását Bosznia-Hercegovina állandó megszállásával. Most már ihatjuk a levét. A szegény magyar Don Quixotének bezzeg most már ki kell küzdenie Dulcinéáját tűzön-vízen, egen-poklon át. Igazán szép sorozata a harcoknak vár ezért a kedves országért reánk. Egész Európával ime szembeszállunk, hogy kiszabadítsuk a török szuverenitás és a berlini szerződés kötelezettségéből. Megvívunk majdan Ausztriával, hogy az összbirodalmi eszme, vagy az osztrák szuperioritás zsákmányává se válhassék. Végül kegyetlen birokra szállunk a horvátokkal is, ne hogy a délszláv martalócság keblére ölelhesse. És ha így diadalmas lovagiassággal magunkhoz ragadtuk, az édest, utánunk is hangzik, mint Trézsi asszony elrablója után a világ nevetése: Szegény tatár!

Budapest, október 9.

Ki informálja Aehrenthal? Megirták a lapok, hogy Rosen Sándor királyi kamarás, — aki évtizedeken keresztül volt a magyar sajtóügyek referense a külügyminisztériumban, — nyugalomba vonult. A magyar közvéleményt mindenesetre nagyon érdekli, hogy ebben az állásban ki lesz az utódja? Nem közönyös számunkra, hogy a külügyminisztériumban ki tartja kezét a magyar közvélemény érleltetésén, ki az, aki a magyar sajtó szempontjairól s a magyar lapokban kifejezett kívánságokról a külügyminisztert informálja? A külügyminiszter ennek az urnak a szemével olvas mindent, ami a magyar viszonyokra vonatkozik, a magyar nemzetnek joga van hát megkövetelni, hogy olyan embert válasszanak ki erre a funkcióra, aki jó indulattal van, vagy legalább is nem ellenséges érzelmű irántunk. A legnagyobb megdöbbenéssel értesülünk tehát róla, hogy a külügyminiszter Koller bécsi újságíró szerződtette a Rosen Sándor megüritült állására, aki husz éven keresztül a „Vaterland“ című bécsi újságnál a magyar

ügyek referense volt. Hogy ebben az állásban miképpen referálta Koller a magyar ügyeket, az a „Vaterland“ magyaráló, fordító és gyanúsító közleményeiből ismeretes. Abból a módból, ahogy Koller eddig kezelte bennünket, megérthető, hogy milyen indulattal viseltetik irántunk s arra is lehet következtetést vonni, hogy új állásában milyen szemüveget fog akasztani Aehrenthal orrára, hogyha ez a magyar ügyekről kívánna informálódni? Mindenesetre sajátságos, hogy Aehrenthal választása éppen erre az urra esett, akiről tudhatta, hogy Magyarországnak legtüzesebb ellensége. Avagy éppen ez volt új állásához Kollernek a legfőbb kvalifikációja? Lehet, sőt a külügyminiszter politikai irányából okunk van arra követeltetni, hogy nagyon is igen. Mindenesetre ajánljuk ezt az ügyet az éppen együtt tanácskozó magyar delegáció figyelmébe.

Bosnyák küldöttség Kossuth Ferencznél. A bosnyákok Budapesten időző küldöttsége ma fölkereste Kossuth Ferenczet és tőle kihallgatást kért. Kossuth Ferencz azonban udvarias formában tudtul adta a küldöttségnek, hogy nem hajlandó elfogadni, mert ő ezekbe az ügyekben — egyelőre — egyáltalában nem kíván beleavatkozni.

Egy konventikulumról. Egyik esti lap ma arról ír, hogy egy csomó függetlenségi párti képviselő tegnap éjjel nagy titokban konventikulumot tartott, amelyiken élesen megkritizálták a magyar delegáció einökének a királyhoz intézett szavait. Biztos értesüléseink szerint ilyen értekezlet egyáltalában nem volt. A függetlenségi pártnak különben is nagyon kevés tagja időzik most Budapesten s eddig még alkalmuk sem volt a párttagoknak arra, hogy állást foglaljanak.

A vezérkari főnök Budapesten. Hötendorff Conrad Ferencz altábornagy, a vezérkar főnöke tegnap este 7 órakor Budapestre érkezett. Conrad altábornagy a mai délelőtti folyamán báró Schönaich tábornagy, közös hadügyminiszterrel, majd báró Aehrenthal közös külügyminiszterrel hosszabb tanácskozást folytatott. Délután egy órakor a király kihallgatáson fogadta a vezérkar főnökét. A vezérkar főnöke ma délután fél 3 órakor ismét visszatutazott Bécsbe.

Wekerle elutazott. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap éjjel felesége társaságában két-napi tartózkodásra klopodiai birtokára utazott.

zott, melyek pikánsabbak voltak, mint a francia sauceok. Különösen nagyon járatos volt a régi konyhaművészetében.

Apiciusnak nevezte magát, arról a sokat emlegetett inyesről, aki, miután minden vagyonát elverte, megette: mérget vett, mert attól félt, hogy majd éhen hal. Szeretettel beszélt Vitelliusról, arról a nagy evőről, akinek alig nyolcz hónap alatt 900 millió szeszterczia (180 millió korona) volt a konyhaszámlája és szinte féltették tőle Alto-Germániát, melynek parancsnoka volt, hogy az egész tartományt föl fogja emészteni. De ez aztán tudta is módját! A Fekete-tengertől egészen Herkules oszlopáig egyre czirkáltak a flották, hogy fölhajszolják Vitellius számára, ami inyesiklandó drágaság.

És az öreg gróf belemlegetve a hulináris történetekbe, izgalmas képét adta a régi gastrónómiai művészetnek, melynek legavatottabb papjai a szicíliai szakácsok voltak és szemében a gyönyör villogásával beszélt Trimalchio híres ebédjéről, melyet Petronius oly inyesiklandó részletezéssel írt meg az ő „Satiricon“-jában. És minden ételről tudott valami érdekeset, izgatót, étvágygerjesztőt . . .

Én egészen el voltam kábulva és egy egész új élet tárult föl előttem. Pacsirta-nyelvekről álmodoztam és pávatojásokról, thebai-diókról és syriai narancsokról, archajai, kythnosi és heosi sajtokról, attikuszi fügekről és corbosi, chiosi borokról.

Órult vágy fogott el, hogy nekem ezekben részem legyen!

Mikor este hazaérkeztem, édes anyám birkaprikást adott az asztalhoz, utána pedig törös csuszát.

Hogy lerucszantam én egyszeriben lukulusi álmaim fényes birodalmából! A grófi ebéd után, Trimalchio gazdag asztala után birkaprikás!

De most már aztán erősen kezdett bennem dolgozni az ambíció. A gyomor ambíciója. Valami ellenállhatatlan vágy fogott el, hogy én Apiciusnak, Vitelliusnak, Trimalchionak a nyomába lépjek, hogy kivégym a részemem minden jóból, amit ez a földgömb termel.

És nekivágtam a világnak. És dolgoztam és dolgoztam. Nem ismertem semmi földi hiúságot: dicsvágyat, szerelmet, rangot, állást. Csak a gyomrom álmai, vágyai sarkaltak előre.

Azokat az országokat kerestem föl, hol a gastrónómia a legraffináltabb művészet magaslata emelkedett. Franciaországba, majd a fűszerek hazájába: Keletre. És tovább, tovább, amerre a gyomrom vágyai vezettek.

Nagy vagyont szereztem, mert folyvást dolgoztam — a gyomrom érdekében.

És úgy találtam, hogy ubi jól főznek, ibi patria. Soha semminemű honvágy, nostalgia, vagy egyéb hazafias bu engem nem nyomott. Nem a szív uralkodik nálam, hanem a gyomrom.

Ime, barátom, így ettem én végig az egész földgömbust és . . . és . . .

III.

Móricz János itt akadozni kezdett.

— Nos, mondám, talán elrontottad a gyomrodot?

— Mint láthatod: elég jó étvágyam van még mindig. Azonban a közeledő öregség egy más érzéssel gyöngített meg.

— És pedig . . .

— A honvágygyal. De ne érts föltre: nem a haza, nem a hármás bérez és a négyes folyó bántja a lelkemet — ámbár nem tagadom, hogy hűséges fia vagyok e földnek és szívesen áldozom mindenemet érte. De én jobban érzem magamat ott, ahová a gyomrom ideálja vonzott. Most azonban, hogy hazaérkeztem, a haza rab-ságba ejtette a gyomromat . . .

— A hazai koszt! . . .

— Oh, képzeld csak, hogy én, aki a flamíngók nyelvén, a pávák és fácánok velején hízaltam magamat; aki a legutolsó és immár kihalt madagaskári Dinoris-madárnak tíz literes tojásából ettem rántottát, ugyszintén az új-zélandi moa és az acpiornis óriási tojásaiból; aki a Mascarenhasokon levő dodo-libának ettem a pecsenyéjét és a Behring-szoros körül tanyázó óriási pinguin czombjait spékeltet falatoztam; aki Jáva szigetén giardinetonak duriánt ettem, meg a husos nangkát és djambu bidzsit; aki . . . de mit folytassam? Én, aki végig ettem mindent, amit a természet a gyomrom gyönyörűségére teremtett: rabja lettem — képzeld csak minnek?

— Sejtelmem sincs róla!

— Bizony nem is sejteted! Hát hogy haza-kerültem, az édes anyám megint kedveskedni akart nekem és — birkaprikást főzött nekem és törös csuszát . . . Oh, milyen barbarizmus! . . .

— Dehogy, — nagyon jó étel az!

— Bizony jó! Barátom, móta az anyám főztjét ettem, füttyülök a tengeri rákokra és a sarong-burung nevű fecskéfészkekre . . . Vége van a nagy ideálizmusnak . . . Egy gondolat bántja a gyomromat: a honvágy. Barátom, nincs külön étel a világon, mint — az anyánk főztje!

Az öszbirodalom.

Budapest, október 9.

Goluchovszky nyugalmazott külügy-miniszter testébe özönével röpültek a guny és tréfa nyilai, mert hivatali működése abban merült ki, hogy a többi hatalmasság után engedelmesen ámeneket rebegett. Ma visszasírjuk a tétlenség és tunyaság ez idejét — mert az, mit Aehrenthal külügy-miniszter ur ránk zuditott, százszor rosszabb, ezerszer ostobább helyzetbe sodort, mint amilyen a régi éra volt.

Mindössze néhány óra telt el csak az annexió kihirdetése óta és ma már ott tartunk, hogy ösz királyunk tiszteletreméltó személye oda van dobva az európai sajtó részint jogos, részint jogtalan kritikájának. Aehrenthal urnak köszönhetjük, hogy Ferencz Józsefről, Európa első gentlemanjéről úgy beszélnek, mint valami szőszegőről, ki nemzetközi szerződéseket, melyeken milliók nyugalma és békéje nyugszik, lelkiismeretlenül széjjelszakít. Meg kell tudnia a külföldnek, hogy nem a király okozója annak a láznak, mely most Európát rángatja és amely, a jó isten tudja, milyen katasztrófával fog végződni. Uralkodónk szava még ma is az a sziklabércz, melyre bátorsággal építhet mindenki; a külügyminiszter legendás együgyűségével párosult vakmerősége az, mely a mai bonyodalmat Európa nyakába varrta.

De nemcsak háborútól kell félnünk, bárha ez az egy eshetőség is elég ahhoz, hogy a külügyminiszter ellen vádat emeljünk — mert hisz az olyan diplomata, ki az annektálás formalitását csak vérrel és vassal tudja keresztül erőszakolni, nem érdemel kiméletet sem most, sem a jövőben. Hanem aggódnunk kell még azért is, mert az a mód, ahogy az annektálás megtörtént, egyrészt erős csapás Szent István birodalmának szuverenitására, másrészt egy téglá abban az épületben, melyet öszmonarchiának neveznek.

S hogy ez a föltevés nemcsak amolyan publicisztikai akadékoskodás, hanem igen szomorú valóság, annak bizonyosága az az örömujjongás, mely ma az osztrák delegáció ülésén fölcsendült. Ahány hang ebbe a himnuszba belerepült, mind az annektálás dicséretét zengte, mert az annektálás végre az első komoly lépés az öszbirodalom felé. Ha tulérzékenységgel vádolták idehaza azokat, kik a „szuverenitásom kiterjesztését” című kifejezésre görbén néztek, most csak elismeréssel kell hódolni ez előtt a tulérzékenység előtt. Az osztrák delegátusok betűről-betűre megerősítik azt a gyanút, hogy a provinciákat az öszbirodalomhoz csatolták és hogy a bosnyákokhoz intézett proklamációban foglalt dicső elődökre való hivatkozás porhintésnél nem egyéb.

Hát ha a magyar nemzetnek volt oka elégedetlen lenni Aehrenthal ur szerencsétlen munkájával, ez ok megvastagodott most, mikor tisztán fekszik előttünk, hogy az annektálás nemzeti függetlenségünk és önállóságunk ellen való galád merényletnek bizonyult. Nem szólva arról, hogy Boszniát és Hercegovinát csak Szent István koronájához lehet csatolni, ennek meg nem történte esetén csak fokozódik a sérelem, ha a közösség bélyegét ütjük rá. Ha a két tartományt az osztrák örökös tartományok közé ékelik (ami persze csak nyilvánvaló királyi esküszegéssel történhetnék meg és

ilyet Ferencz Józsefről emberfia föl nem tétélezhet), akkor legalább önállóságunk ellen való támadás marad el; de azzal, hogy közös tartományoknak deklarálják őket — igazuk van az osztrák delegátusoknak! — a Gesamtmonarchie megfogható alakot ölt és a magyar önállóság véres sebet kap.

És hogy itt csakugyan egy darab öszbirodalomról van szó, arra tanu a katonai Rendeleti Közlönyben megjelent királyi kézirat, mely már cs. és kir. csendőrségről beszél Boszniában. Eddig csak a hadsereg volt cs. és kir., most már a csendőrség is az? Ha nem csalódunk, van m. kir. csendőrség, van cs. kir. csendőrség, de cs. és kir. csendőrség nincsen.

Az országos függetlenségi és negyvennyolczas párt tudomásul veheti, hogy az öszmonarchia alapkövét sikeresen letették. Vajon mit szól ehhez az a párt, mely azért született, azért él, hogy Magyarország önállósága teljes legyen, Ausztriával semmiféle közös ügye ne legyen — mit szól ahhoz, hogy nemcsak nem respektálják eddigi csonka önállóságunkat, hanem egyenesen megsemmisítésére törnek? Ugy tudjuk, hogy a magyar delegáció többsége függetlenségi képviselőkből van öszszerkesztve; hogyan gondolkodnak ezek az urak Aehrenthal ur e művéről? Szó nélkül fogja-e tűrni, hogy Boszniát és Hercegovinát, melynek földjét magyar vér öntözte meg, ne Szent István koronájába illeszszék be; szó nélkül fogja-e tűrni, hogy a két tartomány közös voltának deklarálásával az öszbirodalom testet öltson; s végül szó nélkül fogja-e tűrni, hogy egy diplomata telhetetlen hiúsága véres háboruba kergesse a monarchiát?!

Ezekre a kérdésekre feleletet vár a magyar nemzet.

A delegációk.

— Az osztrák külügyi vitája. —

Budapest, október 9.

Ma csak az osztrák delegáció külügyi albizottsága tartott ülést. Dél előtt tíz órától este hatig tárgyalták a külügyi helyzetet, de főképpen az annektálással és az ennek nyomán támadt új helyzettel foglalkoztak. A szónokok mind azt hangoztatták, hogy az annexió jogos volt, de viszont utaltak arra is, hogy a helyzet veszedelmes lett. Gróf Latour és Redlich delegátusok már az iránt intéztek kérdéseket, hogy minő katonai intézkedések történtek, de báró Schönauich közös hadügyminiszter kijelentette, hogy a hadvezetés semmi különös intézkedést nem tett és a békés megoldást nem kívánja megnehezíteni.

Részletes tudósításunk a következő:

Az osztrák delegáció.

A külügyi albizottság ülése.

Az osztrák delegáció külügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor gyűlést tartott, amelyen gróf Dzieduszytzky elnökölt. Jelen voltak báró Aehrenthal külügyminiszter, báró Beck osztrák miniszterelnök, Schönauich közös hadügyminiszter, báró Burián közös pénzügyminiszter és gróf Montecuccoli tengernagy.

A mai ülésen folytatták a közös külügyminisztérium költségvetésének tárgyalását.

Axmann delegátus a keresztény-szocialisták nevében örömmel üdvözi a pragmatika szankezióknak Bosznia és Hercegovinára való kiterjesztését. A keresztény-szocialisták nemcsak Bosznia és Hercegovina lakossága, hanem az egész monarchia lakosságának érdekében valónak látják az annexiót, mely czélutudatos Balkán-politikára vall. Ezt a politikát a keresztény-szocialista párt teljes erejéből támo-

gatni fogja és e tekintetben a kormány számíthat a pártra. Ezután részletezte az annexió körülményeit és azt fejtegette, hogy az autonómiát az államjogi helyzet megállapításával junktumban kell elintézni. A külföldre nézve megnyugtató lehet, hogy az annexió nem hatalmi okokból történt. Azonkívül teljesen indokolt az annexió és az autonóm képviselő létesítése azzal, hogy a belső szociális viszonyok a nagyszerb mozgalom és az ifju-török változások folytán alaposan megváltoztak. Bosznia és Hercegovina hovátartozóságát egyszer s mindenkorra véglegesen rendezni kellett, mert minden halogatás veszedelemmel járhatott volna. A király bevétele és a külügyminiszter expozéja is eléggé rámutatott erre a szükségességre.

Dr. Baehrenreiter hivatkozok gróf Andrássy Gyulának a berlini kongresszuson tett arra a nyilatkozatára, hogy a monarchia a mandátumot mint időlegesen korlátlant veszi át. A konferencia helyeslőleg vette ezt tudomásul. Az 1879-es konvenczió is föntartotta a szultán szuverenitását. A mandátum értelmezésének kérdésében a tények határoznak már régen. Azok a tények, amelyeket Európa immár harmincz esztendő óta hagy jóvá. A bosnyák népeknek a törvényhozásba és közigazgatásba való fölvétele most már multhatatlan ugyan, de csak az államjogi helyzet rendezésével vihető keresztül. Az államjogi helyzetet véglegesíteni kell, még pedig a Reichsrath meghallgatásával.

Redlich delegátus örömmel üdvözi az annexiót egy német álláspontból, mint a birodalmi érdekek szempontjából. Harmincz év óta ez Ausztriának első cselekedete az európai politikában, akaratát érvényesíti. A szandzsákra vonatkozó jogaink feladásával jó lett volna még várni. Ausztria az annexióval befejezi azt a kulturmunkát, amelyet akkor kezdett meg, amikor német és szláv csapatok segédelmével visszahódította Magyarországot a töröktől.

Dr. Sustercic kijelenti, hogy a monarchia háborúval szerezte meg Boszniát és Hercegovinát. Amit tehát vassal és vérrel szereztünk, az a miénk. Ami már most az annexiót illeti, ez a kérdés csakis a délszláv ügyekkel kapcsolatosan intézhető el. A mi monarchiánk — délszláv nagyhatalom. A délszláv problémát meg kell oldani. Az annexióban szülő és az öszes délszlávok is egy új lépését látja a délszláv kérdés kifejlődésének a monarchia érdekében. A bosznia-hercegovinai szerbek nézve az okkupáció folytatásánál kedvezőbb az annexió, mert ezzel az alkotmányos szabadság van összekötve. A boszniai szerbek a monarchiához való kapcsolással ötmillió fajrokonhoz csatoltattak, akik valláskülönbségre való tekintet nélkül teljes rokonszenvvel fogadják őket. Ami Belgrádot illeti, ott is az okosság fog felülkerekedni. Ha a szerbek végsőig viszik a dolgot, katasztrófába rohannak, amit mi ausztriai délszlávok mélyen sajnálnánk. A délszlávoknak már most állást kell foglalniok azzal szemben, hogy Bosznia-Hercegovinából osztrák-magyar közigazgatási terület legyen. Ez csak provizórium lehet, mert véglegesen a horvát korona tartományaihoz kell ez országokat csatolni.

Gróf Latour delegátus: Az urakháza jobb oldalához tartozó delegátusok nevében köszönetét fejezi ki öfelsége ezen tetteért, amely tiszta helyzetet teremtett. Kérdi, hogy milyen diplomáciai lépések történtek az annexió elismerése tárgyában és hogy milyen katonai előkészületeket tettek, hogy ezt a cselekedetet már előre is biztosítsák.

Ezután a tárgyalást délutánra halasztották.

A délutáni ülésen Wolf delegátus: Rossz és erőszakos viszonyok vannak azon tettehez, melyet Ausztria a Balkánnal cselekedett. Nem is annyira hasznunkra, mint inkább vitatkozásra ad ez ügy alkalmat. Azon véleményének ad kifejezést, hogy az Ausztriában lakó hazafias érzelmű németek az annexióról szóló előítéleteinek helyt kell adni. Még ha a kormány az osztrák állameszme álláspontjára is helyezkednék, akkor is kell e változáson kritikát gyakorolni.

Redner fejtegeti az államjogi állását az annektált tartományokkal szemben. Azt mondja, hogy a bosnyákok a hozzá intézett proklamációból kifolyólag Róma királyság hozzákapcsolása Magyarországhoz vagy az osztrák tartományokhoz még konfliktusokat idézhet elő. Továbbá a kereskedelempolitika terén is beállhatnak hasonló konfliktusok. Felemlíti Németországnak az annexióval szemben való viselkedését, fejtegeti röviden a szövetségesek állását, majd rátér ismét a kereskedelmi politikára és különösen arra, hogy hogyan lehetne azt az annektált tartományokban érvényesíteni.

Egy szláv szónok megjegyzi, hogy az annektálás fejlődést jelent a délszláv kérdésben. Szerinte nemcsak arról kell beszélni, hogy a szlávok felszabadulnak, mert a délszláv kérdést egészen más szemmel nézi a szerb, mint pl. a horvát.

A vallások különbözősége is óriási ellentéteket idéz elő a délszlávok között. Ez annexiónál ugyanazt a sorsot jósolja meg a monarchiának, mint annak idejében Itáliában dult nemzeti kérdésnél.

Kramar delegátus azzal kezdi, hogy az annexió

következtében a politikai helyzet igen komoly lett, mert kétségtelen, hogy a legfontosabb nemzetközi szerződések egyikét egyoldalúan megsértették. Ez pedig a másik félnél éppen nem fog barátságos hangulatot kelteni. Azt nem lehet mondani, hogy ez a szerződésszegés az utolsó lesz, hiszen Törökország az alkotmányosság kihirdetése által annyira megerősödött, hogy most már ő is igyekezzon fog a berlini szerződés kényelmetlen pontjai alól kiszabadulni. Ezzel megváltozott a berlini szerződés alapja is, amiből viszont az is következik, hogy mindazokra a nemzetekre veszedelmes a helyzet, amelyek a berlini szerződésben jogokat kaptak. Németország már elvesztette befolyását a Yildizkioszkban. Hosszasan beszél a bosnyák viszonyokról és itt támadja az ottani közigazgatást. Majd a nagy-szerb propagandára tér át és nyomatékosan hirdeti, hogy azt rendőrralommal elnyomni nem lehet. Ha az elégtelenséget mind elfogadják, több lesz Boszniában a börtön, mint a lakóház. A szandzsákvast megépítése előtt szükségesnek tartja pontos számításokat készíteni annak rentabilitásáról. A hármasszövetség ellen van, mert Németország csak azért tartja fenn, hogy ne legyen elszigetelve. Viszátérve Bosznia annexiójára, nem keres jogcímet, mert ez hatalmi kérdés. Szerbia is észhez fog jutni és be fogja ezt látni.

Dr. Glabinski delegátus a lengyelek nevében kijelenti, hogy az annexiót ok politikai szükségnek látják és örvendenek, hogy megtörtént.

Báró Morsey: Mindenekelőtt az annexió kérdésével akar foglalkozni. Szerinte nagy hiba volna Szerbia aspirációit komolyan venni, mert azoknak nincs történeti jogosultságuk. A nagyszerb propagandát, amelyet Belgrádban cél tudatosan üztek, a szerb hazafiak garázdálkodásait és Pasits intrikáit sokkal erélyesebben kellett volna visszautasítani. Szóls is azon a nézeten van, hogy az izgalmak végre is csillapodni fognak és akkor Bosznia és Hercegovinában cél tudatos politikát fognak üzni a lakosság kívánalmainak szemmel tartásával. Részletesen foglalkozik az annexió jogi kérdésével és hangsúlyozza, hogy a monarchia Boszniát a legelhangyaltabb állapotban vette át és rövid idő alatt a kultúrásokok színvonalára emelte. Reméli, hogy a háborus bonyodalmak elkerülhetők lesznek.

Dr. Redlich delegátus a szerbiai mozgalmakról szóló hírekre való tekintettel, amelyek szerint a belgrádi események a határon veszélyeztetik a békét, néhány kérdést kíván a hadügyminiszterhez intézni. Mert bár a szerb harci lármát nem veszi komolyan, kérdezi, hogy a hadvezetőség az utóbbi napokban elkövetett-e mindent a déli határ védelmére és ha nem, hajlandó-e azonnal megfelelő intézkedéseket tenni?

Báró Schönaich közös hadügyminiszter gróf Latour kérdésére kijelenti, hogy minden esztendőben a legapróbb részletekig megteszik mindazokat az előkészületeket, amelyek szükségesek, ha komoly események a véderőre appellálnak. Ezek az intézkedések nemcsak az egész véderőre, de annak egyes részeire is vonatkoznak. A katonai előkészületek tehát megvannak. Redlich delegátus kérdésére ellenben kijelenti, hogy semmiféle rendszabályt a hadvezetőség ezideig nem léptetett életbe. Ez alkalommal hangsúlyozza, hogy a hadvezetőség a külügyminiszternek és a kormányoknak azt a törekvését, hogy a kérdést békésen oldják meg, semmiesetre sem fogja megnehezíteni. (Élénk helyeslés.)

A tárgyalást ezután holnap délelőtti tíz órára halasztják.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pécs város törvényhatósága a múlt évi pécsi országos kiállítás körül kifejtett működéséért Zsolnay Miklóst díszpolgárává választotta. Ma a törvényhatósági bizottság tagjai monstre-küldöttségben egyesülve, Nendtwich kir. tanácsos, polgármester vezetésével kivonult a Zsolnay-gyárba, hogy Nadler Róbert festőművész által készített díszlevelet átadja Zsolnaynak. A polgármester lelkes szavakban méltatta Zsolnay Miklós érdemeit, ki válaszában Pécs adósának mondta magát. A kiállítás anyagi sikerét kulturális alapítás fogja megörökíteni, amelyre a rendezőség a végleges leszámolás után mintegy 150.000 koronát juttathat. Ezen összeg képezi majd alapját a pécsi kutturának, amelyhez az állam és a város megfelelő összeggel járul.

Hajduböszörmény város képviselőtestülete közgyűlésén elhatározta, hogy megfelelőbbézi Hajdumegye szeptember 28-iki ülésének azon határozatát, hogy 800.000 korona költséggel a régi helyett új megyei székházat épít, amelynek költsége felét az államtól kéri, mintegy 450.000 korona lefizetésére pedig 2 százalékos, ötven évre terjedő kölcsön fedezésére szolgáló pótdadót vet ki. Ugyane tárgyban Porcsalmy Gyula megyebizottsági tag is felel. A hajduböszörményieknek az az óhajuk, hogy a

megyei székhely helyezzessék vissza Debreczenből Hajduböszörménybe, amely 1876-ig a Hajdukerület székhelye volt és ahol a kerület régi, diszes székháza ma is áll, Debreczen pedig képezzen külön vármegyét, mint ahogy ezt a korábbi szabadelvű kormányok egyike is tervezte. — Veszprémi Zoltán főispán Hajduböszörmény főkapitányával a visszaélései miatt lemondani kényszerült Kelemen Gábor helyébe Veszprémi Barna hajdumegyei tb. főszolgabíró-t nevezte ki.

Bosznia annexiója.

— Készülnek a konferenciára. —

Budapest, október 9.

Szerbiából ma higgadtabb hírek érkeznek, bárha Belgrádban még most is folyik a toborzó s tüntető tömegek követelik, hogy Ausztria-Magyarország ellen indítsák meg a háborút. A szerb kormány azonban — érthető okokból — habozik, hogy ilyen kalandos vállalkozásba belefogjon. A konakban és a külügyminisztériumban mindazonáltal eleven élet folyik, hosszú kormánytanácskozások és katonai konferenciák vannak, melyek Péter király személyes részvétele mellett messze benyulnak az éjszakába is. Hír szerint Szerbia Oroszország, Anglia és Franciaország tanácsától teszi függővé az elhatározását. Mindenesetre nagy várakozással lehet a szkupstina holnapi ülése elé tekinteni, melyet éppen az annexióra való tekintettel hívott Péter király össze.

A nagyhatalmak egy része még mindig konferencia elé kívánja terjeszteni a kérdést. Ebben az irányban Oroszországtól várják a döntő lépést.

Ma több boszniai küldöttség járt Budapesten s tisztelegtek az osztrák és a magyar kormányok előtt.

Mai hireink a következők:

A szerbek harci kedve.

Belgrádban ma délelőtti minisztertanács volt, amelyen fontos határozatok hoztak a szkupstina holnapi ülésére tekintettel. A külügyminiszter délelőtti 12 órakor a szerb sajtóiroda főnökét fogadta. A hivatalos körök hangulata általában békés.

Ausztria-Magyarország tegnap közölte a nagyhatalmakkal azokat az intézkedéseket, amelyeket diplomáciai képviselői útján Belgrádban tett. Éjjel érkezett Párisba a jelentés, hogy a szerb kormány a Pétervárról, Párisból, Rómából és Londonból kapott tanácsokat megfogadta.

Ma éjszaka a konakban Péter király elnökletével a haditanács volt. Az ó-radikális képviselők tegnap előértekezletet tartottak. A jelen voltak többsége a háború mellett foglalt állást.

Szalónikiból, Triesztből, Bécsből és Zágrárból szakadatlanul számos önkéntes jelentkezik. Hírlik, hogy ma több magyar és osztrák kémet, — akik Zimonyból jöttek, csendőrruhába öltözötten — letartóztattak. Már ma is mérsékeltabb Belgrádban az utcáin hangulat. Csak kisebb diákcsoportok vonulnak fel az utcákon, hazafias dalokat énekelve és gyakran kiáltozva: „Pereat Austria!” (Le Ausztriával!) Nagyobb csoportosulás csupán a Mihály-szobor előtt van. A szobrot nemzeti trikolórral takarták be és előtte tartja permanens ülést az ifjusági komité, mely önkéntes-seregek toborzásával foglalkozik. A lapok ma déli kiadásai a kormánytól erélyes állásfoglalást követelnek. Ma ismét újabb csapatok érkeztek vissza a hadgyakorlatokról. A csapatokat a lakosság élénk ovációban részesítette.

Ma délelőtti az angol, török és orosz követek hosszasan tanácskoztak Milovanovics külügyminiszterrel. A tanácskozás nem volt együttes. A szkupstina holnapi ülése elé mindenki nagy várakozással néz. A kormány bukása elkerülhetetlen, az új miniszterelnök Pasics lesz. A régi miniszterek kö-

zül csak Stefanovics hadügyminiszter tartja meg állását.

Az éjjel bűnös kezek elválták a Bulgáriába vezető telefon- és távíróhuzalokat.

Az egyetemi ifjuság ma délelőtti a trónörökös lakása elé vonult és a szerb Boszniát élte. György, szerb trónörökös magához kérte az ifjuság egyik küldöttségét és kijelentette nekik, hogy hazafias törekvéseiket ő minden erejével támogatni fogja.

Ma reggel öt órakor Belgrádba érkezett a keleti expresszvonat, amely zsufolva volt utasokkal. Főleg szerb kereskedők jöttek, akik hazasiettek, ezenkívül külföldi újságírók, francziák, oroszok és németek. Belgrádban és Zimonyban az összes szállodák zsufolva vannak. A monitörök még nem érkeztek Belgrád elé, mert az alacsony vízállás miatt nem haladhattak teljes gyorsasággal.

Gróf Forgáchi belgrádi követ, aki most nászuton van, báró Aehrenthal külügyminiszter felszólítására félbeszakítja szabadságát és visszaérkezik állomáshelyére. Visszaérkezéseg Müller követségi tanácsos vezeti a követséget.

A bécsi szerb királyi követ kormányától megbízást kapott, hogy a külügyminisztériumban óvást emeljen Boszniának a monarchiához való csatolása ellen. Ezen óvást azonban nem vették tudomásul, miután a szerb kormányt nem tartják jogosultnak, hogy diplomáciai uton e kérdésben állást foglaljon.

A bosznabrodí rendőrség ma letartóztatta és a hatóságnak átadta Jakowlewics Wlastimir szerb tűzérhadnagyot, aki Szerajevóból polgári ruhában állítólag szabadságra jött hazá. Marac polgármester felszólította Jakowlewicst, hogy igazolja magát, mire ez okmányival igazolta, hogy utban van hazája, Belgrád felé. A szerajevói rendőrség megerősítő okmánya alapján Jakowlewics hadnagyot szabadon bocsátották és rendőri kíséret mellett folytathatta útját Belgrád felé.

A tegnap esti demonstrációk hatása alatt a szerb kormány elővigyázatból széleskörű intézkedéseket tett a rend fenntartására. A magyar osztrák konzulátus palotáját egy század katonaság vette őrizet alá és a magyar kereskedelmi ügyvivőség előtt szintén nagyobb csendőri készültség van. Ezek az intézkedések azonban feleslegeseknek bizonyultak, mert a mai nap sokkal nyugodtabban telt el, mint tegnap és az utcáin tüntetések is kisebb mederben folytak le. Ezt a hatást úgy látszik, Péter király szózata idézte elő, aki tegnap a konak terraszáról a néphez intézett beszédében nyugalomra intette Belgrád lakosságát.

A szkupstinát Péter király holnapra rendkívüli ülésre hívta össze. A mai nap folyamán már csaknem valamennyi képviselő Belgrádba érkezett a vidékről. A képviselők közül sokan fenjártak a külügyi palotában és informáltatták magukat az ügy állásáról. Az est folyamán valamennyi politikai párt értekezletet tart. Egyöntetű eljárásban akarnak megállapodni a szkupstina holnapi ülését illetően.

Az ülés elé nagy várakozással tekintenek, mert ettől várnak döntést a további fejlemények tekintetében.

A kormány ma egész nap tanácskozásokat folytatott, amelyek eredményéről azonnal értesítették a királyt is. A délután folyamán a konakban minisztertanács volt, amelyen maga a király elnökölt. E minisztertanács határozatáról eddig semmi sem szivárgott ki.

Ma délután nagy népgyűlés volt a Mihály fejedelem téren, amelyen nagyobb tömeg vett részt. A népgyűlésen több képviselő is megjelent és beszédeket intéztek a néphez. Gyűlés után tüntető körmenetben vonultak a konak elé, ahol lelkesen élienztek a királyt. Az ovációk megismétlődtek a trónörökös lakása előtt. A menet azután bejárta a város főutcait és rendben oszlott szét.

A királyi család valamennyi tagja a fővárosban időzik, de közülük senki sem hagyja el a királyi palotát, mert személyes megjelenésükkel nem akarnak alkalmat adni esetleges újabb tüntetésekre.

A mai napon több macedóniai bandavezér érkezett Belgrádba, akiket tüntetésekkel fogadtak. A várost különböző kalandos hírek járják be. Utcákon, vendéglőkben, kávéházakban részben a képviselők, részben pedig a macedón bandavezérek vezetésével értekezleteket tartanak. Ezek a tanácskozások tisztán kávéházi beszélgetés jellegével bírnak és semmi komolyabb jelentőség azoknak nem tulajdonítható. A helyzet további alakulására nézve a szkupstina holnapi ülése fogja a döntést meghozni. A sajtó hangulata változatlan, az összes lapok ma is az annexió ellen cikkeznek.

Míg a szerb ifjuság és a tüntető körmenetekben résztvevő polgárság a háborúra gondol és ilyképpen kívánja vélt sérelmeit orvosolni, addig a szerb képviselők és különösen a kormány körében a helyzet szanálását a nemzetközi kongresszus összehívásától várják.

Diplomáciai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek az elé a válasz elé, amelyet a szignatárius hatalmak belgrádi képviselői fognak adni a nekik átnyújtott jegyzék dolgában. Ettől teszik függővé a további lépéseket. Felhangzott az a kívánság, hogy az egybehívandó nemzetközi kongresszus ne Bécsben, hanem Párisban tartsa üléseit. A szerb kormány el van tökéltve, hogy amennyiben a nemzetközi kongresszus valamely külföldi állam kezdeményezésére nem fog összeülni, annak összehívását maga fogja provokálni.

A legújabb táviratok Belgrádból ezt jelentik: Több jel arra vall, hogy kezd kijózanodni a főváros népe. Ma sok kereskedő érkezett a vidékről, hogy a fővárosban beszerezze téli szükségletét, ami a mostani viszonyok között nem volt lehetséges s így a belgrádi nagykereskedők pótolhatatlan kárt szenvednek. Szó sem lehet arról, hogy Szerbia hivatalosan harcias lépést tegyen Ausztria-Magyarország ellen, de az nincs kizárva, hogy az Ó-Szerbiából csődülő bandák a boszniai határon meggondolatlan és veszedelmes túllépést fognak elkövetni.

A vidékről jelentések jönnek tiltakozó gyűlésekről, amelyek határozatokat hoznak, hogy a szerb nép kész vérért és vagyonát áldozni. A fővárosban aránylag csendesen mult el a mai nap, csak éppen a harcias kedvű iskolás-diákok tüntettek. Nagy számban csoportosultak a vasútállomás és hajókikötő előtt s az érkező képviselőket harcias kiáltásokkal üdvözölték. A diplomáciai viszony Montenegróval, amely a bombaaffér idején megszakadt, a legközelebbi napokban ismét helyre fog állni és Szerbia rendkívüli követet küld Cettinjébe. Komoly politikai körökben szemére vetik Ausztria-Magyarországnak, hogy az egész bombapört azért rendezte, hogy Montenegrót elhídegitse Szerbiától.

A trebinjei zavargásokról szóló hírek, amelyek szerint a keresztény lakosságnak menekülnie kellett a muzulmánok elől, teljesen alaptalanok. Mindenütt teljes nyugalom van.

Belgrádban az ifjuság utcái tüntetései — újabb táviratok szerint — még egyre tartanak. Az ország belsejéből érkező skupstina képviselőket viharos ovációkban részesítik. A lapok többsége hevesen támadja a kormányt azért, mert tiltakozó jegyzékének tartalma nem kielégítő. A Politika, a Velimirovics-kormány azonnali lemondását és egy, az összes politikai pártok képviselőiből alakítandó kormányt követel. Odjek, az ifjuradikálisok pártjának lapja, egyetértésre int és a pártgyűléseket veszélyekre figyelmezteti a politikusokat. Az érdeklődés mindenképpen a skupstina felé fordul. Az óradikális párti Samouprava magatartásából arra következtetnek, hogy a párt erélyes tiltakozó állást kíván elfoglalni Bosznia és Hercegovina annexiója kérdésében. Ez esetben azt hiszik, hogy a többi pártok is csatlakozni fognak az óradikálisok álláspontjához.

Mozgósítási hírek.

A tizenharmadik hadtest nagyszabású mozgósítási előkészületei folyton tartanak. A hadtestparancsnokságnak egész személyzete éjjel-nappal lázasan dolgozik. A térparancsnokság tisztjeit ma éjjel sürgősen berendelték a hadtest-

parancsnokságra. Személyesen meggyőződtem arról, hogy egész éjjel chiffrírozott táviratok mentek szét a hadtestparancsnokság területén lévő helyőrségekbe. Egy szabadságon levő kapitányt Dolna-Tuzláról táviratilag szólítottak fel, hogy azonnal szakítsa félbe a szabadságát és vonuljon be az ezredéhez. A Száva hidját még mindig éjjel-nappal őrzik. Éjjel őriáratok czirkálnak.

Pólából érkezett magántávirat jelenti, hogy a Zenta, Szigetvár és Aspern hadihajók teljesen felszerelve készen állnak. Egyes hadihajók a dalmát vizekre indultak. A fiumei és a pólai arzenálban nagy előkészületek folynak. Mindez természetesen összefüggésben van a Balkánon történetekkel.

A hadtestparancsnokot holnapra visszavárják Zágrádba. A zágrábi lapoknak a cenzura nem engedi meg a katonai hírek közlését. A zágrábi vasuti állomáson is előkészületek folynak és nagy kocsiállomások állnak készenlétben.

Bécsből érkező félhivatalos jelentések a következő kijelentésekkel czáfolják a mozgósítási híreket: A balkáni események folytán beállott érthető izgatottság nap-nap után szüli a sajtóban a legmerészebb kombinációk alapuló híreket. Ezek a közös hadsereg mozgósításáról is szólnak, sőt a lapok legutóbb egyes mozgósítási tényeket is regisztrálnak. Ezekre vonatkozólag a legilletékesebb helyről kijelentik, hogy mindezek a hírek, amelyek legutóbb a hadsereg mozgósítási előkészületeiről megjelentek, teljesen légből kapottak és alaptalanok, mert mindeddig semmiféle olyan rendelkezés nem történt, amely még csak a legtávolabbról is valami mozgósítási intézkedésnek volna tekinthető. Konstatálni kell, hogy egyetlenegy tartalékos sem hívtak be. Különben a mérvadó körök egyáltalában nem zárkoznának el az elől, hogy a nyilvánosságot, ha bizonyos komoly események állnának be, a legmesszebbmenőleg ne tájékoztassák.

Különben a Száva hidjának katonai megszállása és a dunai monitorok kiküldésén kívül, eddig semmiféle katonai intézkedést sem tettek.

Ma reggel Zimonyba érkezett egy utászredbeli alezredes, egy őrnagy, két kapitány és nyolcz altiszt.

Tegnap és ma a zágrábi vasuti állomáson az összes utasokat szigoruan ellenőrzik és közülük azokat, akik Belgrádba mennek, vagy pedig onnét jönnek: igazolásra szólítják fel. A vonatokat fegyveres rendőrség várja. A rendőrök minden vasuti kupé elé állva, egyenként veszik szemügyre az utasokat. Az állomáson e célból rendszeresített rendőri szobákban a Belgrádból jövő, vagy oda utazó utasokat kikutatják. Ezt a vizsgálatot férfiakkal szemben detektívek, nőkkel szemben pedig a rendőrség által e célra alkalmazott asszonyok teljesítik. Szigoruan megkövetelik ezektől az utasoktól, hogy magukat kellőleg igazolják. Minthogy az utazó közönség erre előkészülve nem volt, a legkevesebben rendelkeznek igazolvánnyal, vagy illet pótoló okmányokkal, miért is ez az eljárás számos bonyodalmat okoz. A rendőrség illetén intézkedését arra vélik magyarázni, hogy Zágrádban attól félnek, hogy a belgrádi vonatokon bombákat csempésznek be.

Újabb félhivatalos jelentés több lapnak azzal a hírével szemben, hogy a tengerészeti parancsnokság ma intézkedéseket tett, hogy több monitor és őrzőhajó elinduljon, kijelenti, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Illetékes helyen azt is kijelentették, hogy a Száván semmiféle monitor nincsen és hogy lelenleg a dunai flotta van utban.

A hatalmak álláspontja.

Pichon és Izvolszki külügyminiszterek mai tanácskozásukon megvizsgálták azokat a kérdéseket, amelyek a Kelet ügyében összehívandó nemzetközi értekezlet tárgyalásának anyagai lehetnek. Izvolszkinak Asquit miniszterelnökkel és Grey államtitkárral történő tanácskozása előtt, amely küszöbön áll, nem fognak e tekintetben dönteni.

Párisi jelentések szerint Franciaország és Oroszország teljesen egyetért a konferencia összehívásának szükségében. A program elkészítésénél nagy szerepet fog játszani az a kérdés, hogy Törökország milyen kompenzációt kapjon. A novibazári szandzsáknak kiürítése Magyarország-Ausztria részéről nagyon ügyes elhatározás volt; Bulgária kénytelen lesz pénzáldozatokat hozni.

Hivatalosan megczáfolják a külföldi lapoknak azt a híret, hogy Románia egy konvenczió alapján arra kötelezte magát, hogy a Balkán-félszigeten való fegyveres konfliktus esetében katonai tüntetést fog végbevinni a hadviselő felek egyike ellen. Románia egyetlen állam irányában sem vállalt el felele köteleességet és minden eseménnyel szemben föntartja teljes akciós szabadságát.

A Standard párisi levelezőjének alkalma volt Khevenhüller-Matsch gróf osztrák-magyar nagykövettel beszélnie, aki a többek között így nyilatkozott:

— Ausztria-Magyarország sohasem vonakodott a kongresszuson vagy konferencián való részvételtől, nem is szabott feltételeket a részvételre. Mikor négy nap előtt engem megkérdezett Izvolszki, azt válaszoltam, hogy először tudnom kell a konferencia célját és székelyét. Izvolszki megjegyezte, hogy a cél a berlini szerződés revíziója, a konferencia helye pedig még nincs megállapítva. Táviratoztam Bécsbe s azóta semmi újat nem tudok. Ami engem illet, azt hiszem, nem lehet kifogásunk a konferencia ellen, de előzetesen ismernünk kell a programot. Ez az álláspontja különben a többi hatalmaknak is.

Hosszasabban tanácskoztam Pichonnal és a francia külügyminiszter ezt mondotta:

— Franciaország a szignatárius nagyhatalmak között folytatandó diskuszió után kivábbbá a helyzetet rendezni, de határozottan ellenezné a konferencián való részvételt, ha előzetesen nem tisztáznák az érdekelt hatalmak a programot. A legkellemetlenebb a dologban, az izgatott hangulat Szerbiában. Már kértem felvilágosítást a szerbiai mozgósítási hírek felől és remélem, hogy nem fognak bennünket továbbra is inzultálni.

Pétervárról táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: Az osztrák-magyar nagykövet még ma sem kapta meg az audienciáját a czártól, amelyet több nap előtt kért. Ez a diplomáciai praxisban szokatlan eset nagy megütközést kelt.

Tény, hogy az osztrák-magyar monarchia Bosznia-Hercegovináról közvetlenül tárgyal Törökországgal és hogy a porta eddig nem közölte tiltakozását a nagyhatalmaknál Bosznia annexiója miatt. Nem lehetetlen, hogy az esetleges konferencia programjából kizárják a boszniai kérdést s így nem fog revízióra kerülni egész terjedelmében a berlini szerződés. Azt hiszik, hogy a konferencia Brüsszelben fog összeülni.

Kairóból jelentik, hogy Bosznia-Hercegovina annexiója Egyiptomban nem keltett feltűnést. Egyiptom a balkáni eseményeket egykedvűen nézi.

A montenegrói fejedelem a minisztérium által ellenjegyzett proklamációt intézett népéhez, amelyen Bosznia és Hercegovina Ausztria-Magyarországhoz való csatlakozása ellen emel óvást. E kiáltvány közzététele alkalmával ellenséges tüntetések voltak, a rendet azonban sehol sem zavarták. Az osztrák-magyar követség előtti tüntetést megakadályozták.

Popovics ezredes, Nikita fejedelem főhadsegéde Rómába utazott, hogy Viktor Emánuel királynak a fejedelem sajátkezű levelét átadja. A főhadsegéd utja a bosnyák annexióval van kapcsolatban.

Izvolszki orosz külügyminiszter délelőn Londonba utazott.

Pichon francia külügyminiszter délelőtt a török és nagy-britanniai nagykövetet fogadta. Reméli, hogy Izvolszki tárgyalása az angol kormányval a nemzetközi értekezletre kedvező eredménnyel fog látni. Ugy tudják, hogy Olaszország hajlandó elvben hozzájárulni az értekezlethez. Németország nem ellenkezik. Franciaország, Anglia és Oroszország nagykövetei megbízást kaptak, hogy ugyanazon a napon, de egyenként tudassák a portával kormányaik azon véleményét, amely szerint a berlini szerződés megváltoztatásához valamennyi szignatárius hozzájárulása szükséges. Olaszország ugyanezt a lépést fogja tenni.

Pétevári távirat szerint Oroszország a legtöbb hatalomtól már bizalmas ígéretet kapott a kongresszusra szóló meghívás elfogadása tekintetében, bár egyes hatalmak feltételeket szabnak. Ily módon valószínűnek tartják, hogy a meghívások rövid időn belül ki fognak bocsátatni. A meghívás nem említi a kongresszus gyűlésezésének színhelyét. A tegnapi esti lapok mérsékeltbben írnak a balkáni új helyzetről.

Báró Hengelmüller washingtoni osztrák-magyar nagykövet tegnap este egy óráig tartó megbeszélés során kifejtette Roosevelt elnök előtt Ausztria-Magyarország álláspontját a bosnyák és bolgár kérdésben.

Konstantinápolyi hírek.

Konstantinápolyban az osztrák áruk ellen irányuló bojkott-mozgalom komolyabb jellegűtött. Egyesek, valamint nagyobb klubok megakadályozzák a vásárlókat, hogy osztrák üzletekben szerezze be szükségleteiket. A kereskedők a konzulátustól kértek segítséget. Ez a körülmény, valamint különböző szennázciós és izgató híresztelések nyugtalanítják a lakosságot. A rendőrség mostanában erőlyesen jár el a reakcionárius tüntetések szerzői ellen. Habár a sajtó folytonosan élesen elítéli ezeket és üzemeket jelentékteleneknek mondja, alig járul hozzá a lakosság megnyugtatásához. A rendőri szolgálatot egyes városrészekben katonaság által megerősítették. Báró Achrenthal expozéja mély hatást gyakorolt a higgadtabb körökre. Ellenben izgatott és főleg ifjú szellemek élesen bírálják és kommentálják az expozét, főleg annak Bulgáriára vonatkozó részét.

Konstantinápolyban egy izgatott tömeg ma megrohanta Galatában és Stambulban az osztrák Stein-czég áruházait és nem bocsátotta be a vásárlóközönséget. A czég az osztrák-magyar nagykövetségtől kért segítséget. Népszónokok izgatnak, hogy bojkottálni kell az ausztriai árukat.

Bosnyákok Budapestre

Báró Achrenthal közös külügyminiszter ma fogadta azt a bosnyák küldöttséget, amely dr. Mandics szerajevói alpolgármester és dr. Tilar dolnja-tuzlai ügyvéd vezetésével Budapesten időzik. Dr. Mandics a miniszterhez beszédet intézett, amelyben kiemelte a megszállott tartományoknak a monarchiához való csatolása azon jelentőségét, amelylyel ez Boszniára s kivált a horvát népre nézve bír. Ezért különösen a külügyminiszternek tartoznak hálával, aki megragadta a kezdeményezést azon nagy nemzetközi nehézségek elhárítására, amelyek kívánságai megvalósításának eddig útjában állottak. Egyidejűleg a küldöttség azt kérte, hogy juttassa el legalázatosabb köszönetét a legmagasabb trón színmolyához.

Báró Achrenthal közös külügyminiszter köszönetet mondott a küldöttségnek megjelenéséért. Ő felsége — ugymond — erre az aktusra abban a meggyőződésben határozta el magát, hogy a bosnyák nép, hála Ausztria-Magyarország sikeres kulturmunkájának, megérett arra, hogy az ország igazgatásában részt vegyen. Hálanyilatkozatukat ő felsége tudomására fogja hozni. Egyszersmind kifejezést adott annak a reménynek, hogy a bosnyák nép és főleg a horvátok hálásk lesznek a történekeért és az új korszakba nyugalommal és mérséklettel lépnek be. Kéri a küldötteket, hogy ebben a szellemben hassanak közre megbízóknál.

A mai nap folyamán dr. Mandics szerajevói alpolgármester, dr. Sunarics banjalukai ügyvéd és dr. Tilar Ivor dolnja-tuzlai ügyvéd kihallgatáson jelentek meg gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél, hogy a magyar kormányt biztosítsák a bosnyákok bizalmáról.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönettel vette e biztosítást és annak a reményének adott kifejezést, hogy Boszniának Magyarországhoz való viszonya szorosabbá és szilárdabbá fog válni.

A most Budapesten tartózkodó bosnyákok három csoportra oszlanak és pedig horvát, szerb és muzulmán csoportra. Eme csoportok mindegyikének képviselői ma hosszabb tanácskozásokat folytattak a horvát delegátusokkal. A konferenciák folyamán a horvát delegátusok mindenekelőtt arra kérték a bosnyákokat, hogy világosan fejtsek ki kívánságaikat és szándékaikat, mert csak így járhatnak közbe a bosnyákok érdekében a magyar és a közös kormány tagjainál. A bosnyákok megígérték, hogy holnapig, de legkésőbb holnaputánig precíz választ fognak adni a horvát delegátusoknak, akik azután érintkezésbe fognak lépni a horvát-szerb koalíció többi tagjaival, hogy a további teendők felől tanácskozzanak.

Szerajevóban a szerbök vakon bujtogatnak Ausztria-Magyarország ellen. A mohamedán lakosságot azzal rémitgetik, hogy a monarchia meg fogja őket fosztani nemzeti vallásuktól. Belgrádból érkező hírek azt újságolják, hogy az Una hidját a szerbök felrobbantották. Izgatottságot kelt az a híresztelés is, hogy Trebinjében lázadás tört ki. A múlt éjjel állítólag egy nagy katonai szállítmányt indítottak el ismeretlen irányba.

A boszniai és hercegovinai diákok Zágrábban gyűlést tartottak s elhatározták, hogy lelkesedéssel fogadják Bosznia-Hercegovina annexióját, de követelik, hogy a történelmi államjog alapján az anyaországhoz, Horvátországhoz csatolják.

Báró Beck osztrák miniszterelnök ma Mandics Miklós szerajevói polgármester, dr. Pilar Ivóból és dr. Szulanic-ból álló küldöttséget fogadta, mely a miniszterelnököt Bosznia és Hercegovina annexiója alkalmából üdvözölte. A miniszterelnök örömeinek adott kifejezést, hogy a boszniai és hercegovinai lakosságot mint az ő felsége védőkeze alatt álló nagy népcsalád újabb tagjait üdvözölheti. Az osztrák kormány, épp úgy mint a magyar kormány, hivatott alkotmányos felelősség mellett befolyást gyakorolni Bosznia és Hercegovina közgazgatására és a kormányok e köteleességüknek a jövőben az eddignél fokozottabb mértékben fognak megfelelni és ilyképpen a népek jólétéhez hozzájárulni. Igaz ugyan, hogy a két kormány közvetlen hatáskörrel nem bír Bosznia és Hercegovina kormányzatát illetően, amely elsősorban a közös minisztérium feladata. Az osztrák kormány tehát tulajdonképpeni feladatát abban fogja látni, hogy Bosznia és Hercegovina érdekeit gondos figyelemben részesítse és az illetékes minisztériumot ezen ország javára vonatkozó ügyekben hathatósan támogassa. Báró Beck azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy Bosznia és Hercegovina lakosait vallás és nemzetiségi tekintet nélkül teljes nyugalommal tekinthetnek a jövő elé és beszédét annak kijelentésével fejezte be, hogy Bécsben is mindenkor szívesen üdvözli Bosznia és Hercegovina lakosait.

A bécsi községtanács öröme.

A bécsi községtanács mai ülésén Lueger polgármester megemlékezett szuverén-jogainak Boszniára és Hercegovinára való kiterjesztéséről és azt mondta: Valamennyien testvéreinként üdvözöljük Bosznia és Hercegovina lakosait és reméljük, hogy ők velünk szemben hasonló testvéri érzelmeket táplálnak. A községtanács ő felségének Budapestre hódoló-táviratot küldött, amelyben Bosznia és Hercegovina anektálásában a birodalomra 30 évvel ezelőtt reábizott kulturmunka dicsősége befejezését látja és ő felségét kormányzásának és atyai bölcs gondoskodásának sikere alkalmából alattvalói hódolattal üdvözlik.

Magyar pénzügyi körök tájékoztatása.

Egy lap a kormánynak azt a szemrehányást teszi, hogy a magyarországi vezető pénzügyi köröket a legújabb eseményekről nem tájékoztatta idejekorán. Evvel szemben irányadó helyről kijelentik, hogy ez a szemrehányás annál jogosulatlanabb, mert dr.

Wekerle Sándor miniszterelnök maga Kornfeld Zsigmond, Láncezy Leó, Chorin Ferenc és Hatvany-Deutsch Sándor főrendiházi tagokat az eseményekről idejekorán tájékoztatta, míg dr. Popovics Sándor, a pénzügyminisztérium államtitkára e tárgyban más vezető pénzügyi emberekkel lépett érintkezésbe. Ez a tény, egymagáé az említett állítás megerősítésére.

A balkáni átalakulás.

Budapest, október 9.

Törökország vezető férfijaiban most már végleg fölülkerekedett a józan megfontolás. Abban megegyezik minden török politikus, hogy az ottoman birodalom csak kárát látná, még egy győzedelmes háborúnak is. A reakció aknamunkája is csődöt mondott, mert amint Konstantinápolyból jelentik, ott meglehetősen nyugalom uralkodik. Még Kréta csatlakozása Görögországhoz sem zavart nagyobb vizet. Igaz ugyan, hogy a krétaiak akciója még messze van a megvalósulástól, mert ehhez a nagyhatalmaknak is lesz szavuk.

Az orosz lapok ma is nagy elkeseredéssel írják a balkáni eseményekről és egy részük kemény kritika tárgyává teszi Izvolszki politikáját, mely szerintük okozója a szlávság csödjének. Németországban is komoly hangok szólnak fel a berlini politika ellen, mely teljesen kiszorította a német birodalom befolyását Törökországból. A török fővárosban különben most mozgalom indult, hogy kereskedelmileg bojkott alá vegyék Ausztria-Magyarországot és Bulgáriát. A szófiai kereskedők már is aggodalmukat fejezték ki e mozgalom miatt, mely Bulgária kereskedelmére végzetes csapást mérne.

Ma a következő híreket kaptuk:

Kréta egyesülése Görögországgal.

Athenből jelentik, hogy tegnap két órai miniszteri tanács volt, amelynek határozatait titokban tartják. Kréta annexiójának híre tegnap este terjedt el. A külügyminiszter kijelentette, hogy ez a hír a kormányt meglepte. A krétaiak tegnap hozott határozatukat ma tudatták a királyival, a trónörökösrel és a kormányval. Eddig még egyikük sem felelt nekik. A külföldi képviselők tegnap meglátogatták a külügyminisztert, de a kréta kérdés ez alkalommal nem került szóba, mert a követek kormányuktól még nem kaptak utasításokat. Kaneából jelentik, hogy török részről Griparisz görög követet ma délelőtt a portára kérték, ahol a külügyminiszterrel és a nagyvezérrel tanácskozott. A követ kijelentette, hogy az atheniek és a kréta kormány nem működtek közre Krétának Görögországhoz való csatlakozásában és csak a lakosság spontán cselekvéséről van szó. A nagyvezér mély sajnálatát fejezte ki azon, hogy ez éppen most történt, amidőn a kölcsönös viszonyok annyira javultak. A külügyminiszter igen éles hangot használt. Még hevesebben nyilatkozott az angol nagykövet. A hír a stambuli lakosságra rendkívül rossz benyomást tett. Griparisz követnek a portán tett látogatása után azt tanácsolták a török sajtóban, hogy csillapiton és hirdesse, hogy a proklamáció nem végleges, hanem csak a krétaiaknak a védőhatalmakhoz intézett kívánsága, amely remélhetőleg nem fog megvalósulni. A portá biztosítja a diplomatákat, hogy Számoszban nyugalom van. Portakörökben úgy tudják, hogy a Medsidje czirkáló és a három torpedógőzös nem Számoszba, hanem megfigyelés czéljából a krétai vizekre ment.

Kaneából jelentik a Lokalanzeigernek, hogy a kréta kormány három keresztény minisztere letette a hűség esküt a görög királynak, a török kultuszminiszter azonban nem akart megesküdni. Ma a kréta katonaság és a csendőrség esküdött fel. A középületeken és a hivatalos irásokon már olvasható Görög királyság. A keresztény lakosság körébe nagy a lelkesültség, a mohamedánok ellenben nyugodtak. Egy erőd ormáról az európai csapatok el

távolították a görög királyi zászlót és helyébe kiülték a védőhatalmak lobogóit.

Pichon a helyzetről.

A Petit Parisien egyik munkatársa megkérdezte Pichon külügyminisztert, vajjon lemondtak-e a konferencia eszméjéről. A külügyminiszter erre a kérdésre a következőket felelte:

— Egyáltalán nem, sőt ellenkezőleg, a konferenciához vivő uton vagyunk. De mindenekelőtt meg kell vizsgálnom és körül kell határolnunk a programot s amíg ez meg nem történik, addig nem határozhatjuk el magunkat semmire sem. Ezért megy most Izvolszki Londonba, miután Németországban, Ausztria-Magyarországban, Olaszországban és Franciaországban már eljárta ebben az ügyben.

— Nem lát-e ön háborus bonyodalmakat előre?

— Csak azokat a bonyodalmakat látom előre, amelyek Szerbiának magyar-osztrákellenes viselkedéséből és Bulgáriának ambíciójából származhatnak. Arra kell törekednünk, hogy ezen az oldalon elejét vegyük az eszedelemnek.

— Mi történt eddig erre a czérra?

— A nagyhatalmak igyekeznek a mozgalmat korlátok közé szorítani és a követeléseket leszállítani. Ebben az értelemben igyekszünk befolyásunkat Szófiában és Belgrádban érvényesíteni. Egy szóval, nekünk csak az a czélunk, hogy a békét föntartsuk. Az új Törökország barátjai és oltalmazói vagyunk, azok is maradunk. Mi Párisban azt akarjuk, hogy a konferencia programját minél előbb megállapítsák és pedig úgy, hogy valamennyi hatalom elfogadhassa. Reméljük, hogy Németországgal barátságosan együtt fogunk dolgozni. Azt hiszik, hogy Ausztria-Magyarország belátta annak komoly szükségét, hogy Törökországnak kompenzációkat adjon s hogy ennélfogva nem fog nehézségeket támasztani a konferencia ellen, amely respektálni fogja az ő érdekeit, de egyuttal precíz formát fog adni az új helyzetnek.

A párisi bolgár ügyvivő Bulgária álláspontjáról

Sztanciov párisi bolgár ügyvivő, volt külügyminiszter ma George Villierst fogadta, aki látogatásáról a következőket jelenti: Arra a kérdésre, hogy a bolgár kormány a multkori konferencia dolgában milyen álláspontot foglal el, Sztanciov a következőket felelte:

— A konferencia összehívása még nincs elhatározva. A dolog még meglehetősen bonyodalmas tervnek stádiumában van, amelyről a nagyhatalmaknak még nyilatkozniok kell. Bulgária hozzá illő módon tartózkodást fog tanúsítani. Azt hiszem, hogy az ilyen konferencián az összes érdekelt hatalmaknak részt kellene venniük. A konferencia Európa ítélőszéke lesz s azon az összes szereplőknek meg kell jelennie. A berlini kongresszuson a helyzet egészen más volt. Azon a kongresszuson mi még nem szerepeltünk, de ma már nekünk is van szerepünk. Már külügyminiszter koromban kifejeztem azt a nézetemet, hogy Bulgáriának joga van ahhoz, hogy Európától kihallgatást kapjon. Hozzáteszem, hogy a nemzetek társaságában mindenkinek beszélnie kell annak a telernek arányában, amelyet el tud viselni s ezt a nézetemet azóta nem változtattam meg.

Sztanciov ezután megjegyezte, hogy Bulgária nem fog késni háborus föllépésével, mihllyt erre komoly és fontos ok lesz.

— Mit ért ön ezalatt?

— Ezalatt azt értem, amit a hágai konferencia előre látott, amikor a választott bíróság hatásköréből kizárta mindazokat az ügyeket, amelyek a nemzetek életbevágó érdekeit érintik.

— A kompenzációk dolgában milyen állást foglal ön el?

— A kompenzációk dolgában Bulgária meg fogja tenni köteleességét. Külföldön rablóknak neveztek bennünket, de mi az ilyen rágalmak fölött állunk. Mi mindig jó fizetők voltunk, ma is azok vagyunk és a jövőben is azok maradunk. Kormányomnak ma elküldtem a Frankfurter Zeitungnak egy cikket, amely számokkal fejezi ki az általunk teljesítendő anyagi kompenzációt. Ez a német lap kétszáz millió frankra becsüli azt az összeget, amelyet Bulgária Törökországnak a vasutakért és a hűbéradó likvidálásáért fizetni tartozik. De ismétlem, hogy meg fogjuk fizetni azt, amivel tartozunk. Okoskodásomat összefoglalva, azt mondom, hogy egyetlen milliméterrel sem változtattuk meg a Balkán-félsziget térképét, anyagi és gyakorlati tekintetben semmit sem vettünk el, ami nem lett volna már a miénk. Bizalommal fordulunk a nagyhatalmakhoz; ők teremtettk meg Bulgáriát s ők lesznek a mi legjobb ügyvédeink. Törökország ellen nem táplálunk ellenséges szándékot; legjobb barátja leszünk s ezt be is fogjuk bizonyítani. Már többször fölkinálták nekünk szövetségüket és a független Bulgária lesz a török birodalomnak legjobb szövetségese. Ezt felelhetem az ön kérdéseire s feleletemet illő szerénységgel adtam meg, anélkül, hogy elfelejtettem volna,

hogy mivel tartozunk Európának a multban és a jövőben. Végül még azt a megjegyzést akarom tenni, hogy az én nézetem szerint szükséges, sőt sürgős, hogy a nagyhatalmak gyorsan határozzanak a Balkán-dolgokkal szemben való viselkedésükről, mert ebben a pillanatban a helyzet olyan, hogy a vulkánon való táncolás könnyen lehetne veszedelmes fordulat.

A forrongó Albánia.

Dervis Hima, albán újságíró letartóztatása, amely Szkutariban az új-török bizottság rendelkezésére történt, albán körökben is kellemetlen hatást tett. Ugyanezt jelentik Durazzóból, Tiranából és más helységekből. Tiranóban már hetek óta a leghevesebb választási harc dúl. Az előljárók a legtöbb helyen nem képesek uralkodni a tömegben, amely a régebbi elnyomásra emlékezve, alaposan kihasználja mostani szabadságát. Mindazáltal valószínű Fazil basa hadosztálytábornok megválasztása.

A triánai kerületnek pacziükálása a vérbosszu kiirtása szempontjából be van fejezve. Egy bizottság a próféta zöld zászlajával, amelyen Szabadság, egyenlőség, testvériség! fölírás volt, bejárta a vidéket és megeskette a lakosságot.

Diplomáciai csődök.

A Novoje Vremja ma feltűnést keltő vezércikkében foglalkozik Izvolszkyknak a párisi Temps-ben megjelent interviujával s azt fejtegeti, hogy szerencsétlen gondolat Oroszország részéről kárterítés fejében a Dardanellák megnyitását követelni, mert annak semmi értéke sincs, hiszen az orosz flotta most csak papíron van meg. Oroszország politikájának arra kell irányulnia, hogy létrehozza a délszláv egységet, amely most az annexió következtében megsemmisült. Izvolszki ezt egyáltalán nem említette a kompenzációk között s ezzel is bebizonyította, hogy a mostani orosz diplomácia nemcsak ügyetlen, de hamis nyomokon is jár. Az egész világ tudja, hogy az orosz diplomáciára Buchlauban végzetes csapást mértek.

Törökországból áviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: Törökország és a német birodalom között a viszonyok lényegesen megváltoztak. Nem szenved kétséget, hogy a német befolyás majdnem teljesen megszűnt és a német tekintély alá van ásva Törökországban. Több magasrangú török tiszt mély sajnálkozással mondotta, hogy a török birodalom csatlakozott a német politikában. Minden szépitgetés nélkül be kell vallani, hogy Németország súlyosan kompromittálva van és helyzete Törökországban talán évtizedekre pótolhatatlanul elveszett.

Ferdinánd király útja.

Ferdinánd király tegnap délután öt órakor a miniszterek kíséretében az ágyuk üdvölvései közepette Stara Zagoraba érkezett és a város bejáratánál felállított diadalkapunál a város és a környékből odasereglett mintegy 20.000 ember, közöttük a hatóságok és testületek fogadták. A polgármester beszédet intézett a királyhoz és a szokásos módon kenyérral és sóval kínálta meg. Erre a király a templomba ment, ahol a papság fogadta. A metropolita által czelebrált mise után a király visszavonult termeibe és innen nézte végig a csapatok elvonulását. A dinert a király a katonai klubban fogyasztotta el. Kazanlikból történt elutazása, Stara Zagoraba érkezése, valamint az egész út mentén a királyt a lakosság viharos ovációkban részesítette.

Ágyuk üdvölvései között Ferdinánd király délután öt órakor Philippopolba érkezett. A feldiszített pályaudvaron a papság, a polgári és katonai hatóságok fejei, valamint díszszázad várta az uralkodót. A pályaudvar előtt diadalkapu volt. Itt várták a királyt a különböző testületek, melyek lobogóik alatt vonultak ki, a polgármester a községtanács tagjainak élén itt üdvözölte a királyt. A székesegyház felé vezető uton katonaság állt sorfalat, míg mögötte óriási közönség gyülekezett. A város közepén a tanulóifjúság foglalt helyet. Általános üdvözlésközött lépett a király a székesegyházba, hol istentisztelet volt. A város zászlódszót öltött, a lakosság hangulata lelkes.

Török haditanács.

Tegnap újabb haditanács volt a hadügyminiszter és a vezérkari főnök részvételével. Az utóbbi kijelentette, hogy a háboru nagyon kockázatos Törökországra nézve és hogy Bulgária részéről nem

történt határsértés. Achmed Riza, az ifju-törökök vezére azt hangoztatta, hogy várni kell, míg a nagyhatalmak konferenciája dönt.

— Mi nem akarunk támadni — ugymond — de ha megtámadnak, elég erősek vagyunk, hogy megoltalmazzuk nemzeti becsületünket.

A lapok pártkülönbség nélkül méltóságos hangon írnak, de mindannyian tiltakoznak a berlini szerződés megszegése ellen és követelik a hadüzenetet.

Szófiában nagy az aggodalom amiatt, hogy Törökország nem tűri meg tovább a bolgár exachát Konstantinápolyban és követelni fogja, hogy tegye át székhelyét Szófiába. Azt is híresztelik, hogy Bulgária ellen vámháborút akarnak kezdeni.

Legújabb híreink.

A bolgár távirati ügynökség jelenti, hogy Bulgária függetlenségének proklamálása nincs összefüggésben Bosznia és Hercegovina egyidejű annektálásával, amint azt tévesen feltételezték. A függetlenség kikiáltását állami szükségesség parancsolta, amint az mindenki előtt tisztán áll. A törökországi új rezsim, amelyet támogatni Bulgária legnagyobb érdeke, azt parancsolja, hogy Törökországgal a legőszintébb és legbarátságosabb viszonyt tartsuk fenn. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha Bulgária független. Bulgária senkivel szemben sem követ agresszív czélokat. Ennek bizonyítéka a manifesztum és az a távirat, amelyet Ferdinánd király a proklamáció után a szultánhoz intézett. Bulgária minden lehető meg fog tenni, hogy Törökországgal a legjobb viszonyt fentartsa.

A Reuter-ügynökség jelenti Maltából, hogy a Glory és Prince of Wales pánczélosok, valamint a Diana és Lancaster czirkáló utasítást kaptak, hogy a tengerre menjenek. Azt hiszik, hogy a hajók Lemnos felé vannak irányítva.

Konstantinápolyból jelenti: A török nagykövetséghez intézett tiltakozó jegyzékben, melynek egy másolatát az osztrák-magyar nagykövetségnek megküldötték, kijelenti a porta, hogy az osztrák-magyar nagykövetség jegyzékében kifejtett indokok komoly tanulmányozása alapján kötelessége kinyilatkoztatni, hogy az osztrák-magyar kormány álláspontjához semmiképp sem csatlakozhat. A Boszniában eddig fennálló rezsim az 1879-iki szerződésen alapszik, amely megállapítja világosan az okkupáció módját, az Ausztria-Magyarország részéről gyakorlandó kormányzást és Törökország szuverén jogait. Lehetetlen az említett szerződésnek bármely rendelkezését Törökországnak, mint jogosultnak és a nagyhatalmaknak hozzájárulása nélkül megsérteni. Ennek következtében Törökország fenntartja összes szerződésileg biztosított jogaira igényét és Ausztria-Magyarország eljárása ellen, amely az említett szerződéseket sérti, tiltakozást jelent be. Szmirnai konzuli jelentések is arról adnak hírt, hogy zavargásoktól tartanak, mire a törökök fegyverkezése alapot nyújt. Az angol, francia és olasz konzulátusok hadihajók kiküldését kérik. Sandanski két párthívét nem veszekedés folyamán, hanem egy Sandanski ellen irányuló merénylet alkalmával ölték meg. Az ifjutörök bizottság helyesli ugyan az osztrák áruk bojkottját, de rosszalja azokat az erőszakoskodásokat, melyekkel utját állják a vásárló közönségnek.

KÜLFÖLD.

A cseh tartománygyűlés. Prágából jelenti, hogy a mai tartományi ülésen a tartományi igazgatás és választói reform megváltoztatása ügyében beterjesztett törvényjavaslatok szerint a tartománygyűlésnek 334 tagja van és pedig a prágai hercegek, a leitmeritzi, königgrätzi és budweisi püspök, a prágai cseh és német egyetem és a prágai cseh és német műegyetem rektorai, továbbá 326 megválasztott képviselő és pedig 70 a nagybírtok, 92 a városok, 170 a kereskedelmi kamarák, 84 a többi község, 20 a cseh királyság kulturai tanácsa képviselőinek száma és 43 az általános választóosztályból kerül ki. A tartománygyűlés vezetésére ő felsége annak tagjai közül kinevezi a tartományi főmarsallt és két helyettesét. A tartománygyűlési képviselők a tisztikar megválasztása szempontjából három választói testet képeznek és pedig a nagybírtok képviselőinek, a cseh nemzetiségi képviselőinek és a német nemzetiségi képviselőinek választói osztályát. Valamennyi képviselő, a nagybírtok képviselőin kívül, a tartománygyűlésbe történt beválasztása alkalmával a cseh vagy német képviselők jegyzékébe tartoznak.

magukat belkattatni. Ha egy képviselő nem vezeteti be nevét a listába, ez esetben hovatartozását választói többségének nemzetisége dönti el. A virillisták tartoznak nyilatkozni arra vonatkozólag, hogy a három választói osztály melyikébe csatlakoznak. A tartományi választmány a tartományi főmátsall elnöklésével 10 tartománygyűlési képviselőből áll. Az ide történő választások akként eszközölködnek, hogy két tag a nagybirtokosok, 5 a csehek, 5 a németek képviselőinek sorából választandó. A tartománygyűlés által a választmányban eszközölködő választások szempontjából a választmány 13 tagja három oly választási osztályra bontandó fel, amelyek közül a nagybirtok képviselőire 3, a cseli képviselőkre 6 és a német képviselőkre 4 tag essék. Minden választmányi tag után póttag választandó.

Az ülés folyamán Maly tiltakozik az ellen, hogy a mai ülés törvényesnek minősítessék. A tartományi főmátsall ezután több bizottság megalakulásáról tesz jelentést. Dr. Funke tiltakozó iratot nyújt be a bizottságok megalakulása ügyében. A tartományi főmátsall válaszában a bizottságok megalakulásának érvényességét a házszabályokkal igazolja. Pergelt tiltakozást jelent be a tartományi főmátsall erre vonatkozó fejtegetései ellen.

A karlóczai kongresszus.

Budapest, október 9.

A karlóczai szerb kongresszus mai ülését pontban 10 órakor nyitotta meg Gyurgyevics Miklós világi elnök és felhívta a kongresszus tagjait, hogy küldöttséget meneszsenek a kongresszus új egyházi elnökéért, az új pátriárcháért. Amikor Bogdanovics Luczian pátriárcha a küldöttség kíséretében a terembe lépett, hosszantartó lelkes zsviával fogadták. Bogdanovics Luczian pátriárchát Gyurgyevics Miklós, a kongresszus alelnöke üdvözölte meleg szavakban és biztosította a kongresszusi képviselőknek odaadó támogatásáról.

Bogdanovics beszéde.

Bogdanovics Luczian pátriárcha a következő beszédben válaszolt:

„Igen tisztelt kongresszus! Az elnöki szék elfoglalása alkalmából a tisztelt kongresszus alelnöke után a meleg rokonszenv hangján üdvözölni kegyeskedett. Még gyermekkorai szokásom, hogy az irányomban megnyilvánuló rokonszervést ugyanolyan érzésekkel viszonozzam és azért a jelen esetben is hasonló rokonszennel válaszolok a szivélyes üdvözlésre azon óhajtól áthatva, hogy a tisztelt kongresszussal, mint a vezetésemre bizott metropolia törvényes képviselőivel a hatáskörébe utalt összes ügyeket a kölcsönös egyetértés és megállapodás alapján sikeresen megoldhassuk. Ami az elnök ur által oly ékesen kifejezett óhajokat és kívánásokat illeti, kijelentem, hogy az első perctől fogva, amikor a szerzetrendbe léptem, nemcsak az egyház, hanem az egyházi autonómia szolgálatába is szegődtem és mint szentszéki jegyzőnek és budai püspöknek elég alkalmam volt meggyőződni arról, hogy önkormányzati intézményeink mily előnyös befolyást gyakorolnak lelkiállagunkra és közművelődésünkre, valamint arról, hogy hol és mennyire volna szükséges azok megváltoztatása, pótlása és tökéletesítése abból a célból, hogy eme jótékony befolyásuk még fokozottabb legyen. A kongresszusi szervezet előírja az utat, amelyen ez elérhető és én kijelentem, hogy úgy ünnepélyes eskümmel, mint a kötelelességek lelkiismeretes teljesítése iránt való előszeretettel fogva soha senkinek törvényileg biztosított hatáskörébe nem fogok avatkozni, mert meg vagyok győződve, hogy aki törvényes uton halad, az egyenes uton megy és hogy az, aki munkakörét mindig a törvényre alapítja, az mindig szilárd alapon áll.

Az egyház szabályai, az önkormányzati szabályzatok lesznek kiinduló pontjai munkásságomnak, a melytől soha senki eltérhetni nem fog, hanem alkalmazkodni fogok a szabályokhoz s azokat bárhonnan jövő támadások ellen meg fogom védelmezni. Meg vagyok győződve arról, hogy e törekvésemben önök is hathatósan támogatni fognak, mert jóakaró és lelkes munkatársak nélkül összes fáradozásaink hiábavalók volnának, de meghiusulnának ama várakozások is, melyet új állásomból kifolyó ténykedésomból hozzám fűznek. Egyházi önkormányzatunk s ezáltal magának az egyháznak is a hajója ime, már csaknem negyven év óta bizonytalanul tévelyeg az egyenletlenség és az egymást meg nem értés sziklazátonyain. Ha a hajó még oly erős, még oly szilárd lett is volna, meg kellett volna e sziklákon sérülnie. Ha a mai haladó korban egy ily hatalmas és gazdag intézményben, mint a görög-keleti szerb egyház, negyven évig csak beszélgetünk, vitatkozunk és zsörtölődünk és igen sokszor csak külsőségek és formalitások körül, már maga ez a sok beszéd is bizonyos stagnációt jelent. Körülöttünk az egész világ halad és törtet

előre és nem vár reánk, szerbekre, amíg mi megállapodunk abban, hogy és miként segítsük elő haladásunkat és fejlődésünket. Képzelmek és gondolják el, uraim, mily kedvezőek voltak a negyven év előtti viszonyok egyházi autonómiánk sikeres rendezésére és nem fogják rossz néven venni tőlem, hogy a félelem és aggodás bizonyos nemével állok ma önök előtt.

Ama tíz év alatt, amióta a görög-keleti egyház püspöke vagyok, a nagy és fényes világban, amelyben eddig megelégedtem éltém s csendesen, de kitartással munkálkodtam egyházam javára, minden erőmből azon igyekeztem, hogy ismereteimet kibővitsem, hogy tapasztalataimat gyarapítsam és hogy célzatosan közreműködjem egyházi önkormányzatunk kiépítésén és hogy nemzetemnek és egyházamnak tekintélyt és barátokat szerezzek. Ha ezt sikerült is részben elérnem, mégis kötelességek vagyok önök előtt nyíltan beismerni és megmondani, hogy elhagyottak, magányosnak fogom érezni magam és nem leszek képesek megtenni mindazt, amit meg kell tenni, ha önök, akik ismeretekben és tapasztalatokban gazdagok, kölcsönös egyetértéssel és egymással megbékélve, nehéz feladatomban nem fognak hathatósan támogatni. Csak így fogunk kiúthadni személyi és tárgyi ellentéteink utvesztőjéből, csak így fogjuk kifejleszteni egyházi és kulturális haladásunkat.

Nemzeti, egyházi életünk óramutatóján ütött már a tizenkettedik óra. Térjünk magunkhoz és vigyázzunk, hogy el ne mulasztjuk azt is. A hazai görög-keleti szerb egyház eme legmagasabb polczán állva, kötelességem, hogy általános, nemzeti, egyházi szükségleteinket magasabb és tagasabb szempontból itéljem meg. E szükségletek között sok van igen fontos és igen sürgős, annyira sürgős, hogy ezen tisztelt kongresszus nem fog előlük elzárkózni, hanem kénytelen lesz utat és módot találni arra, hogy azokat mielőbb rendezze és orvosolja. Nem szándékom a tisztelt kongresszus kezdeményezési joga elé vágni, de mégis hátorokodom becses figyelmét két igen fontos és fölülte sürgős feladatra felhívni. E két feladat, amint mindnyájan tudjuk: papságunk dotációjának és a világi papság nyugdíjügyének rendezése.

Egyházunknak égető és minden kétséget kizáró szükséglete megkövetelte, hogy a klérus kiképzése alapjaiban reformáltassék s oly alapra legyen helyezve, hogy papságunk az Ur oltárának képzett, odaadó és lelkesült szolgálója legyen s hathatósabban és sikeresebben kielégítthesse a nép lelki igényeit. Istenben boldogult elődöm, György pátriárcha kezdeményezése és bőkezű áldozatkészsége s a szent püspöki zsinat jóváhagyása és odaadó támogatásával theologiánk nagy átalakuláson ment át, nemzeti kulturánk halhatatlan mecenása, Tököli Száva alapítványának segítségével pedig létesítettett itt Karlóczán a theologiai szeminárium. Az átalakított theologia és a létesített szeminárium révén klérusunk műveltségi színvonala folytonosan emelkedik s ezen már sokkal műveltebb klérus tagjai sokszor oly sanyaruan jövedelmezett paróchiákat kénytelenek betölteni, hogy azok jövedelméből az egész vonalon mindinkább emelkedő drágaság folytán sem magukat, sem családjaikat tisztességesen el nem láthatják. Derék és hazafias papságunk a paróchiák alsóbb osztályain, különösen a metropolita szegényebb vidékein nem sanyaru, de valóságos kétségbeesett állapotban van. Szent kötelességünk tehát ezen papságunkon, amely a szerb nép és annak kulturája körül annyi érdemet szerzett, mielőbb és minél kiadóbban segíteni. És én meg vagyok győződve, hogy egy kis jóakarattal arra igen könnyen módot találhatunk, anélkül, hogy szegényebb sorsu egyházközségeinket túlságosan megterheljük. Összes papságunk a legnagyobb gondban tölti napjait, mert nincs nyugdíjalapja. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy ezen alapot nem akartuk megteremteni, de nem jutottunk el még eddig a pontig. Ezen fölött szükséges intézmény létesítésére egy kis jóakarattal és csekély áldozatkészséggel elegendő forrást találhatunk és ha mielőbb létesítjük, azzal papságunkat nagyobb buzgalomra és önfeláldozásra fogjuk sarkalni és a papság magasztos, de egyuttal terhes kötelességét az egyházban, társadalomban és az államban annál nagyobb örömmel és lelkesedéssel fogja ellátni és végezni. S mert ezen két intézmény mielőbbi létesítésének égető szükségét magam is belátom, ezennel ünnepélyesen kijelentem, hogy ezen intézménynek szervezéséhez, anyagi viszonyaimhoz képest állandó évi segélyvel fogok hozzájárulni. A fennálló intézmények tökéletesítése és fejlesztése, valamint szükséges újabbak létesítése körül a t. kongresszus mindig számíthat úgy az én, mint a méltóságos püspöki kar pártfogására és áldozatkészségére.

Kérem még az urakat, legyenek hozzám mindig kellő bizalommal és higgyék el, hogy mindig csak azt fogom akarni és óhajítani, ami egyházam és népem javára szolgál. A kölcsönös bizalom meg fogja teremteni az egyetértést és a sikeres együttműködés eredményét. Kísérje tehát az Ur áldása együttműködésünk mai kezdetét a görög-keleti szerb

egyház és szeretett szerb nemzetünk előnyére és javára”.

A tanácskozás.

Ezután a pátriárcha átvette az elnöklést. A beérkezett iratoknak a bizottságokhoz való utalása után Muacsevics Vászsa önállópartíi pártja nevében tiltakozást jelentett be a tegnapi felavatás alkalmából elkövetett törvényellenességek ellen. A templomba szóló belépőjegyeken a királyi biztos magyar szövegű pecsétje volt, továbbá a királyi biztos magyarul mondotta el beszédét, az adományozó levelet, valamint a pátriárchal esküt ősi szokás szerint latinul olvasták fel, majd azt mondja, minthogy a magyar nyelvnek a szerb templomban helye nincsen és annak használata törvénytelen, pártja nevében elvárja, hogy a pátriárcha a kongresszusi választmányával és a szent szinódussal együttesen elégtételt szerez.

Dr. Babics Milivol radikálpárti azt mondja, minthogy a tegnapi felavatási szertartás a régi deklaratórium értelmében foganatosított, minthogy a kongresszuson előfordultakért nem felelős, mert semmi köze hozzá, indványozza, hogy ez alkalommal nem, hanem az alkotandó új egyházi szervezet alkotásánál hassanak oda, hogy ez ne ismétlődjék. Muacsevics viszonzalása után a kongresszus Babics indítványát fogadta el.

Ezután Lotics Ljubomir önállópartíi interpellációt nyújtott be a károlyvárosi tanítóképezde felosztatása és a tanárok elbocsátása körül az iskolai tanács által állított elkövetett törvénytelenségek szanálása ügyében. A kongresszus az interpellációt kiadta az elnökségnek.

Azután dr. Radivojevic Jovan radikális, a napirendi bizottság elnökének indítványára a kongresszus elfogadta a napirendet. Krajnovics lelkész önállópartíi, a letartóztatott Pribicevics Valérián képviselő ügyében beadott sürgösségi indítvány, továbbá a lelkészek javadalmozása ügyében beadott sürgösségi indítvány és a metropoliai egyházi tanács tagjainak a nemzeti iskola ügyében és végül a temesvár-verseczi egyházi iskola tanfelügyelő-választása ügyében szólt fel és sürgeti az azokra adandó választ. Dr. Musicki Döme radikális-párti a Krajnovics-féle sürgösségi indítványra megjegyzi, hogy mivel ez ügyben hivatalos iratok nem állanak a kongresszus rendelkezésére, azt javasolja, hogy az ügy adassék ki a kongresszusi választmányának megvizsgálásra. Budiszavljevics Bude önállópartíi hosszabb beszédben kéri a kongresszust, hogy ez ügy azonnali vétessék tárgyalás alá. Többek hozzászólása és Musicki viszonzalása után Budiszavljevics indítványát fogadták el.

A lelkészség javadalmozása tárgyában sürgösségi indítványt a kongresszus Klicin előadó indítványára a törvényalkotó bizottsághoz utalja át átdolgozásra.

Ezután az elnök egy óra negyvenöt perczkor az ülést berekeszti és az újabb ülést délután félöt órára tűzi ki.

A délutáni ülés.

Délután félöt órakor Bogdanovics pátriárcha újból megnyitja az ülést. Napirenden van az egyházi metropoliai tanács és a nemzeti iskolai tanács tagjainak választása. Az elnök a két tanácsra egyszerre rendeli el a szavazást. Muacsevics Vazul (önálló) arra való tekintettel, hogy minden parlamentben azon szokás honol, hogy a választásoknál a parlamenti többség meghívja a kisebbséget a jelölések megejtésére és minthogy ez itten meg nem történt, az önálló párt, mint kisebbség, a választásban nem vesz részt. A megejtett szavazás után a metropoliai tanácsba kerültek Popovics Boldizsár főesperes, Mihálesics István plébános, Magarasevics Jován plébános, dr. Miladinovics Zsarko ügyvéd, dr. Manojlovics Vladisláv ügyvéd és Radivojevic Nikola; az iskolai tanácsba kerültek dr. Musicki Döme ügyvéd, dr. Babics Milivoj ügyvéd, Milin Pál plébános, Nedelykovic Milan tanár, Terzin igazgató és Klicin Döme igazgató. Mindkét tanácsnak elnöke a mindenkorai pátriárcha. Ezután a tanfelügyelői állásra megválasztották Szvircevic Christifor zombori képezdei tanárt.

Ezután az igazoló bizottság előadója, dr. Rok-

nics Sándor, a temesvári, nagyikikindai, törökbecsei és a nagybecskereki kerületek megtámadott mandátumairól referált. A temesvárit és a törökbecseit igazolták, míg a nagyikikindai ellen vizsgálatot rendeltek el és három tagu bizottságot küldtek ki annak foganatóságára. A nagybecskereki mandátumot a kongresszus egyhangúlag megsemmisítette és elrendelte az új választást.

Délután hat órákor az elnök az ülést berekesztette és a legközelebbi ülést holnap, délelőtt tizenegy órára tűzte ki, amelyen Günther királyi biztós közli az elnapolást.

Az utcáról.

Jövök kifelé a Gyár-utcából az Andrássy-utra s egyszer csak revolverlövések hallatszanak egy nagy fekete tömegeből, amelyik az Andrássy-ut tulsó táján, az Oktogon másik felénél átfogja a láthatárt. Itt a Gyár-utca mellett a széles Andrássy-uton keresztül-kasul eszeve-szett ijedtséggel szaladgál mindenféle ember, asszony, férfi, leány, ifju, öreg, gyermek. Itt elégáns, diszes ruhájú hölgy az urával, ahogy éppen sétálva vacsora után valamelyik kávéházba akartak menni és a férfi haragosan szól: „Ugy-e, én mondtam, hogy vagy maradjunk otthon, vagy pedig ülünk kocsiba.” Az asszonynak a fogai vaczognak. A félelemtől majd elájul. Ott egy athléta-alaku világfi, akiről egy perczel előbb azt lehetett volna hinni, hogy legalább száz embert elgázol, hogyha nem tetszik a száz ember száz orra, most úgy rohan, hogy a monoklija csörömpölve hull a kövezetre, leejti a botját is, de azzal se törődik, csak fut-fut a mellékutca legközelebbi kapujáig. Emitt ötvenen-hatvanan nyomulnak be a kávéházba, majd letiporják egymást és kiáltoznak: „Le kell eresztetni a redőnyöket!” Pedig a redőnyök már le vannak eresztve, de úgy vélik, hogy az ajtókat is be kell csukni s azoknak a redőnyeiket is leboacsájtani. Ugyanezek a jelenetek minden kapu előtt. Az anya karjára kapja a felnőtt gyermekét, aki az ijedelemtől nem bír járni és sikoltozva szalad vele. Szerelmes párok, (az imént még mosolyogtak), most durván ránczígnak egymást. Egy csunya nő visít: „Adolf, ne hagyj itt!”

Egy perc alatt olyan üres az egész Andrássy-ut az Oktogontól kezdve a Fűrdő-utcaig, mintha a halál szántott volna végig rajta. Becsukott kirakatok és ajtók mellett árván virrasztanak a szomoruan pisllakoló gázlángok. Pedig még kilencz óra alig múlt. De ott fent az Oktogonon túl a fekete tömeg hullámszik s most egyszerre újabb dördülések hangzanak, két sortűz volt, ordítás, puffogás s a tűz világánál kardok villogása; majd lödöbögés és ismét egy csoport ember szalad erre felé. De a szaladók már nem azok közül valók, akik véletlenül, vagy séta kedvéért, avagy foglalkozásuk miatt kerültek az utcára. Hanem dult arcu emberek, kidülledt, vérben forgó szemű suhanczok, tépett ruhájú legények. Nyomukban néhány rendőr, gyalog és lóháton. Pár szaladó embert nyakon ragadnak és viszik befelé a Mozsár-utczába, ahol a kerületi rendőrség őrszobája és ideiglenes tömlöcse van. A nagy gomolyag felbomlik. Mire odaérkezünk, a sortűzet dulakodás váltja fel. Egy rendőrlő az ut aszfaltján kapálódzik, a másikat hárman igyekeznek talpraállítani. A harmadik a gazdája nélkül szalad ki a Liget felé. Két rendőr a sebesült bajtársát támogatja. Az Eötvös-utca felől egy mentő-kocsi jön. Az embernek a lába eldobott revolverekbe botlik, de a szaladgáló suhanczok felszedegetik és tovább futnak vele, nagy boldogságukban elsütögetve egyet-egyet a Csengeri-utca közepén a levegőbe.

Mi történt itt? Utczai csata volt. A szoczialisták és a rendőrök csatáztak nyílt utcán, az

Andrássy-uton este kilencz órákor. Ekkor, igen, amikor négy ur lefelé haladva a Teréz-köruton csképpen beszélget:

— Hallotta, doktor ur, a rendőrök is löttek?

— Ez gázság! No, majd megisszák ennek a levét a rendőrök.

Mivelhogy ők korábban elváltak a tömegeből, amelyet lelkesítettek és úgy gondolták, hogy csak a szoczialisták fognak löni s a rendőrök megelégesznek az ijesztgetéssel.

Utczai csata volt. Aki csak leírásokban olvas ilyesmit, annak nem lehet róla fogalma. Az első érzés, ami látásakor feltámad, a megbotránkozás. Mint hogyha egyéni szabadságában és jogaiban vad és brutális sérelem érné. Hogy én, te és a többi, a kenyérért fáradó, küzködő ember ne járhasson biztonságban a főváros legnagyobb utján, ne mehessen arra felé, amerre dolga van és ne sétálhasson, mert nekik csatázni, lövöldözni és verekedni tetszik. Véres ütközetet látni, ebbe belekeveredni, vele elsodortatni, vagy előle menekülni... ki nem érezi, hogy ez igazságtalanság. Hogy ez barbár állapot. Ki nem érezi, hogy senkinek sincs joga semmiféle politikáért, vagy egyébért őt háborgatni, életrendjét megváltoztatni, sőt életét és vagyonát veszélyeztetni.

A nagy szaladásban hat-nyolcz rendőr időnként összefog három-négy legényt és a karjánál fogva viszi. Most már, hogy a lövöldözés megszűnt, az utak széle tele van nézőpublikummal, amelyik a maga gusztusa szerint kommentálja az eseteket:

Na, kellett ez nekik. Most majd mindjárt kapnak általános titkos választói jogot.

Mivelhogy a közönség körében az a meggyőződés él, hogy amint a redőrségi kapun belül vannak, a tárgyalást megelőzi egy pár hátbavágás és rugás, mint irásnélküli boszuállítás. (Ami, hogyha már nincs is úgy, maga a feltevés kissé hozzájárul a kurázi leütéséhez.)

A rendőrség sok ideig ott táboroz az Oktogonon. Ezt a helyet már elnevezték főhadiszállásnak és az intézkedő rendőrtisztviselőnek térparancsnok a neve. A tüntető szoczialistákat első pillanatra meg lehet ismerni, elég, ha az arcukba néznek. Tessék elhinni, azért lehet megismerni, mert nem megrögzöttek ők és nem gonosztevők, hanem csak meggondolatlanok és gyöngelkezők, akik a bujtogatásnak nem tudtak ellenállani és most rettenetes lelkifurdalást és félelmet éreznek, vagy pedig a felizgatott szenvedély most is uralkodik rajtuk és szeretnék elpalástolni. Ez tükröződik vissza az arcukon s a szemükben s emiatt lehet megismerni őket. Egy szegény, vékony fiu a tenyerével takarja el a nyakkendőjét, mert az piros nyakkendő és az önértetes jelvény volt a gyűlésen, de elrejtteni való áruló jel most. Ennél nincs se revolver, se vasbot. Hanem, aki úgy megy harmadmagával, mintha csak kíváncsiságból kerülne erre felé és a zsebéhez szoritva tartja a kezét, no most ezt rögtön elcsipik, azon helyben az utcán megmottozzák és találnak nála mindenféle öldöklő szerszámot. Egy suhancz elkiáltja magát az Oktogon-kávéház felső táján a Teréz-körut és Aradi-utca között, ahol nem lát rendőri egyenruhát. Egyszerre három civilruhás botosember fut utána.

— Jaj, elvtárs!

— Fenét, gyertünk csak!

Bizony ezek civilbe öltözött rendőrök s a fiu igen tájékozatlan volt, hogy elvtársaknak nézte őket.

Átadják az egyenruhás rendőröknek.

— Mit csinált?

— Nyilatkozott az általános választói jog irányában.

Egyik jelenet a másikat éri. A polgári ruhába öltözött rendőrök külön látványosság gyanánt szerepelnek. Meg lehet ismerni őket, mert igen meglátszik, hogy nem rájuk van szabva a ruha: egy-egy nagyon bő zakkó, avagy igen szűk pantallon, melyet alul a csizma kifeszít. Van közöttük egy-kettő, aki azt a ruháját vette fel, amelyiket faluról hozott magával, amikor rendőri szolgálatba lépett, a kék mánlit és a ránczos csizmát. De ennek meg igen fehér hozzá az arca. A civilruhás rendőrök mind egy csoportban állanak.

— Ez azért van — halljuk a magyarázatot — nehogy ismeretlenül elfogódassák egymást, avagy az egyenruhások üldözzék, ha szétszóródnak.

... És így felik az est. Így mulik egyik fél óra a másik után. A kép leginkább csütörtökön este fejlődött ki, de a budapesti emberben az a benyomás rögződött meg, hogy máskor is többgőr lesz látható.

Valóban, senki sem gondol arra, hogy a helyzetet igen komolynak ne tartsa. A főváros nyugalma meg van zavarva. Ami az utcákon történik, az legalább is anarchia.

És hova-tovább az a meggyőződés gyökeredik meg a publikumban, hogy tökéletesen mindegy, minő módokkal és minő eszközökkel változtatnak rajta. De változtatni kell.

TÁVIRATOK.

A megvásárolt vasuti vonal.

London, október 9. (Saját tudósítónktól.) Harryman megvásárolta az Illinois Central-vasuti három Gould-vonalát, amelyek Pittsburgban végződnek s készül 15 millió dollár bont kibocsátani.

A német pénzpiacról.

Berlin, október 9. (Saját tudósítónktól.) A Bismarck-bányatársaság a lefolyt üzletévben 1.6 millió márka leírások után (tavaly 1.8 millió márkára rugtak a leírások) 2,393,200 márka tiszta nyereséget ért el. Az osztalék 18% lesz a múlt évi 25%-os osztalékkal szemben, 260,000 márkát új számlára írnak elő a tavalyi 143,562 márkával szemben. — A birodalmi bank kimutatása e hó 7-ikéről az adómentes jegyforgalmat 167.1 millió márkával tünteti fel. A múlt héten 320.6, a múlt év hasonló időszakában pedig 395.3 millió volt az adómentes bankjegyforgalom. — A felszüléziai vasipar teréről az a hír jön, hogy a politikai zavarok miatt a Balkán-államok semmisenk nyilatkoztak több rendelést, amelyeket a felszüléziai gyáraknál tettek. — Az Iron Monger jelent az amerikai vaspiacról, hogy az árak szilárdak. Dél nyersvasban néhány jelentékeny eladás fordult elő. Különben is a konzum némileg élénkült.

Közgazdasági táviratok.

		okt. 9.	okt. 8.
Newyork.	Buza	locobuza 109 ¹ / ₂	108 ⁷ / ₈
		decemberre 110 ¹ / ₄	109 ⁷ / ₈
		májusra 110 ⁷ / ₈	110 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre	76 ¹ / ₄	76 ¹ / ₄
	májusra	78 ¹ / ₂	78 ¹ / ₂
Csikagó.	Buza	decemberre 100 ⁷ / ₈	100 ³ / ₄
		májusra 103 ⁷ / ₈	103 ¹ / ₂
	Tengeri	decemberre 64 ³ / ₄	64 ⁷ / ₈

New-York, okt. 9. Gyapot New-Yorkban helyben 9.— (9.05 tegnap), gyapot novemberre 8.55 (8.60) gyapot januárra 8.34 (8.38), gyapot New-Orleansban helyb. 8¹³/₁₆ (8¹³/₁₆), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, október 9. (Zárlat.) Zsir novemberre 10.— (tegn. 10.07), zsír januárra 9.55 (tegnap 9.65), szajonna short clear, 10.37 (tegnap 11.37), sertéshus januárra 16.05 (tegnap 16.10)

Cinematografia.

Budapest, október 9.

Azaz hogy ne fontoskodjunk. A moziról van szó. Ezt a szót kell ezentul az e tárgyról szóló legkomolyabb tudományos értekezések fölé is írni, föltéve, ha az értekező kivételesen arra is igényt tart, hogy megértsék. A mozi egyszerűen: mozi. Aminthogy a párisi se fogja többé elhinni, hogy a „metro“ az: Metropolitan és az autobus az: automobil-omnibusz. (Különb en ebben igaza is van.) És az argot diadalmasan vonul be a film rokokó szalónokba is, amint egykor a sansculotteok. Párisban mindig az utcának van igaza.

A technika minden modern vívmányai között talán a mozi intézménye volt a legátalakítóbb hatással az utca életére. Különösképpen lehet ezt konstatálni például Olaszországban, ahol gramofonok és egyéb ily borzalmak bombái vannak elrejtve a mozik előszobájában, hogy éktelen lármájukkal a publikumot csöditենék. Olaszországban a technikának minden diadala csak arra jó, hogy a lármát növelje. De Párisban még jellemzőbb a „cinema“ térhódítása. Ott mostanában, az egyház és állam nagy válpörének idején templomokat alakítanak át mozivá. Hölgyeim és uraim, tessék besétálni! Itt látható! hogy mit imádozt a régi ember és mit imád a mai...

Hát a mozi. Ördögös találmány! Az ember egy áltében teljes hűséggel és mozgó elevenséggel láthatja a török szultán első nyilvános útját, óriáskigyók, apró oroszánok idomítását, a gyönyörű varázslónőt és még sok egyében kívül a póruljárt udvarlót. Főként a póruljárt udvarlót. Ez aztán mulatságos eset! Az udvarló beküldi a névjegyet és általános érdeklődés mellett megjelenik a vásznon:

KOVACS ISTVÁN

Kissé túlságosan magyaros név ahhoz a karcu párisi gaminhez, aki ezt a vállalkozó szellemű, ablakokon be- és kieső póruljártat alakítja. De hát a mozi a nép mulatsága, hát itt nem lehet sokat teketóriázni, itt magyarosodni kell; a mozi-tulajdonos nem közös hadügyminiszter, ő megbuknék ezen a nyelvkérdésen. Különb en is sokkal rokonszenvesebb nekem a dolog, mint a fordítottja, mely a Nemzeti Színházban tapasztalható. Ott a francia darabokban francia nyelvvel a bugaczi kaszinóba való magyarok szögleteskednek.

Aztán általában szeretem ezeket a naiv kis eseteket már csak azért is, mert egy szempillantásra Párisba ragadnak, olyan kedves fickók és bájos mozgású kis nők közé, aminőket soha semmiféle homunkulusz-gyártó tudós nem fog előteremteni, aminők csak éppen és kizárólag a párisi levegőben teremnek pajkos és vérbeli párisi szerelmekből. Párisi a szoba, melyben az imádozt nó pipiskedik a tükrök előtt, párisi az utca, melyen végigüldözik a szegény póruljártat, párisi a rendőr, a hordár, a koldus, a kofa és többi. Egyszóval: levegője van a dolognak, amit oly ritkán lehet elmondani első műintézetünk előadásairól. És itt pihen fanyar műintézetünk ingerlékenységem: szívesen elnézem ezeket a naiv komédiákat. Habár tulajdonképpen ezeket is rafinált vérbeli írónak kellene megszerkeszteniök, sőt az ő kezükben kellene lenni a felvevő gépek is, mert ahhoz ismét lelemény és izlés kell, hogy éppen a legdrámaibb, legakezsióssabb dolgok kerüljenek lemezre.

Vizont a mozi demokratikus intézmény és a primitív ember jobban szól a primitív ember fantáziájához. De mostanában fejlődést lehet konstatálni a mozi kulturájában. Mindjobban kihálnak a rémes és fantasztikus témák, a mozi a pozitív érdekességek felé fejlődik. Óriási perspektívája van ezen a téren. Nem nagyszerű dolog például, hogy néhány héttel a nagy török események után itt Budapesten láthatjuk a megvert szultán legpikánsabb behódolási mozdulatát: amikor szent ábrázatát először viszi a nyilvánosság elé. Láthatunk mozzanatokot, melyek a legélénkebb riporter figyelmét is elkerülik; Keleten különben is rosszul vagyunk eredeti tudósítások dolgában. Láthatjuk a tömeges át-átvonagló izgatott várakozást, a szultán zavart köszönését, végül azt a legérdekesebb mo-

mentumot, hogy mint rohanják valósággal körül a szultán kocsiját fevesztett buzgósággal katonái, hogy megvédelmezzék a nép, az ő „édes testvérei“ elől, mikor köztük először mutatkozik. Nagyon tanulságos, világhistóriai pillanat; egyszerűen leleplezi azt a „szabad akaratot“, a nép jóvoltának azt az önkéntes méltánylását, melyről a manifesztumok beszélnek. Miába zeng már erről ódákat a lojális történetíró: az igazság benn van a gépben, örök elevenséggel meg van örökítve. A történelmi materializmus hívei évszázadok mulva, nem kell, hogy hangsúlyozzák az erő örök törvényeinek érvényesülését a török forradalomban. Csak előveszik a masinát és egy szál vásznon megtámadhatatlan bizonyossággal bemutatják a szultán félmét, a nép tulerejének győzelmét.

Persze, ez nem egészen úgy értendő, hogy a mozi új alapokra építi a világtörténelmet, csak jelzi ennek a találmánynak beláthatatlan, ma még át sem gondolható perspektíváit. De legérdekesebbek gyanánt mutatkoznak ezek a művészet területein: Itt kétségtelenül átalakító szerep vár a mozira. De erről majd közelebb fogok jövedőlni.

EGYHÁZAK.

Luteránusok egyetemes gyűlése.

Budapest, október 9.

Az ágostai hitvallású evangélikus egyház egyetemes gyűlése ma folytatta a tanácskozásait s az idő javarésze alatt az egyetemi protestáns teológiai fakultás ügyével és felebbezésekkel foglalkozott.

Részletes tudósításunk a mai ülésről a következő:

A gyűlést báró Prónay Dezső elnök féltiz után megnyitja.

Zsigmond János referálja, hogy a jog- és pénzügyi bizottság felosztotta a 187.000 korona közigazgatási célokra szolgáló államségélyt és pedig 27.000 korona marad egyetemes közigazgatási célokra, a kerületek pedig 40.000—40.000 koronát kapnak annnyival is inkább, mert a 30.000 korona kevésnek bizonyult. Adócsökkentésre 415.000 koronát fordít az egyetem. Az államségély felosztását mielőbb jelenteni fogják a miniszternek. Az egyházi adó ügy rendezeték, hogy 37 százaléknál e célra sehol több ne fizetessék. Az eredeti terv az volt ugyan, hogy 35 százaléknál ne legyen sehol se több az adó, de erre kevés az államségély. Az egyes egyházközsegék segélyei 10—10 évre állapítatnak meg s az összeg minden újabb kérvényezés nélkül utalványoztatik ki községenként. Minden ciklus utolsó évében új segélykérvények adandók be. A tíz éves ciklusok 1913-ban kezdődnek. A budapesti tudományegyetemen felállítani kért protestáns teológiai fakultás ügye nyilvántartandó. E kérdéshez hozzászól

Zsilinszky Mihály: Hogy e nyilvántartásnak eredménye is legyen, el akarta oszlatni a kultuszminiszter tevédesét és félreértését. Leiratában azt mondja a miniszter, hogy az egyetemet szabályozó organikus törvény keretében tárgyalandó ez a kérdés. Nem arról van szó, hogy mi minden egyes, felállítandó egyetemen kérik a theol. fakultásokat, hanem csak a budapestin s ezt is a 48:XX. t.-cz. alapján, függetlenül a többi felállítandó egyetemtől. A viszonyosság alapján kérik ezt, mert ha van katolikusoknak theol. fakultásuk, nekünk is jár az. Kéri, hogy ilyen értelemben írjon fel az egyetemes egyház a miniszterhez.

Sztehló Kornél, Händel Vilmos, Osztrólczy Miklós, Gyurátz Ferenc, Masznyik Endre és Szentiványi Árpád hozzászólása után az egyetemes gyűlés a budapesti egyetemen felállítandó prot. theol. fakultás ügyét átteszi sürgős intézkedés végett a közös bizottsághoz. Lehozky Antal a felebbezéseket referálja.

A maglódi elemi iskolában az egyházközsegét töl nyelven óhajtotta tanítani a vallást, hogy a gyermekek azt megértsék, mivel azonban ott eddig is magyarul tanították, a bizottság a magyar tannyelv kötelezővé tételét kéri.

Bella kijelenti, hogy a maglódi hívek esküt tesznek arra, hogy ott a vallásoktatás mindig töl volt. Ne zavarják most föl ilyen határozattal az egyház belbékéjét.

Szentiványi: Ne menjenek oda maguk, akkor nem lesz feldulva az egyház belbékéje. Itt is csak azért szólalnak föl, hogy a saját maguk készített lapokban elpanaszolhassák, mit csinálnak itt a tótokkal.

Jánoska esperes hivatkozik arra, hogy zsinati törvény adja meg minden egyházközsegnek azt a

jogot, hogy maga állapítsa meg iskoláinak nyelvét. Érvényes-e még ez a törvény? Persze hogy érvényes. Hát hogy gondolja akkor a gyűlés megváltoztatni a zsinati törvényeit?

A közgyűlés többsége a bizottság javaslatát fogadja el.

Nagyobb érdeklődést keltett Veress József esperes felebbezése, amely a bányakerület elnökségét, illetve Zsilinszkyt részrehajlással vádolja s kéri, hogy az irodalmi célokra megszavazott 1600 koronát törölje a közgyűlés a kerület költségvetéséből, mert az elnök öns célból olyan lapot segélyez, ahol magának akar nagyobb befolyást biztosítani.

A bizottság indítványozza, hogy amennyiben ez a kérdés nem tartozik ide, tétessék le a kerülethez, Láng Lajos, mint a bizottság elnöke, szintén ajánlja a bizottság javaslatát, arról pedig, hogy ildomos-e Veress eljárása, vagy nem: nem akar beszélni.

Zsilinszky rámutat arra, hogy ő a nyilvánosság előtt elnököl s ő nem támadható, csakis a közgyűlés. Hogy miért támadja Veress mégis őt, annak a támadásnak piszkos gyökere van. Veress annak idején szintén kért 400 koronát, de nem kapott. Ezért haragszik most és támadja és folyton támadta őt személyében, nagyon szeretné, ha valamiképpen mód adatnék neki annak bizonyítására, miéle piszkos hárszát folytat ellene lapjában emiatt Veress.

Veress József védekezni próbál s azt mondja, hogy ő nem azért támadja Zsilinszkyt, mert nem kapott 400 koronát.

Prónay Dezső igen sajnálja, hogy ilyen dolgok megtörténhetnek. Zsilinszky a kerületben elnököl s ha a kerület határoz valamit, azért őt semmiesetre sem lehet felelősségre vonni. Kéri nagyon Zsilinszkyt, hogy amennyiben az egyetemes gyűlés másféle elégtételt nem adhat neki, fogadja el elégtételt az, hogy ezt a felebbezést az egyetemes gyűlés egyszerűen visszautasítja. (Helyeslés. Éljen!)

Ezzel az ülés két óra után véget is ért. Folytatását délutánra tűzte ki az elnökség.

(Felosztatott lelkesgyűlés.) A vizaknai járás gör. kel. román lelkeszei a minap a román iskolában évnegyedes gyűlésüket akarták megtartani. Még a gyűlés kezdete előtt megjelent az iskolában a segédjegyző két csendőrrel és felszólította a lelkeseket, hogy hagyják el az iskola épületét, mert a gyűlés nincsen bejelentve és így azt nem engedni megtartani. A lelkesek azt válaszolták, hogy ez nem politikai gyűlés. Ők csak egyházi ügyek megbeszélésére gyűltek egybe. A segédjegyző nem engedett, mire a lelkesek a főszolgabíróhoz fordultak, aki azonban a gyűlés megtartását szintén nem engedélyezte.

Előfizetési felhívás.

Negyvenharmadik évfolyamát futja az „Egyetértés“, a magyar közönység legkedveltebb, legnagyobb napilapja. Csaknem félszázad éve szolgálja a magyar kultúra, a magyar nemzeti eszmények és a magyar függetlenség ügyét.

Az a hosszú ut, melyet a függetlenségi és negyvennyolcas eszmék törhetetlen kiküzdésében megtett, olvasóinak egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, amelyeket elért, igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharczósa, hanem ennek a harcznak legerősebb tényezője is volt.

Az Egyetértés multja egyuttal a jelen programja és a jövő zsinórmértéke. S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szününk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihenünk a nagy negyvennyolcas eszmék kivívásában.

Az Egyetértés hirszolgálatja elsőrangú, mert úgy a hazai, mint a külföldi hírforrásokkal való összeköttetése révén a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket. Cikkeinket a legkiválóbb publicisták írják, rovataink bőveket és változatosak, közgazdasági, színházi híreink

Érdekesek és változatosak, szépirodalmi közleményeink magas színvonalon állanak.

Az Egyetértés mind e kiválóságai folytán a magyar olvasó-közönség legkedveltebb lapja s ezt a szeretetet a jövőben fokozott mértékben fogja kiérdemelni.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja” című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekességeit, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . .	2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . .	7 kor. — fill.
Félévre . . .	14 kor. — fill.
Egész évre . . .	28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul kiújítsuk tovább.

A tegnapi utcai harcz epilógusa.

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, október 9.

A tegnapi véres tüntetések dolgában ma egész nap nagy apparátussal folyt a vizsgálat a rendőrségen. Az előállított embereket szorgos kihallgatás alá vették, de kihallgattak egy csomó tanút is, akiknek vallomásai alapján az előállítottak közül ötöt letartóztattak. Ezek a következők:

Hácsi Béla biatorbágyi születésű 20 éves lakatos-segéd.

Horváth Nándor budapesti születésű 27 éves vasöntő-segéd.

Almásy Antal szomori születésű 19 éves fővárosi utcáseprő.

Molnár János budapesti születésű 22 éves lakatos-segéd és

Horváth András budapesti születésű 21 éves asztalos-segéd.

A felsorolt emberekre a vizsgálat beigazolta, hogy ők voltak a revolveres támadók, a kihallgatásuk után magánzárkákban helyezték el őket, holnap pedig valamennyit átszállítják az ügyészség börtönébe. Ezek ellen gyilkosság büntetének kísérlete miatt, valamint gyilkosságra való felbujtás és hatóság elleni erőszak címén indul meg a büntető eljárás.

Tizenhárom előállítottat csak az éjjeli csendőrbizottságban találtak bűnsnek, s ezeket még a délután folyamán szabadon is bocsátották, de megindították ellenük a kihágási eljárást. Ezekon kívül még tizenkét tüntető volt előállítva, akiknek kihallgatása késő estig folyt s végül ezeket is szabadlábra helyezték, mert a fegyveres támadásban való részesség nem bizonyult rájuk. A kihágási eljárást azonban megindították ellenük s valószínű, hogy akik közülök nem budapesti illetőségűek, azokat kitiltják a főváros területéről és illetékességük helyére toloncoltatják őket.

Ezek a következők: Patkó Antal molnár, Mudry Géza kovács, Molnár Ferencz kocsis, Kollár János kovács, Winternitz Ignácz beüzemelő, Tomásitzky Kázmér asztalos, Schönbrunn Márk vasesztégyalos, Kozma András asztalos, Justyák Tódor kazántisztító, Abkó Vendel napszámos, Hácsi Kálmán magánhivatalnok és Tita Arnold asztalos.

Miután a tegnapi vérengzések dolgában az a gyanu is fölmerült, hogy a zavargásokat a szociáldemokrata párt vezetősége kebelében egy ad hoc rendezőbizottság inszenzája, tehát hogy azok a pártvezetőség tudtával történtek, a rendőrség a délelőtt folyamán beidézte a főkapitányságra a pártvezetőség tagjai közül

Tarczai (Trebitsch) Lajost, a fuvarozó munkások szakegyesületének titkárát és lapszerkesztőjét. Vágó Bélát, a pinczerek szakegyesületének a titkárát.

Vántus Károlyt, a szociáldemokrata párt titkárát és

Faragó (Fürst) Dezsőt, a vasúti munkások lapjának szerkesztőjét.

Kereste a rendőrség Buchinger Manót is, aki azonban tegnap este elutazott Brüsszelbe a nemzetközi szociálista-iroda értekezletére.

A beidéztet pártvezetőket Kórody M. Béla rendőrfogalmazó hallgatta ki, s a délután már hirtelre, hogy le is tartóztatták őket. A hir azonban nem bizonyult valósnak, mert a szociálista vezéreket késő este, miután büntetlenségük beigazolódtott, elbocsátották a főkapitányság épületéből.

A tegnapi lövöldözések egyébiránt arra indították a főkapitányt, hogy rendeletet adjon ki, amelyben a továbbiakig engedélyhez köti a fegyverviselést. A rendelet a következő:

Rendelet.

Az egyre sürűbben megisméltető utcai tüntetések és rendezavarások már annyira elfajultak, hogy a lelkiismeretlen izgatók által felbujtott tömeg a leg súlyosabb büncselekmények elkövetésétől sem riad vissza. Miként az utóbbi napok sajnálatos eseményei mutatják, a tüntető tömeg nagy része löfegyverrel volt ellátva és revolverlövésekkel támadt a kötelességük teljesítésében eljáró rendőröközegekre. Ez a türhetetlen állapot kötelességemmel teszi, hogy a nagyközönség személy- és vagyonbiztonságának megóvására a löfegyverek viselését a helyzet által megkívánt korlátozásnak vessem alá. Ez okból az 1881:XXI. t.-cz. 8. szakaszában gyökerező jogomnál és kötelességemnél fogva ideiglenesen a következőket rendelem és hozom köz tudomásra:

1. A székesfőváros területén bármilyen alakú vagy szerkezetű löfegyvert nyilvános helyen csak az viselhet vagy hordhat magánál, aki erre nézve a rendőrségtől engedélyt nyert.

2. Az ily engedélyeket a fegyvertulajdonos szóbelileg vagy írásban előterjesztett kérelmére, a kérelmező lakása szerint illetékes kerületi kapitányság adja ki. Az engedély kiadása díj nélkül történik. Az engedély megtagadását kimondó határozat ellen a felelősségnek a fennálló törvények értelmében II. fokban a főkapitányhoz és III. fokban a m. kir. belügyminiszterhez van helye.

3. Az ilyen engedélyt a tulajdonos, ha fegyverrel jár, mindig magánál tartani és a rendőröközegek felhívására felmutatni tartozik.

4. Aki rendőri engedély nélkül löfegyvert visel, vagy hord magánál, kihágást követ el és az illetékes ker. kapitányság által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 5 napig terjedő elzárással fog büntettetni.

5. Ezen rendelet hatálya nem terjed ki azokra, akik az illetékes hatóság által kiadott vadászfegyverek alapján vadászfegyvereket hordanak, valamint azokra sem, akik mint a csendőrök, rendőrök, fegyőrök, pénzügyőrök, felesketett erdőtiszték, erdő- és mezőőrök fegyvereiket hivatásuk gyakorlása közben viselik.

Budapest, 1908. október 9-én.

Dr. Boda Dezső főkapitány.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Napár. Szombat, október 10. — Róm. kat.: Borg. Fer. — Prot.: Gedeon. — Görög-orosz: szept. 27. Kákiszorot. — Zsidó: Thsir 15. Szukh. 1. n. — A nap két reggel 6 óra 12 perczkor, nyugszik délután 5 óra 21 perczkor. — A hold két délután 5 óra 43 perczkor, nyugszik reggel 5 óra 2 perczkor.

A ministerek nem fogadnak. — Löverseny délután egyenyed 3 órakor.

Szlányi-kiállítás és Pálkik hagyatékának kiállítása a Múzeumban nyitva. Belépődíj együttesen 60 fillér. A tagsági jegyek érvényesek. — A Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva. Belépő-díj 1 korona. — A Józsa Károly kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva egész nap. — Fialat művészek kiállítása az Uránia Kigő-téri szalonjában nyitva. Belépő díj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva.

A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— A spanyol királyi pár Magyarországon. Alfonz spanyol király, mint röviden már közöltük, tegnap érkezett meg Frigyes főhercegnek mosonmegyei birtokára Féltoronyba. A spanyol király résztvesz a több napra tervezett vadászaton. Megérkezésekor az utvonallal fel volt lobogóva és a lakosság sorfalat állt. Tüzoltók, veteránok, iskolás gyermekek, a községi és vármegyei tisztikar alkották a kordont. A tüzoltók zenekara a spanyol himnuszot játszotta, melyet a király levett kalappal hallgatott végig. László csendőrezredes jelentése után gróf Dezső főispán röviden üdvözölte a királyt és bemutatta Ós-hegyi alispánt, Leszkovics főjegyzőt és Skultéty főszolgabíró, valamint a tisztikart. A király a bemutatottakkal kezét fogott, Koller Antal plébános németül üdvözölte a spanyol királyt. A második automobilon a spanyol királyné jött Izabella főhercegnővel.

— A hercegprímás kirándulása. Vaszary Kolos biboros hercegprímás, akinek egészsége idei balatonmelléki nyaralása alatt teljesen helyreállt, felhasználja a mostani szép, meleg őszi napokat és sürűn tesz kirándulást a budai hegyvidékre. Az egyházfejedelem kocsin hajtja ki a hegyek közé és ott udvari papjai kíséretében kisebb-nagyobb gyalog-sétát tesz.

— A német császár és a Rudolf-szobor leleplezése. Báró Aehrenthal Alajos közös külügyminiszter értesítette a Rudolf-szobor bizottságának elnökségét, hogy a német császár megbizta a bécsi német követség katonai attaséját, gróf Kageneck Károly századost, hogy a Rudolf-szobor leleplezésén őt képviselje és nevében a szobor talapzatára koszorút helyezzen. — A Rudolf-szobor bizottsága ma este hat órakor Molnár Viktor államtitkár elnöklésével ülést tartott az Uránia télikertjében. Az elnök bejelentette a bizottságnak mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a kiküldött végrehajtó bizottság az ünnepély sikere érdekében tett. A szoborbizottság tudomásul vette a megállapított ünnepi programot, amely csak annyiban változott, hogy a német császárnak képviselője a német császár koszorúját a szobor megtekintése után a király jelenlétében teszi le a szobor talapzatára. A sorialat alkotó ifjuság virágot hoz magával és a bizottság intézkedett, hogy minden résztvevő tanuló a király arcképevel ellátott emléklapot kapjon. Rákosi Jenő, Ilosvay Lajos, Klupathy Jenő, Zsilinszky Mihály, dr. Szekeres Kálmán, Ligeti Miklós, Szűcs István és Déry Gyula felszólalásai után a bizottság elhatározta, hogy felkéri az Albrecht-ut, Fűrdő-utca, a Váci-körtút egy részének és az Andrássy-utnak összes háztulajdonosait, hogy az ünnepségnapján házaikat díszítsék fel. Az ünnepségen a rendet Klupathy egyetemi tanár vezetésével egy 35 tagból álló bizottság tartja fenn. Az ünnepség kezdetén szétosztásra kerül a Rudolf-szobor történetéről írt és nagy díszszel kiállított emlékmű. A szobor-leleplezés valódi nemzeti ünnep lesz, amelyen a társadalom minden rétege, ezek között a népviseletben öltözött földmivelő nép is részt vesz. Itt említjük meg, hogy az alkotmánypárt elnöksége is intézkedett, hogy a szoborra a párt nevében koszoru helyeztessék. A díszes koszoru nemzetiszínű szalagján ez a felirat lesz: „Örökké élő kegyelete jeléül — az országos alkotmánypárt”.

— A külügyminiszter és a nunczius. Bécsből jelentő tudósítónk: a Wahrung-affér óta tudvalevőleg nagy lett a feszültség báró Aehrenthal külügyminiszter és Granito di Belmonte bécsi nunczius között. A viszony most állítólag Vaszary Kolos hercegprímás közvetítése folytán megjavult és a legutóbbi udvari bálon általánosan feltűnt, hogy a közös külügyminiszter és a pápai nunczius szívesen társalgott egymással.

— **Báró Majthényi László halála.** Lapunk mai számában megírtuk, hogy id. báró Majthényi László meghalt. Az Országház főrendiházi ormán fekete zászló hirdeti örökös tagjának elhunytát. Báró Majthényi László temetése holnap, szombaton délelőtt 11 órakor lesz a hontmegyei Leszenyén. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy Motesiczky Mórné született kesseleőkői báró Majthényi Clotild az összes rokonság nevében is, szomorodott szívvel jelenti, unokabátyja és sógora nagyméltóságú idős báró Majthényi László csász. és kir. kamarás, val. belső titkos tanácsos, a vas-korona rend nagy-, a Szent István rend közép- és a Ferencz József rend kiskeresztesének, Hont- és Nyitra vármegyék, Selmecz és Bélabánya sz. kir. város volt főispánjának, a főrendiház örökös tagjának Luka-Nényén 1908. évi október hó 7-én este 1/8 órakor a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 88-ik évében végelgyengülésben történt elhunytát. A boldogultnak hült tetemei a leszenyei családi sírboltban fognak október hó 10-én, szombaton, délelőtt 11 órakor eltemettetni, az engesztelő szent miseáldozatok pedig a leszenyei r. kat. templomban f. hó 12-én, a luka-nényei r. kath. templomban f. hó 13-án és a horváthi-i r. kath. templomban fognak megtartatni. Isten áldása lengjen hamvai fölött!

— **Iju törökök Budapesten.** Dje mai bej otomán ezredes, dr. Nazim bej, az otomán comité delegátusa és Tolédó az otomán misszió attaséja, török politikusok Budapesten időznek azzal a céllal, hogy az idevaló politikai körökkel érintkezzenek és közelebbi tájékozást szerezzenek maguknak az őket most aktuálisan érintő vonatkozásokról. Ez alkalommal látogatást tettek Szemere Miklós-nál is, aki több ízben járt Törökországban és mindig érdeklődött a törökök dolgai iránt. Ez alkalommal Szemere Miklós ebédre hívta meg őket a Nemzeti Kaszinóba, amelyen több képviselő is hivatalos volt. Ott volt többek közt Nagy Ferencz, az alkotmánypárt másodelnöke, Rakovszky Béla országgyűlési képviselő, gróf Sigray Antal és mások. A Nemzeti Kaszinó egyik földszinti különtermében volt terítve. Minden terítéknél művészi, keleti és török motívumú akvarell-rajzokkal díszített menükártya volt. A menüben több török étel is szerepelt. Felkészöntő nem volt, ellenben a társaság tagjai főképen a tegnapi elhangzott trónbeszédet ismertették a török vendégekkel, különösen hangsúlyozván annak a törökök és Törökország jövő fejlődésével szemben tanúsított előzékeny és rokonszenves meleg hangját. Ismertették a törökökkel haderőnknek, a Szandzsákból való kivezénylésének jelentőségét és tendenciáját és általában hangsúlyozták azt a meleg rokonszenvet, amelyvel Magyarország és a magyar közvélemény Törökország alkotmányos fejlődésének útját kíséri. A barátságos eszmecsere során a házigazda és a magyar képviselők azon igyekeztek, hogy a mai modern Törökországnak e három kiváló képviselőjével megértessék azt, hogy a monarchia és Magyarország a most bekövetkezett tényekkel kényeskedésnek engedett, azonban szívével és érzelmeivel Törökország és a törökök mellett van, amely érzelmei a legutóbbi tények semmit sem változtatnak. A törököket e kijelentések rendkívül meglepték és hálával vették ezeket az információkat, bár látszott rajtuk és beszédükből, hogy a legutóbb történt eseményeket ők is és Törökországban is rendkívül tragikusan vették föl, különösen Bulgária függetlenítését. A társaság sokáig igen jó hangulatban maradt együtt, amelyet élénkítő Sovánka zenekara, amely az ebéd tartama alatt török és magyar indulókat és dalokat játszott.

— **Képviselők párbaja.** Ma délután négy órakor a Fodor-féle vívóteremben Sümegi Vilmos és Urmánczy Nándor országgyűlési képviselők párbajt vívtak. Sümegi segédei: dr. Lovász Márton és Csizmazia Ferencz, Urmánczy segédei pedig Zboray Miklós és Gaál Sándor országgyűlési képviselők voltak, akik kardpárbajban állapodtak meg, bandázsszal, harczképtelenségig. Az első összecsapásnál Sümegi fején és karján könnyebben megsebesült, mire a segédek a párbajt beszüntették. A párbajra egy peres ügyből kifolyólag történt összeshallkozás adott okot.

— **A sikkasztó dán miniszter.** Alberti volt dán igazságügyminiszter, aki tudvalevően sok millióra rugó sikkasztásokat követett el, nem enged abból az elvből, hogy az ur a pokolban is ur. A botbüntetés dicső visszaállítója börtönben ül, de úgy akarja magát feltüntetni, mintha a hazafiság áldozata volna. Azt állítja a legújabb tudósítások szerint, hogy a földmivesosztályt akarta boldoggá tenni és ez volt a veszte. Létesítette a dán vajexport-egyesületet és többet fizetett a szegény földmiveseknek a szállított vajért, mint amekkora árt az angol piaczon el tudott érni. Ennek folytán lavinaszerűen növekedtek a differenciái, amelyeket nem tudott másképpen eltüntetni, mint hamis könyveléssel. De ezt a kifogását ugyancsak nem méltányolta a vizsgálóbíró. Megállapította, hogy az exminiszter üzelmel régebbi keletiek, holott Alberti csak a legutóbbi időben került a vajkivitel egyesület élére. Alberti azért megmarad álláspontja mellett és hihetetlenül fontoskodó és fölényes magatartást tanúsít. A vizsgálóbíró egyelőre arra törekszik, hogy valamelyes logikai összefüggést állapítson meg ama különböző feljegyzések között, amelyeket Alberti lakásában a szekrényekben és íróasztalokon találtak. E feljegyzések tartalmának helyes értelmezésétől fog függni, vajjon Alberti üzelmel egyáltalában felfedezhető-e, vagy sem? Alberti a fogházban különben eléggé jól érzi magát. Az első napokban tanúsított nagy munkakedve most már csökkent, összes gondja most már odairányul, hogy jól egyék és igyék és kényelmében semmi hiányt ne szenvedjen. Látogatókat nem fogad, legutóbb neje gyakori látogatásait is szóvá tette. Az exminiszter nem szereti, hogyha kihallgatásra menet megbámulják őt az arrajárók. Két ügyvédnek egy ilyen alkalommal odakiáltotta:

— Gyalázatos fickók!

Egy más alkalommal egy fiatal ügyvédjelölt ellen tett panaszt ugyanilyen okból. Általában így az exminiszter még a börtönben is meg tudja őrizni méltóságát.

— **Werböczy-szobor.** Donáth Gyula szobrász mintázta a szobrot, melyet fehér márványból Carrarában faragtak ki és közelebb szállították a fővárosba. A Kigyó-téren a szobormű helyét kerítéssel vették körül és azon belül építik termésköböl a talpazatot. A Werböczy-szoborral szemben a Kigyó-téren legközelebb felállítják Pázmány Péter emléksobrát, mely már teljesen készen van Radnai Béla szobrász-tanár műtermében.

— **A zágrábi diáksztrájk.** A zágrábi diákság tegnap kezdett gyűlését ma folytatták. Több szónok pro és kontra felszólalása után határozatot hoztak, amely kifejezi, hogy a zágrábi Ferencz József-egyetemen a sztrájk véget ért és a diákság elhatározta, hogy újból beiratkozik. Elhatározták továbbá, hogy Suilayt, az ujonnan kinevezett tanárt bojkottálják, minthogy őt nem az akadémiai tanács hozta javaslatba, hanem öfélése nevezte ki a tartományi kormány ajánlatára.

— **Magyar zarándokok Rómában.** Prohászka püspök vezetésével tegnap Rómába érkezett egy zarándok-csoport. A zarándokok között vannak Csernoch János csanádi megyés püspök, továbbá Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, Ernst Bretyenszky és Markos orsz. képviselők. Ma János Gusztáv püspök tartott Lateranban misét, mi alatt hazafias egyházi énekeket énekeltek. II. Szilveszter pápa siremlékénél a zarándokok a Himnuszt énekeltek és Kiss János egyetemi tanár beszédet mondott a pápaság és Magyarország közti viszonyról és a szent korona jelentőségéről. A Rómában megjelenő napilapok kimerítően foglalkoznak a magyarok zarándokutjával.

— **Jótekonny hagyomány.** Az elhunyt Iaczialvai Szacsy Sándor nagybirtokos, akit ma délután temettek el nagy részvét mellett, néhai feleségének most esedékesse vált végrendelete, valamint a saját végrendelete szerint a kolozsvári ref. egyháznak a ref. kollégiumnak, továbbá több jótekonysági és humánus intézménynek több mint egy negyedmillió koronát hagyományozott.

— **Pétervári diákok sztrájkja.** Az orosz közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az egyetemen holnap megkezdjék az előadásokat. A sztrájkoló diákság azzal fenyeget, hogy az előadásokat minden áron megakadályozzák. Megfelelő óvintézkedések tétettek.

— **A Harden-ügy.** November 24-ére tilták ki a tárgyalást abban a becsültséértési pörben, amelyet gróf Molke indított Harden ellen. Legalább is kétséges, hogy Eulenburg herceget is kihallgathassák tanu gyanánt. Esetleg Liebenbergben fogják kihallgatni, de vallomására nem esketik meg, mert hamis eskü miatt eljárás van ellene. A tárgyalást előreláthatóan november 24-én nem fejezik be, hanem későbbre halasztják.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A Budapesti Újságírók Egyesületének igazgatótanácsa ma délután dr. Bródy Lajos elnöklésével ülést tartott. Bejelentették az üléseken, hogy Lengyel Zoltán országos képviselő 100 korona, a Magyar Petroleumpár R. T. 100 koronát, a Petőfi Betegsegélyző Egyesület 50 koronát és Rosenthal H. és utóda 25 koronát küldött a segítő-alapnak. Az igazgatótanács az adakozóknak köszönetet szavazott. A mai ülésen az igazgatótanács 800 korona segélyt szavazott meg.

— **Gyermekek Wright repülőgépén.** Wright Wilbur, mint Párisból jelentik, tegnap újabb rekordot ért el. Egymásután hatszor szállt fel a levegőbe és mindannyiszor más kísérőt vett magamellé. A légi utasok között ott volt Wright manager-jének, Bergnek a neje és Bollée mérnök tizenegy éves unokaöccse, Michalopulo gimnazista is. Különösen ez utóbbi nem tudott hová lenni az elragadtatástól és a nézők éppugy, mint a résztvevők, lelkesen ünnepezték Wright Wilburt.

— **Tehervonatok összeütközése.** Ma reggel a Biharpuspöki állomáson egy hosszú tehervonat beleszórt az állomáson veszteglő másik tehervonatba s szinte csodával határos, hogy emberéletben nem esett kár. Reggel 7 óra 10 perczkor a Biharpuspöki állomáson találkozik az 561. számú tehervonat az 564. számú tehervonattal. Rendes szokás szerint a nagyváradi vonat előbb érkezett be a püspöki pályaudvarra s ott várakozott a másik szembe jövő vonatra. A pontos időben föl is tűnt a szolnoki tehervonat, de ahelyett, hogy a szabad sínpáron szaladt volna be az érkező vonat, ráfutott az indulásra készülő másik vonatra. Amint átrobogott a mozdony a váltón, azonnal észrevették a végzetes tévedést. Az érkező vonat mozdonyvezetője, Kovács Ferencz vészszípall jelt adott a fékezésre s maga is fékezte a mozdony futását. Az erős mozgásban levő hatalmas kocsisor megfűsített minden erőfeszítést. A hosszú vonat nagy tömegével előre tolt a megfékezett mozdonyt is. A veszteglő vonat személyzete mit sem tehetett. Amint a vészszípall meghallották, hirtelen kiugrottak a kocsikból s rémülve varták a történéseket. Pillanat műve volt, a vesztébe robogó vonat hatalmas robajjal összezapott az álló lokomotívval. Az ütközés pillanatában bukkott le a pályatest külső árkába Kovács mozdonyvezető. A másik pillanatban már egymás romjain hevert a két szétzúzódtó lokomotív és a roncsok fölé óriási piramisba torlódtak a mozgó vonat kocsijai. Az állomáson azonnal kirendelte az állomás személyzetét, egyúttal Nagyváradról segélyvonatot kért. Mire a mentők megérkeztek, már meglehetősen állapítani, hogy emberéletben szerencsére kár nem esett. A meglehetősen vizsgálat során megállapítást nyert, hogy mindkét vonat mozdonya teljesen szétzúzódtó s hogy az 564. számú vonat hét darab rakományval telt kocsija összetört. A szerencsétlenség feltétlenül a váltó körüli hibától eredt. Juhász váltóór állítása szerint a robogó vonat maga váltotta el a sínpárt. A vizsgálat ezideig még nem állapította meg, hogy mi okozta a szerencsétlenséget.

— **Dayka Gábor szobra.** Ungvár közönsége gyűlés után lehetővé tette, hogy Dayka Gábor, a kiváló magyar költő emléket megörökíthessék. Az ungvári születésű Szalavszky Ödön vállalkozott a szobor elkészítésére. A művész a körülbelül másfél-életnagyságu portrait-szobrot legközelebb már át is adhatja az illetékes bizottságnak.

— **Házasságok.** Dr. Balás Elek gyergyószentmiklósi ügyvéd, Csik vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, eljegyezte Sümegi Bökét, Sümegi Vilmos országgyűlési képviselő bájos leányát. Sándor Rózsika és Schuller Viktor október hó 10-én tartják esküvőjüket Székelyudvarhelyen. Báró Harkányi Béla tegnap vezette oltárhoz a Kálvin-téri református templomban Hieronymi Blankát, Hieronymi Károly titkos tanácsos, volt kereskedelemügyi miniszter leányát.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterében, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Utólagos egyetemi beiratkozások.** Az utólagos egyetemi beírások határideje október 15-én lejár. E határnapon túl senki sem vesznek föl a budapesti tudományegyetem kötelekébe.

— **Az aknasugatagi sóbánya veszedelme.** Három év előtt veszedelmes földomlás történt az aknasugatagi sóbánya telepén. Ugyanazon a helyen most, mint Mármaroszigetről táviratozák, újabb veszedelmes földomlások riasztották meg a lakosságot. A közigazgatási hatóság és a bányahivatal megtették a szükséges óvintézkedéseket. A veszélyeztetett területet elkerítették és két házból a lakókat kilakoltatták. Az újabb veszedelem az Erzsébet-bányában, egy elhagyott sóbányában történt, ahol mintegy 30 cm. vastagságú sugárban meleg sósvízforrás fakadt fel. A vízmennyiség előntötte a bányát és utat tört magának a szabadba. A vízmosás már eddig is földszakadásokat idézett elő. A lakosság attól tart, hogy úgy, mint Aknaszlatinán, Aknasugatagon is földszüppedések fognak előállni. A bánya fölött elterülő házak veszélyeztetve vannak. A lakosság közül többen a veszélyes területről elhúzózkodtak. Menyezetbeomlás következtében a sósvízzel már előbb megtelt tartaléknából nagymennyiségű sósvíz ömlött a Mára folyóba és onnan az Iza folyóba, úgy hogy a sósvízzel megtelt folyókban nagymennyiségű hal pusztult el. A földomlás megszüntetésén nagy erővel dolgoznak, mert így a sósvíz beömlésének megakadályozása remélhető. Az Iza folyó vize ezidőszereint még Mármarosziget város határában is sós ízű. A földszüppedés veszélye növekedett. Délután az Erzsébet-bánya fölött mintegy 35 méter hosszúságban megnyílt a föld és a felső földréteg 14 méter szélességben óriási robajjal beomlott a vízzel telt bányába. Emberéletben nem esett kár. A földszüppedés Csizsár bányafőnök telkén történt. A szomszédos telkeken lévő három házból a lakosokat kilakoltatták. A sósvíz, mely körülbelül 26 fok meleg, oly tömegben ömlik ki a bányából, hogy a Mára és Iza folyók halállományát veszélyeztetik. Már eddig is óriási mennyiségű hal pusztult el. Tekintve, hogy az Izából a víz a Tiszába ömlik, ennek halállománya is veszélyeztetve látszik. Egész napon át a Mára és Iza folyók mentén mintegy 1000 ember fogdosta össze a víz felszínén uszó, sósvíz-től elkábult halakat. Az előntött bánya fölött történt szüppedés következtében a párolgó meleg víz egész a földszintig ér és tavat képez. Újabb földszüppedéstől tartanak, mert a földréteg több helyen megrepedt.

— **Orvosok tisztelgése.** Az állami munkásbiztosító hivatal újonnan megalakított orvosi tanácsa dr. Angyán Béla elnök, főorvos, egyetemi tanár vezetésével ma délelőtt tisztelt Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternél megalakulása alkalmával.

— **Dinamitrobbanás.** Furcsa ajándékot vitt haza a nagyváradi tűzrezdőtől Szénási Sándor anti parasztleány. A katonaságnál ugyanis a legény valahogyan egy dinamittöltényhez jutott és ezt hazavitte ajándékképpen. Amikor apja házában egybegyűltek rokonai, magyarázni kezdte a dinamit természetét. A töltény egyszerre felrobbant. Szénásit és Zsófi nevű testvérét s egy Bódis István nevű embert a szilánkok életveszedelmesen megsebesítettek. A ház a robbanás erejétől összedőlt s a benttartózkodók többé-kevésbé súlyos sérüléseket szenvedtek. A robbanás ereje akkora volt, hogy a faluban mindenfelé bezúrt az ablakokat.

— **Gyilkos gyermek.** Hajduböszörményben megdöbbentő gyermektragédia történt. Seress Dániel csizmadia kilenczéves Gyula fia pajtásával, a tizenegy éves Kovács Imrével játszadozott. Azután összeveszték s a kilenczéves úgy döfte mellbe a másikat, hogy a kés keresztülment a tüdején. A sebesült fiú haldoklik.

— **Esti nyelvkurzus a Keleti Akadémián.** A Keleti Akadémián a múlt évben nagy sikert mutatott fel az esti nyelvkurzus és így a közoktatásügyi minisztérium jóváhagyásával az idén ismét megnyílik az esti tanfolyam a kereskedői pályán működő oly egyének részére, kik a nappali előadásokat nem látogathatják. A nyelvkurzus, mely a legfontosabb nyugati és keleti nyelveket öleli fel, október hó 20-án nyílik meg.

— **Öngyilkos agastyán.** Wallerstein Bernát nyolczvanéves kereskedő anyagi zavarok miatt szívenlőtte magát és meghalt. Az adósságok meghaladják a 300.000 koronát.

— **Merénylet egy orosz tábornok ellen.** Ashabadi jelentések szerint a Turkesztán-vidéki hadgyakorlatok alkalmával merényletet követtek el a katonák Micsenko tábornok ellen. A katonák vaktöltés helyett éles töltényekkel löttek. A tábornok a lábán megsebesült. A tisztek fejei felett egész golyó-zápor zuhogott. A merényletről hivatalos jelentés még nem érkezett.

— **Elfogott rablógyilkos.** A schweidnitz (Poroszország) államügyészség átiratban megkereste a székesfehérvári ügyészséget, hogy jelenleg fejérmegyei Polgárdi községben tartózkodó Koznari cs Dániel horvátországi illetőségű költő munkást tartóztassák le, mert az a vád terheli, hogy ez év áprilisban porosz-sziléziai Freiburgban rablógyilkosságot követett el. Az ügyészség utasítására a polgárdii csendőrség letartóztatta az ottani kőbányában dolgozó Koznari Dánielt, akit bekísért a székesfehérvári ügyészség fogházába. Koznari cs tagadja a bűncselekmény vádját s alibit igyekszik igazolni. Az eljárás megindult.

— **Tüntetés egy háziur basáskodása miatt.** Egy háziur zsarnokoskodó kegyetlensége éles tüntetésekre adott alkalmat a munkásság között a késő délutáni órákban Ujpesten. A pasáskodó háziur, Schwarz Jakab, kilakoltatta az utcára hat gyermekével Joki Bernátot. Joki nem tudott fizetési kötelességeinek elsején eleget tenni és ezért ma, amikor Joki nem volt otthon, kihordatta mindenét az utcára. Rendkívül szánalmas és szomorú látvány volt a széthányt butorok közt a sopánkodó asszony hat síró gyermekével. Természetesen, e jelenetnek számtalan nézője akadt, akik a legnagyobb méltatlankodás hangján ócsárolták a szívtelen háziurat. Éppen ebben az időtáiban tértek haza munkájukból a munkások is, akik igen megbotránkoztak a hallatlan kegyetlenségben. Rögtön csoportosultak és hangosan tüntettek a háziurak ellen. „Le a házbéruzsorásokkal!” Hangzott mind süribben. Végre már veszedelmessé kezdett válni a helyzet, amikor Puliczay rendőrfogalmazó vezetésével egy csapat lovas és gyalogos rendőr jelent meg a helyszínen. Puliczay oszlásra szólította föl a tömeget, de ezek nem hallgattak a fogalmazó figyelmeztető szavaira. Ekkor a lovasok segítségével a járdára szorította a tömeget, majd pedig nagy körültekintéssel felment a háziurhoz és rábirta, hogy engedje a kilakoltatott családot még november elsejéig ott lakni. A tömeg ezalatt egyre nőtt. A közeli üzletek jónak látták boltjukat bezárni. A rendőrség végre úgy vetett véget a csoportosulásnak, hogy a mellékutcákból előtűlő kíváncsiskodókat visszaszorította és az ottlevőket pedig feloszlatta.

— **Levélbélyeg-automata a fővárosban.** Az európai kulturálmok kormányai régóta foglalkoztak az eszmével, hogy a postabélyegeknek nyilvános tereken való árusítására automatákat alkalmazzanak, melyek könnyen hozzáférhetők legyének és ezáltal külön hivatalnokok alkalmazását feleslegessé teyék. Számos kísérlet után a budapesti posta- és távirda-igazgatóság legutóbb a Koronaherczeg-utca és Párisi-utca sarkán állított fel ilyen bélyeg-automatát, mely a közönség nagy érdeklődése mellett kitűnően bevált. Egy tíz filléres bedobása ellenében az automata kívánat szerint vagy két öt filléres levelező-lapot, vagy egy tíz filléres bélyeget szolgáltat ki. Az automata oly pontos kiszámításon alapul, hogy például az esetben, ha egy átlukasztott pénzdarabot dobunk be, vagy pedig ha más meg nem felelő pénzdarabot helyeznek a nyílásba, az automata abszolút nem reagál, ellenben valódi pénzt, ha több vagy kevesebb a tíz filléresnél, egyszerűen visszaad. Ilyen automatákat, melyek Abel és Oehring mérnökök találmánya, most már Németország minden nagyobb városában és Angliában is alkalmaznak, és miután az automata nálunk is bevált, a budapesti posta- és távirda-igazgatóság a főváros különböző postahivatalainál és a vidéken is nagyobb számmal fog ilyen automatákat felállítani.

— **Rablógyilkos legények.** A lipótbrezói országúton tegnap reggel vérében fekvé találták meg Hrabeczky Mihály lipótbrezói építő vállalkozót. A szerencsétlen ember zsebéből hiányzott minden értéktárgya. Rögtön megindult a nyomozás, amely kiderítette, hogy az építő vállalkozót három parasztleány ítötte agyon és fosztotta ki azután. Az elvetemült gyilkosokat a csendőrök beszállították az ügyészség fogházába.

— **A pécskai vasúti katasztrófa.** Szabó Márton váltóőr ellen, aki a pécskai szerencsétlenség okozója volt, az ügyész elkészítette a vádiratot. Szabót közveszélyes cselekménnyel vádolják. A tárgyalást e hó végén tartják meg.

— **Keresnek egy gyermekgyilkost.** Az ujpesti rakpart melletti füvesben egy gyermekhullát talált tegnap délután a rendőrség. Megállapították, hogy a kis halott Kis Ferencz napszámos nyolczéves, Ferencz nevű fia. Semmiféle külső erőszak nem látszott testén és csak a boncolás fogja kideríteni, hogy mi okozta halálát, valószínű azonban, hogy sötét bűn áldozata lett a szerencsétlen gyermek. A környéken játszó gyermekek ugyanis azt beszélték a nyomozó rendőröknek, hogy egy idősebb, körülbelül negyvenéves férfi többször csalta őket, hogy menjenek vele játszani a füvesbe, ők azonban féltek tőle. De legutóbb látták, amint egy ismeretlen kis fiu vele ment és rövid idő múlva vánszorogva jött vissza. A rendőrség azt hiszi, hogy az ismeretlen ember erkölcstelen merényletet követett el a fiu ellen, azután megfojtotta.

— **Rendőrvért iszunk!** A Garay-tér és Óvodautca sarkán ma délután három részeg sötölegény, névszerint Galgóczy Antal, Szilly György és Melczeder Géza megtámadták a járőreket és a kezükgyébe esőket ütlegelni kezdték. A lármára oda sietett Kovács Antal rendőr, aki meg akarta fékezni a dühöngő legényeket. Galgóczy azonban revolvért rántott és ezzel a kiáltással vetette magát a rendőrré:

— Hej! Ide elvtársak, ma rendőrvért iszunk!

Mielőtt azonban a részeg suhancz elszűthette volna fegyverét, a tömeg lefegyverezte. Erre Szilly György támadt a rendőrré bokszerrel, Melczeder pedig torkon ragadta. Az utca közönsége azonban több rendőr segítségével a másik kettőt is ártalmatlanná tette. A verekedő legényeket bekísérték a főkapitányságra, ahol kihallgatásuk után letartóztatták őket.

— **A Beketow-czirkuszban folyó nemzetközi versenybirkózások kilenczedik napján győztek:** Sándorffy magyar Ricardo olasz ellen 7 p. 27 mp. alatt. Antonitsch szerb Hismann westpháliai ellen 5 p. 34 mp. alatt. Thomas transzváli Mang Seppel tirol ellen 3 p. 43 mp. alatt. Thiberio spanyol Boulanger francia ellen 1 p. 23 mp. alatt. Koch német világbajnok döntőmérkőzésben győzött Kornatzky lengyel ellen 23 p. 34 mp. alatt.

— **Halálozások.** Dr. Bleuer Samu ügyvéd 43 éves korában meghalt Budapesten. A megboldogultat előkelő rokonság és nagy baráti kör gyászolja. Szeretreméltó egyénisége, puritán jelleme és széleskörű tudása szép pályafutást biztosított számára, melytől élete virágjában ragadta el a végét. A Révai testvérek irodalmi intézete r.-t., a Könyves Kálmán magyar műkiadó r.-t. és a Borsszem Jankó lapkiadó r.-t. igazgatósági tagját veszíti el a megboldogultban, akinek hűltetését Ibrányba viszik és ott vasárnap, e hó 11-én délelőtt 10 órakor helyezik nyugalomra.

Czibulik Soma uradalmi erdőmester Polhorán 56-ik évében meghalt.

Dainzy Ferenczné 48 éves korában Budapesten elhunyt.

— **Gyors- és teherárúk házhoz szállítása.** A magyar királyi államvasutak a vasúti üzletszabályzat 68. §-a alapján már éveket ezelőtt rendszeresítette azon intézményt, hogy a budapest—józsefvárosi, budapest-nyugati és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárúkat a címzeteknek saját szerződött fuvarosával házhoz szállítja, ha a címzett a Duna balpartján a IV.—IX. kerületben, továbbá a Mexikói-, Erzsébet királyné-, Hajtsár- és Egressy-ut által határolt városrészben, vagy a Tisztviselő-telepen lakik. Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoztatja el Budapesten átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárúkat is, melyeknek elvámolása a vasútra bízott; egyúttal a külföldről érkező — házhoz szállított — szállítmányok után kiállítandó árnyilatkozatokat is ezen megbízottja által állítja ki. Utánvéttel terhelt, Budapesten a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árú, melyeknek összsúlya az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállíttatnak házhoz. Jogában áll ezenkívül mindenkinek, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által e célból szerződött fuvarozónak közbenjárását kizáró utasítást adhasson. Ezen utasítás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A házhoz való elszállítás díjak a következők: a) gyorsárúkért: 10 kg. súlyig 40 fillér, 10—25 kg.-ig 60 fillér, 25 kg.-on felül 50 kg.-ig 70 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg.-ig 60 fillér; b) teherárúkért: 50 kg. súlyig

60 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 50 fillér; c) adóköteles tárgyak megadóztatásáért: 50 kg. súlyig terjedő áruknál fuvarlevelenkint 30 fillér, 50 kg.-on felül 50 fillér. A statisztikai árnyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számíthat. Házhozszállítás esetén, ha az áru fogyasztási vagy vámilletéknek alávetve nincs, s ha a czimezett a fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeg szedetik be. Ha az áru a vámilletéknek vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a címzettnek kézbesítendő vámnyugta, illetve adóbárca szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállítmányozó az árut a lakás, vagy üzlet-helyiség azon részébe tartozik állítani, mely e czélra neki kijelöltetett. Ha címzett az áru befuvarozása idején lakásán nincs, a másodsor, esetleg többször is megkísérelt kézbesítésért külön illeték nem számítható fel. Ha címzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavétel, újra való elhozatal, vagy más helyre való szállítáért a díj-szabászerü illeték újból felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez juttatandók.

x **Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.**

x **Zászlók, czimerok minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.**

x **Bob-fishajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.**

x **Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént. Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.**

x **Börbajok, hajhullás és kopaszág sokszor évekig makacsul daczolnak minden orvosi kezeléssel. Dr. Hönnig Izsó elektroterapeutai intézetében (Károly-körút 24.) magas feszültségű árammal (D'Arsonvalisatio), kék fényvel és Röntgen-sugarakkal lesznek ezen és hasonló természetű betegségek teljesen fájdalomtalan és kényelmes módon (mert az áram a ruhán keresztül is hat) sikeresen kezelve.**

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Francillon.

— Repríse a Nemzeti Színházban. —

Ha minden színház zsufolva van is ilyenkor, a Nemzeti Színházban kezd szinte szomorú tradícióvá lenni, hogy a nézőtér nem igen telik meg. Nem állítom, hogy a nézőtér ma is tántogott az ürességtől, azt sem, hogy éppenséggel kevesen voltak, noha a második emeleti páholyok valóban a szó igazi értelmében üresek voltak; de arról, hogy a publikum förti magát, hogy a Nemzetibe nthasson, szó sem lehet.

Könnyű ezt megmagyarázni. Az új éra alatt a műsor még eddig egyáltalában nem gazdagodott. Régi, lejátszott darabok kerülnek színre, ha új szereposztásban is, de nagy érdeklődést ezek az agyon-darált darabok már nem tudnak kelteni. A mi bennük jó és élvezetes, azt kiélvezte a publikum; ami bennük sablonos, kopott, az csak nem lehet vonzó hatással a közönségre. A legnagyobb meglepetés, mely a nézőt érheti, a legjobb esekben is abból áll, hogy a rendezés igyekszik valamiképpen a figyelmet magára vonni. De sok esetben agyon is rendezik a darabokat. Oly keresett, czikornyás, észrevehetően kasirozott minden, hogy kínos feltűnést kelt.

Ma ifj. Dumas Sándor „Francillon”-ját elevenítették föl. Meglehetősen hosszú pihentetés után rántották elő. Mindjárt a rendezés volt az, ami feltűnt. Agyonstilizált butorok; kék villamos lámpák, fehér villamos fény; a háttérben mellékerem, melyről nem lehetett tudni, veranda-e, folyosó-e, vagy esodaszertien berendezett mellékhelyiség-e. Oly kínos aprólékosság mindenben; a részletezésben mégis elveszett az összhatás.

S a dialógusok! Mégis tenni kellene valamit, hogy némely színész az orgánumát a megváltozott dimenziókhoz alkalmazza! Távobabb illoksokszor rébuszok előtt állnak. Egyszerűen nem tudják, miről van szó. Találgatni kell, mit beszélnek egyesek, hogy azt, ami elhangzik, beilleszszék a keretbe. Egyik-

másik színész, hogy ugy fejezzem ki, egyáltalában nem tud akklimatizálódni. A hang elvész; ezzel együtt a megértés és az érdeklődés is.

Márkus Emma Francillonja azonban a régi kitünő alakítás maradt. Ez a csupa ideg művész a csupa ideg Francillont remekül ábrázolta. Erősen elemében van ebben a szerepben. S ma különösen vervvel játszott. Gál Riverroles márkija rendkívül finom alakítás volt. Ez a szerencsés művész minden akadálnak fittyet hány. Kereken, egészen került a közönség elé ez az alakítás is. Még Csillag Teréz és Váradi Aranka zengzetes és finom hangja s friss játéka nyugított kárpótlást azért, amit sem jól megérteni, sem megélni nem lehetett. Mert Odry sok helyen oly halkán beszélt, mint ha a sugásban akart volna excedálni. Perczekig nem tudtuk megérteni, miről beszélt. Pethes játéka is csak akkor érvényesült, amikor a hevület elragadta. Voltak jelenetei, amelyek abszolút érdektelenek maradtak.

Pedig erre az előadásra sokáig készültek. Azzal az idővel és fáradsággal, melybe az új betanulás került, könnyen lehetett volna valami újat produkálni; valami olyast, mely a nagy publikumot igazán vonzani és érdekelni tudná.

Azonban lehet, hogy ez nem is ambíciója a Nemzeti Színháznak. Nem vágyódik arra, hogy újat, nagyszerűt, meglepőt produkáljon. Ez is álláspont, ha valamely nagy színház részéről különös is.

T. Sz.

Sziriusz.

Fantasztikus vigjáték négy felvonásban. Herczeg Ferencnek hasonló című elbeszéléséből írta: Földes Imre.

Földes Imrénél a Magyar Színházban ma este bemutatott darabja a Beöthy-féle pályázatra készült s Herczeg Ferenc egyik hosszabb novellájának drámai jelenetezése. Magát a novellát a pályázat jelölte ki Jókai Mór új földesurának és Mikszáth Kálmán Szent Péter esernyőjének adott témája mellett a harmadik darabnak. Így a mai est szerzője között marsrutával lépett a közönség elé. Tulhaladott álláspont akár csak czélozni is rá, mennyire lehetetlen egy regényről vagy novelláról meglátott, beállított és feldolgozott tárgyat egész szélességével és részletes folytonosságával hatáskuban fokozódó jelenetekre és felvonásvegekre szaggatni — mennyire lehetetlen a regényíró sajátos és egyéni tulajdonát a drámaírónak a színpad számára kisajátítania. Minden újabb kísérlet csak újabb bizonyossága annak, hogy az anyaggal csak sajátos tulajdonságainak megfelelően lehet bánni, hogy belső értékét csak így lehet felszínre hozni s hogy más egy drámaírónak drámai meglátása, koncepcziója, elrendezése s végül kész drámai formába öntése és más az ugyanily módon megalkotott novellának széjjelszaggatása és a színpadi lámpák elé való huzdolása. Földes Imre maga is tisztában lehetett ezzel, mert sokszor a darab finomságának rovására, elejtett minden olyan részletet, amely Herczeg Ferenc novelláját zamatossá, a két különböző kor egymás mellé állításával hangulatossá és kedvessé teszi. Földes Imre plakátstílusban csak a körvonalait adta meg Herczeg Ferenc darabjának is s némi groteskséggel és igen erősen aláhuzott helyzetkomikummal pótolta a novella egységes stílusát.

Maga az esemény a ma bemutatott vigjáték meglehetősen laza keretben természetserüen szét-eső és felaprózott. Ez még nem volna baj, de nagyobb baj az, hogy maguk a szereplők a tőlük távol álló szerepekben nekik idegen szavakat és mondatokat mondanak, idegen cselekmények mozgatói, álomban és valóságban, azaz jelenben és Mária Terézia korában egyféleképpen nem valódiak, nem emberek, de különösen nem a mai és a múlt kor emberei.

A darab négy felvonásra tagozott meséje szerint Szergiusz tanár repülőgépen, a Sziriuszon, gróf Tibor Ákos huszárkapitány és Miksa szolgája visszarepülnek az idő szárnyalását megelőző gyorsasággal Mária Terézia idejébe, itt a huszárkapitány épp ük-apjának és ükanyjának lagziját mókázza végig, bele-szeret egy énekesnőbe s mire sikerült úgy össze-

bogoznia a helyzetet, hogy abból csak egy felébredés árán menekülhet, hát felébred, hogy annál teljesebb tegye idegenszerűségét e négy felvonáson át.

Mindezek nem annyira a drámaíró feladatnak — novellát megjeleníteni — kiütözö jelenségei. Földes Imre sok leleménnyel, itt-ott meglepő ötletességgel s ösztönszerűen helyes érzéssel dolgozott. Herczeg Ferenc sajátos biztosságát, rajzban és jellemzésben való stilszerűségét természetserüen nem vehette át pedig a novella vázát neki is be kellett töltenie. S miután inkább mulattatni akart, mint a vidámság jó-érzését kelteni, alakjainak megrajzolásánál inkább a groteszkbe csapott át, semhogy unalmas találjon lenni. Unalmas nem is volt az egész estén át. A közönség igen sokat és jót mulatott s nem volt az a móka, vagy fonák helyzet, melyet hangos kacagással ne honorálták volna. Az estnek meleg sikere volt. Felvonások alatt felhangzott a kacagás, felvonások után pedig a taps és kihívás. A darab tetszett s így megszerezte létjogosultságát.

Külön ki kell emelnünk Márkus László rendezését. A repülőgép manővrozása a Magyar Színház kis színpadán, a három nyárfa díszlete s ük-apáink mulatozása modernül, eredetien és kiváló érzékkel volt megjelenítve. A többi díszlet is mintaszerű volt.

A szereplők között különösen Csontos Gyula és Papp Mihály tetszetek. Csontos még sok szint felejtett magán a Császár katonáiból, Papp Mihály kissé nyersen ügyeskedett, de alapjában jó volt mindakettő. Báthory Gizella finoman, Gerzso Szerén kissé elfogultan, de csupa stíllel játszott. Köréjük csoportosultak sikeres játékkal Somlai, Körmendi és Rátka.

Miklós Jenő.

(*) Császár Imre. Gróf Apponyi Albert vallás-és közoktatásügyi miniszter Császár Imrét, a Nemzeti Színház kitünő művészt, e legelső műintézetünk örökös tagjává nevezte ki. Ezt a hírt mindenfelé nagy örömmel fogadják, mert abban nemcsak nagy művészi érdekemeknek méltó elismerését, hanem azt a törekvést is látják, hogy Császár Imre értékes közreműködése biztosítsa a Nemzeti Színház számára. Régebben az „örökös tagság”-gal csak az olyan művészeket tüntették ki, akiknél ez a nyugdíjaztatással egyet jelentett. Ujabbban az a szerencsés irányzat váltik gyakorlattá, hogy a színház tagjait, a párisi Comédie Francaise mintájára, pensionnaire-ekre és sociétaire-ekre osztályozzák. Az előbbieket a színház rendes tagjai, akikből egy bizonyos idő mulva és nagy művészi érdemek alapján örökös sociétaire-ek válnak. A Nemzeti Színház szervezete nem enged meg, hogy a sociétaire-jei, úgy mint a Comédie-ben, osztályosaf legyenek a színház tiszta jövedelmének, de minden-estre óhajtható, hogy a díszes czimen kívül, művészi egyéniségükhöz illő javadalmazásban részesüljenek. Ilyen értelemben fogadjuk mi is szinté megelégedéssel a Császár Imre örökös tagságát, mert mindenképpen számíthatunk rá, hogy a művész a — most már szerencsésen javuló — lábujjának feljes gyógyulása után minél többször nyerjen teljességének megfelelő színpadi foglalatosságot.

(*) Hírek a Nemzeti Színházról. Holnap, szombaton, a Francillon, Dumas felújított vigjátékát adják ismét elő, a czimszerepben P. Márkus Emiliával és egyebekben a repriz szereposztásban. Vasárnap délutánra a Nők barátja, Dumas másik pompás vigjátéka van kitűzve és a czimszerepét Náday Ferencz, Jane de Simroset pedig P. Márkus Emma fogja benne játszani. Este először kerül színre az új évadban a Cyrano de Bergerac, Rostand legnépszerűbb színműve Pethessel a czimszerepben. Hétfőn mérsékelt helyárak mellett az Aranyembert adják elő, a czimszerepét Pálfi, Noémit Váradi Aranka, Terézát Jászai Mari, Krisztyánt Náday Ferencz, Timéát Török Irma, Atáliát Paulay Erzi, Brazovicst Gabányi és Brazovicst Helvey Laura fogja játszani. Kedden új betanulással és csaknem új szereposztásban elevenítik fel a Medeat, Grillparzer klaszszikus tragédiáját, amelynek czimszerepében Jászai Mari az ő fényes művészi pályafutásának egyik legnagyobb diadalát aratta. A keddi reprizen ezt a hatalmas szerepet természetesen ő fogja ismét játszani, a többi szereplő azonban új lesz, amennyiben Kreont Ivánfi, Kreuzát Paulay Erzi, Jasont Mihályfi

Córák Fát
a földmiv
ez alkalo
tragédia
a Nemze
20-án adt

(*) M

közöltük,
zsargon-l
ben felol
pestre, a
tatásban
íránt igen
kált is (C
A vihar
Árpád ir
ismerteti

(*) C

mezőgaz
gr. Kár

Alajos m
szerdán

(*)

„Kutya
hatásu k
szerepos
árakkal
szágos S

(*) A

faludy-T
tétélei já

I. L.

zeti stíl
Jutalma
nak emlé

H. L.

romantik
forrástan
nejenek,
ból 1000
tóber 31-

III.

pályája,
érdemes
vétetni a
teményes
gyezük,
Sándor,
írásáról

IV.

a követl
Henszlm
Jutalma

V. H.

gyar tör
beszélés,
het. Jut
hunyt te
pítványk
adatik k

A p

hatólag
névét re
a fenn k
pest. B
hogy m
csak az
jobb a t
A jutala
lajdona
hogy az
szerzői
is, mind
művek

(*)

12-én, M
kalmáb
adásra
szést a

(*)

tem ifju
neegyes
igen sz
a többi
egy imp
tervezl
mutathá
és fey
neves h
való be
ték min

(*)

szeti T
Mücsar
követte
tegnap,
voltak

Córá Fái Szeréna, az amphihiének követét Bakó, a földmivest Bartos és a rabszolgát Mészáros Lajos ez alkalommal fogják először játszani. A klasszikus tragédia bemutató előadása 1887. november 4-én volt a Nemzeti Színházban, utoljára pedig 1902 február 20-án adták és eddig 48 előadást ért meg.

(*) **Morris Rosenfeld Budapesten.** A minap már közzöltük, hogy Morris Rosenfeld, a hírneves zsargon-költő, a hó 14-én a Royal-szálló nagytermében felolvasást rendez. A költő 12-én érkezik Budapestre, ahol budapesti tisztelői ünnepélyes fogadtatásban fogják részesíteni. A felolvasáson, mely iránt igen nagy az érdeklődés, a költő legújabb munkáit is (A kálváriai czipész, A „zöld”, Az én fiam, A vihar stb.) fel fogja olvasni; továbbá Pásztor Árpád író és dr. Kiss Arnold magyar fordításban ismertetik Rosenfeld költészetét.

(*) **Gróf Károlyi Sándor szobra.** A városligeti mezőgazdasági múzeum udvarán már felállították gr. Károlyi Sándor ülőszobrát, melyet Strobl Alajos mintázott. A leleplezési ünnepély e hó 21-én, szerdán lesz.

(*) **A Vígyszínházban holnap, szombaton, a „Kutya van a kertben!”** Feydeau Georges nagyhatású bohózata kerül színpadra a bemutató előadás szereposztásában. Délután rendkívül mérsékelt helyárrakkal az „Igmándi kispap” kerül színpadra az Országos Színészegyesület iskolájának vizsgálóelőadásául.

(*) **A Kisfaludy-Társaság jutalom-tételei.** A Kisfaludy-Társaságnak e hó 31-én a következő jutalom-tételei járnak le:

I. Lukács Krisztina jutalom (1905-ről): A nemzeti stílus jelentősége és feltételei a művészetekben. Jutalma a Lukács Mórictól nejeinek, Birly Krisztinának emlékére tett alapítványból 1000 korona.

II. Lukács Krisztina jutalom (1907-ről.) A francia romantika hatása a magyar szépirodalomra, eredeti forrástanulmányok alapján. Jutalma a Lukács Mórictól nejeinek, Birly Krisztinának emlékére tett alapítványból 1000 korona. Benyújtásának határideje 1908. október 31-dike.

III. Széher Árpád jutalom: Egy magyar költő pályája, 8—10 kis íven. A jutalmazott vagy egyébként érdemes munkák, külön tiszteletdíj mellett fel fognak vétetni a Társaságnak „Irói életrajzok” című gyűjteményes vállalatába. Erre való tekintettel megjegezzük, hogy a vállalat Zrinyi, Kazinczy, Kisfaludy Sándor, Csokonai és Arany János életrajzának megírásáról már gondoskodott. Jutalma 1000 korona.

IV. Somogyi Dezső jutalom: Kiseb tanulmány a következő írók valamelyikéről: Ipolyi Arnold, Henszlmann Imre, Hunfalvy Pál vagy Szabó István. Jutalma négyszáz frank aranyban.

V. III. Bojár gróf Vigyázó Sándor jutalom: Magyar történelmi tárgyú, prózában írandó kisebb elbeszélés, amely fél nyomtatott ívtől két ív terjedhet. Jutalma a bojár gróf Vigyázó József által elhunyt testvére, gróf Vigyázó Sándor nevére tett alapítványból 240 korona. A jutalom 1909. április 28-án adatik ki.

A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olvashatólag másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, a fenn kitett határidőig a Társaság titkárához (Budapest, Bimbó-utca 10.) küldendők. Megjegyzendő, hogy mindegyik pályadíjért versenyző munkák közül csak az nyerhet jutalmat, mely nem csupán aránylag jobb a többinél, hanem amelyek önálló becsé is van. A jutalommal kitüntetett pályamunkák a szerző tulajdonára maradnak. A Társaság fenntartja magának, hogy azokat Évkönyvébe díjtalanul felvehesse, sőt ha szerzőjük egy év lefolyása alatt ki nem adná, külön is, minden díjazás nélkül közreboesáthassa. A pályaművek kéziratát a Társaság levéltárában maradnak.

(*) **Diszeladás az Urániában.** Hétfőn, folyó hó 12-én, Rudolf trónörökös szobrának leleplezése alkalmából diszeladás lesz az Uránia színházban. Előadásra kerül Szundy Károly ismert és zajos festést aratott darabja, a „Tisza mentén.”

(*) **Uj zeneegyesület az egyetemen.** A műegyetem ifjúsága körében már régebben fennáll egy zeneegyesület, amely „Műegyetemi Zenekar” címen igen szép sikereket ért el. Most az „Egyetemi Kö.” a többi tudományegyetemi ifjúsági körökkel karöltve, egy impozáns, nagy egyetemi zenekar megalakítását tervezi, amely nyilvános hangversenyeken is megmutathatná a magyar egyetemi ifjúság zenei tudását és fegyverzettségét. A zenekar vezetésére egy hírneves karmestert akarnak felkérni és a zenekarba való belépésre felszólító körlevelet máris megküldték minden ifjúsági egyesületnek.

(*) **A Pállik-féle kiállítás sikere.** A Képzőművészeti Társulatnak a Pállik Béla hagyatékából a Műcsarnokban rendezett kiállítását szenzációs siker követte már az első két nap után. A kiállítás termei tegnap, a megnyitás napján és ma is zsúfolásig telve voltak a fővárosi neves műpártoló közönséggel. A

vásárlások mai eredményével az elkelt művek száma körülbelül már százra tehető, amelyek között igen sok a komoly, nagy kép is. A kiállítást Szilágyi Lajos kiállításával együtt vasárnap is egész délután öt óráig meg lehet tekinteni hatvan fillér belépődíjért.

(*) **Kiállítás a szolnoki művésztelepen.** A szolnoki művészeti egyesület e hó 11-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg ez évi kiállítását.

(*) **Mennyibe került a „Sardanapal”?** Berlinben kellemetlen szenzációként tárgyalják, hogy a császár által rendezett „Sardanapal” ballet előadásának tényleges költségei jelentékenyen fölülmulják az előirányzatot. A kiállítás költségösszege 350, sőt 375.000 márkát tesz. Ez az összeg még növekedett azon jövedelem-csökkenés miatt, amely az esti próbák következtében az előadások elmaradása által mutatkozott. Ez a csökkenés 30.000 márka. Mindezek a kiadások azonban nem állanak arányban a bevétellel, mert a közönség a várt érdeklődést csúfolva, csak nagyon mérsékelttel járt el az előadásokra. A balletet kivették az előadásból, de így is, minden este növekszik a deficit.

(*) **A Kolozsvári Nemzeti Színház új tagjai.** Dr. Janovics Jenő, a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, a következő új tagokat szerződtette a mostani szezonra: Nagy Gyula kómikust, a Népszínház-Vigopera volt tagját, Andai Terka naiva színésznőt és Gáthy Kálmán baritonistát.

(*) **Iparművészeti pályázat.** A Magyar Iparművészeti Társulat által magyar emléktárgyakra kiírt pályázatot tegnap döntötte el a társulat bíráló bizottsága. A háromszáz koronás első díjat a zsűri nem adta ki, a százötven koronás második díjat Mayer Antal iparrajziskolai tanárnak ítélte oda és száz koronáért megvették Wessely Vilmos pályamunkáját. Az összes pályaművek nyolcz napig láthatók az Iparművészeti Múzeum első emeleti termében.

(*) **Uj zeneművek.** Bárd Ferenc és testvére kiadásában megjelent: 1. „Barcarola” a „Sziriusz” című vigjátékból. Szövegét írta Földes Imre, zenéjét szerző Zerkovitz Béla. Ára 1 korona 80 fillér. 2. „Csibikém” kuplé, szövegét és zenéjét szerző Zerkovitz Béla. Ára 1 korona 80 fillér.

FŐVÁROS.

(—) **Közös miniszterek a polgármesternél.** Burián István közös pénzügyminiszter és Schönai Ferenc közös hadügyminiszter ma délelőtt leadták névjegyüket a polgármesternél.

(—) **Uj magyarok.** Glaser Gyula Jónás ügynök Weymann Adolf Lajos mérnök és Braut Norbert Ferenc mérnök Rózsavölgyi Gyula alpolgármester előtt ma letették az állampolgári esküt.

(—) **Középitési ügyek.** A főváros középitési bizottság ma délután Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen a bizottság a következő tárgyakat intézte el:

Egy vállalkozó azt az ajánlatot tette a fővárosnak, hogy vegye meg tőle a visegrádi trachitbányáját. Mindössze 160.000 koronát kért érte. A bizottság a mérnöki hivatal javaslatára az ajánlat elutasítását indítványozza. — Egy másik vállalkozó arra kérte a fővárost, hogy próbálja ki az ő maidáni gránit-kövéit. A bizottság azt javasolja, hogy tegyenek próbát vele a Bazilika előtti uton. — Elfogadta a bizottság a Cellerthegyen levő Mihály-ut rendezésére vonatkozó tervet. — A közmunkák tanácsa már régebben elkészítette a IX. kerületi Gyáli-ut rendezésének tervét. A bizottság a mérnöki hivatal javaslata alapján hozzájárult a tervhez. — Az idén jár le az államvasutnak a gyárüzemre vonatkozó engedélye, a melyet néhány évvel ezelőtt meghosszabbítottak. A máv. igazgatósága újból folyamodott az engedély meghosszabbításáért s mivel valószínű, hogy a miniszter a kérelemnek helyt fog adni, az ügyosztály időszerűnek tartja, hogy már most foglalkozzék a gyár helyén felállítandó gázkövetítő telep terveivel. A tervet a középitési bizottság elfogadta. — A Sashegy szabályozásának kérdését a bizottság egyelőre elhalasztotta.

(—) **A meggyanusított vízműigazgató.** Legutóbbi számunkban foglalkoztunk azzal a bünvádi feljelentéssel, amelyet dr. Bárczy István polgármester tett a Kunz Ferenc budapesti vízmérő betéti tár-

saság főnöke ellen. Ma több lap ismerteti ezt az ügyet és téves információk alapján kétes világításba helyezi a főváros egyik közbecsülésben álló főtisztviselőjét. Az ügyre vonatkozólag ma illetékes helyen a következő felvilágosítást kaptuk:

Helvey Gyula, a Kunz Ferenc vízmérő betéti társaság volt alkalmazottja levelet írt Bárczy István polgármesternek s ebben tudatta vele, hogy egy fővárosi napidíjas kisebb-nagyobb összegeket kapott a cégétől, továbbá, hogy a cég könyvei szerint Kajlinger Mihály vízvezetéki igazgató is 12.000 koronát kapott volna. Bárczy István polgármester a vizsgálatot rögtön megtartotta, s miután meggyőződött arról, hogy egy napidíjas a cégétől kisebb összeget kapott, az illetőt a fővárosi szolgálatából azonnal elbocsátotta. Meggyőződött azonban arról is, hogy Kajlinger Mihály vízvezetéki igazgató egy fillért sem kapott, sőt fel sem ajánlott neki semmit, semmiféle formában. A polgármester tehát módot keresett arra, hogy ebben az ügyben világosságot teremtsen. Kunz Ferenc ellen megbízási család címén feljelentést tett tehát a királyi ügyészségnél. A vizsgálat folyik.

(—) **Orvosi állás szervezése a szegényházban.** A közjótékonsági ügyosztály és az Erzsébet szegényházi bizottság előterjesztést tettek a szegényházban szükséges orvosi állások rendszerezésére. Javasolják egy intező-főorvosi, egy első osztályú főorvosi, két másodosztályú főorvosi, egy alorvosi és egy segédorvosi állásnak a szervezését. A szervezés költsége évenként 16.760 korona.

(—) **A villamos közlekedés javítása.** Rényi Dezső tanácsos tegnap a tanácsban előterjesztést tett a villamos vasutak közlekedésének a javítása érdekében. Szükségesnek tartja, hogy a kocsikon változtassák meg a mai fölírásokat, mert a nagyközönség ma nem tud eligazodni, hogy melyik kocsi hová megy. A tanács az előterjesztéseket elfogadta s véleményadás végett kiadta a közlekedő-bizottságnak.

(—) **A Szent János-kórház tüdőbeteg-osztálya.** A Szent János-kórházban nem régebben tüdőbeteg-osztályt nyitottak meg és a kórházi bizottság a szükséges orvosi és ápoló személyzet engedélyezését kéri. Szükség van egy vezető főorvosra, egy alorvosra, egy segédorvosra, hét apácára és tizenkét világi ápolónőre. Az összes személyi költség 13.256 koronát tesz ki; ezt az összeget az ápolási díjakból fogják fizetni.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Természettudományi Társulat mai állatani szakülésére dr. Rátz István állatorvosi főiskolai tanár az izmokban élősködő véglényekről és a magyar faunában előforduló fajairól értekezett.** Rátz a hazai faunában hét faj előfordulását állapította meg, köztük két eddig ismeretlen fajt. Azonkívül megvizsgálta és lerajzolta a hazai fajok morfológiáját és szöveti szerkezetét s új adatokkal járult a véglények megismertetéséhez. Utána Leidenfrost Gyula a Quarnero faunájára vonatkozó újabb adatokat terjesztett elő. Végül a fiumei biológiai állomás létesítésének kérdésével foglalkozott a szakosztály.

(—) **Minna Cauer második előadása.** Minna Cauer asszony vasárnap, 1908. október hó 11-én, d. u. fél négy órakor tartja az Ujvárosi háza (IV. Váczi-utca 62.) nagytermében második előadását, melynek tárgya: Warum braucht die erwerbende Frau das Wahlrecht? (Miért kell a választójog a kenyérkereső asszonynak?) Az előadást a Feministák egyesülete rendezi. Belépődíj nincs, minden érdeklődőt szívesen lát az egyesület.

(—) **Tanítógyűlés Szekszárdon.** A Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesület Szekszárdon tartotta meg a vármegyei ház nagytermében rendes évi közgyűlést. A Himnusz eléneklése után Tihanyi Domokos kir. tanácsos, tanfelügyelő nyitotta meg a közgyűlést, majd dr. Molnár István orsz. gazdaköri felügyelő a gazdaszövetséget ismertette. Nagy Béla kir. segédtanfelügyelő jelentést tett a M. T. O. Bizottságának az évi közgyűléséről. Bécsy István a „Boczonádi”-féle méhészeti rendszert ismertette. Kindl Vilmos a nyugdíjrevízióról tartott szabad előadást. Ezután Nagy Béla az 1907. évi XXVII. t.-cikket ismertette méltatva gróf Apponyi Albert nagy érdemeit. Végül Kápolnay József szabad előadást tartott

a házinyultenyészésről. A pályadíjat (50 kor.) Perlez Máttyás r. k. tanító nyerte el. A közgyűlés Darányi miniszternek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, gróf Apponyi Albertet pedig táviratilag üdvözölték. A Szózat eléneklése után a közgyűlést berekesztették. A közgyűlést társasbéd követte.

(—) A Magyar Nők Keregyesülete e hó 9-én kezdte meg az évi működését. Az egyesület pontos megjelenésre kéri a működő tagokat. Az ideai műsoron többek között Brahms, Schubert, Debussy és Saint-Saens művei szerepelnek. Az új tagok jelentkezhetnek kedden és pénteken délután fél hat órakor az egyesület helyiségében (Akadémia-utca 3. I. em.).

TÖRVÉNYSZÉK

A Kardos-bank.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 9.

A Kardos-pör tárgya ma is a vádlottak kihallgatása volt. Mind az öt Kardost kihallgatták, köztük Kardos Lipót is, akinek egyedüli mentsége az volt, hogy a manipulációkat a fia végezte, ő csak a fizetést huzta. A szövevényes bünpör tárgyalását ma is nagy közönség hallgatta végig.

A tárgyalásról részletes tudósításunk a következő:

A Kardos-testvérek kihallgatása.

Kardos János Zoltán vallja, hogy ő könyveivel a szövetkezetnél s semmiféle üzleti manipulációban részt nem vett. Jelen volt azon az igazgatósági ülésen, melyen a Ferencvárosi takarékpénztár korlátlan hitelt szavazott meg Kardoséknak és a szövetkezetnek, mely a kölcsönért megfelelő kamatot fizetett. Arról, hogy a takarékpénztár egy fiktív betéti könyv alapján Kardoséknak tizennyolcezer korgnát fizetett volna közvetlenül a krak kizsűbén, a vádlott nem tud semmit.

Az elnök: 1907 február hónapban az igazgatóság minden ok nélkül 30.000 korona alapítási költséget szavazott meg Kardos Gézának. Kinek fizették ki ezt az összeget?

A vádlott: Azt tudom, hogy Kármán Lajos ebből a pénzből 3000 koronát kapott, hogy a többi ki kapta, azt nem tudom.

— Hol van a koronaszövetkezet főkönyve?

— Nem tudom. Én kerestem, de nem találtam sehol. Másnap pedig letartóztattak. Hogy kinek állott érdekében azt eltitkoltam, nem tudom.

Kardos Lipót azt mondja, hogy ő nem bűnös. Ő igazgatósági elnöke volt a koronaszövetkezetnek és a két banknak s ezért összesen körülbelül tizezer korona fizetése volt.

Az elnök: Az első vád az, hogy önök Vécseyéket megtévesztették, megcsalták.

A vádlott: Ez nem áll. Én Vécseyvel nem is tárgyaltam, hanem az Árpád fiam.

— Milyen összeg erejéig jegyzett részvényeket?

— Ezt a fiamra bízam. Hogy ő mennyit jegyzett a nevemben, azt nem tudom.

— Hiszen önnek nem is volt pénze?

— Én csak mint stróman szerepeltem.

— Hogyan akartak akkor a kötelezettségüknek eleget tenni?

— Ugy volt, hogy a szövetkezet fog mindent ki-fizetni.

— A második vád az, hogy a leszámítoló intézetnél szintén jegyzett részvényt s ezzel Vécseyéket megtévesztették.

— Én nem jegyeztem semmit. Én csak stróman voltam.

— Hát ennek a rendezését, hogy remélték?

— A Géza fiam mondta, hogy ő fog fizetni.

A vádlott elmondja még, hogy a feleségének körülbelül 44.000 korona betéte volt a ferencvárosi takarékbán.

— Önök a szövetkezetből minden jogczim nélkül 150.000 koronát fölvettek s a saját céljukra fordították?

— Én kérem erről nem tudok semmit. Beteg ember vagyok s nem igen érdeklődtem a dologért.

— Egy másik vád az, hogy Kardos Árpád a Vécsey által befizetett 66.000 koronát elköltötte?

— Nem tudok erről semmit.

— Hát arról tud-e, hogy a szövetkezet egy ha-

misított határozat alapján önnök, Gézának és Árpádnak korlátlan hitelt szavazott meg s 233.000 koronát folyósított is?

— Erről sem tudok semmit.

— Önök a József-Ferencvárosi takaréknál a szövetkezet százezekekre rugó értéktelen váltóit s az önk fedezetlen váltóit leszámították?

— Ez azért volt, mert az igazgatóság korlátlan hitelt szavazott meg a szövetkezetnek.

Kardos Dezső, az ötödik vádlott a leszámítoló intézetnél napbiztos volt s ezért 2400 forint fizetést kapott. A József- és Ferencvárosi intézetben felügyelő-bizottsági tag volt, de ott fizetést nem kapott. A védekezése az, hogy ő Vécseyékkel sohasem tárgyalt. A részvényeket nem ő, hanem az ő nevében a testvérbátyja, Géza jegyezte, de úgy, hogy azok a szövetkezet tulajdonába fognak átmenni. Minden egyéb manipulációról nem tud semmit.

Elnök ezután fölolvasta a vádlottak által hivatkozott jegyzőkönyvek idevonatkozó részét.

Dr. Vécsey Tamás vallomása.

Szünet után id. dr. Vécsey Tamás egyetemi jogtanár kihallgatására került a sor. Tanu szíkszóit születésű, 70 éves jogtanár.

— Kérem ezen ügyre vonatkozólag előadni, a mit tud, különösen a takarékpénztárt illetőleg.

Dr. Vécsey előadja a Kármánnal való ismeretség és takarékpénztár megalapításának történetét. Az intézet igen jól indult, kedvező helyen és időben. Feltűnt azonban az, hogy a vezérigazgatónak tulságos hatáskört engedélyeztek, de mert az alapszabályokat ismertem, nem tehettem ellene semmit. Én már az első csonka év végén lemondtam a felügyelő-bizottsági elnöki tisztről, mert nem értettem a dologhoz, mivel én teljes világéletemben mindig a tudományok és az irodalomnak éltem. Lemondásom daczára újból megválasztottak akaratom ellenére. Én megmondtam a vezérigazgató és ellenőrző igazgató uraknak is, hogy nem reflektálok semmi tisztségre sem. Sőt még a törvényszékhez is beadványt küldtem, hogy nem reflektálok az elnökségre.

— Kik között történtek az alapításra vonatkozó megbeszélések? — Kármán Lajossal.

— Kik voltak még jelen az alapítás előtti előző értekezleten? — Kardos Lipót, Árpád és Géza fiai, ezenkívül a vőm, dr. Kósch Elemér, az én két fiam és Szüllő Ágost.

— Ki vitte akkor a vezérigazgatót?

— Ekkor már kész volt a tervezet. A legnagyobb tevékenységet Kardos Árpád fejtette ki s ugy tetszett, hogy Kardosék igen vagyonos emberek.

— Volt-e szó arról, hogy a szövetkezet részt vesz az alapításban?

— Soha. Erről csak akkor hallottam már, mikor a vizsgálóbíró ur kihallgatott.

— Ekkor már megmondták-e Kardosék, hogy ők mennyit jegyeznek a részvényekből? — Kármán említette, hogy Kardosék 250.000 korona erejéig vesznek részt. Mi a 30.000 koronát nem jegyeztük, de arról Kármán megnyugtatóan, hogy a másik csoport azt is jegyezni fogja.

— Tett-e nyilatkozatot valamelyik vádlott arról, hogy ők vagyonosak? — Nekem az volt az impresszióm, hogy gazdagok. Különben ezt Kármán is mondta.

— Történt-e nyilatkozat Kardosék részéről az értekezleten? — Nem emlékszem.

— Ki mennyit fizetett be? — Én 5500 koronát, Tamás 10.000, Lóránt 30.000, dr. Kósch 40.000 koronát.

— Kinek a kezéhez utalták ezen összegeket? — Kardos Árpád kezéhez.

Dr. Vass Lajos bíró: Kármán információján kívül nem érdeklődött méltóságod az alapítási tervezet valóságára felől? — Nem, hiszen mindent a Kardosék intéztek és én bízam bennük.

— Az alapszabályok alkotásában részt vett ön?

— Igen.

— Kardos Lipót is ekkor választott meg? — Színtén.

— Nem tett ön az ellen kifogást, hogy Kardos Lipót ellenőrző igazgató legyen, holott az ellenőrzést a felügyelő-bizottságra kellett volna bízniok? — Nem, mert e mellett a felügyelő-bizottság is gyakorolta az ellenőrzést.

— Mikor értesült ön arról, hogy Kardosék nem fizették be járandóságukat? — Mikor nyári szünet után, szeptember elején hazajöttem, a fiaim jelentették. Még októberben sem fizették be, de november elején már iratokkal igazolták Kardosék, hogy

a befizetés megtörtént s ennek nyoma a könyvekben is megvolt.

Dr. Vass bíró a tárgyalás további során megkérdi:

— Beszélt-e méltóságod Lánzy Leóval?

— Igen. Ő szemrehányást tett, hogy miért nem szóltam neki, akkor lebeszélte volna arról, hogy Kardosékkal ne kezdjek. Ez a feljelentés után volt.

Pollák Illés: Megvannak még méltóságod részvényei?

— Igen.

— Mikor akarta visszaadni az alapítási költséget?

— 1907. év végén, ugy novemberben.

— Szóval ön már ekkor tudta, hogy az intézet rosszul áll, miért nem küldte be ezt postán?

— Ha már visszautasították, nem küldtem be.

— Mint felügyelő bizottsági elnök, gyakorolta méltóságod a felügyeletet. Ekkor már látnia kellett, hogy a váltók tulnyomó része a szövetkezetektől van az intézetnél. Hát ez ellen nem tiltakozott méltóságod?

— Ez a hitelezés igazgatósági határozaton alapult. Azt mondták, hogy ott a pénz biztos, hát nem tettem semmit, hiszen tulságosnak nem találtam, mert a szövetkezeteket én is jónak véltem.

— Látta-e méltóságod az igazgatósági jegyzőkönyvben az igazgatósági határozatokat?

— Igen. Nekem csak az nem tetszett, hogy a jegyzőkönyvet nem jegyző írta, hanem a vezérigazgató.

— A jegyzőkönyvben megvolt, hogy a szövetkezetnek mily nagy hiteit adnak?

— Igen, ezt láttam.

Pollák Illés védő bemutatja a tanúnak Kardos Árpádhoz intézett levelét.

Tanu: Ez egy magánlevél, nem tartozik ide. De ha szükséges, tessék felolvasni.

Elnök felolvassa a levelet, mely „kedves barátom” megszólítással, tegezve hangon Kardos Árpádnak szól.

Pollák Illés: Ez a levél 1907. január 17-én kelt; ekkor már méltóságod elnöki tiszte lejárt. Miért érdeklődött méltóságod a legitimebb dolgok iránt?

— Mert a tavaszi mérleget azután irtam alá s így annak minden részlete után érdeklődtem, hogy meglássam, hogy készül a mérleg.

— Tett méltóságod feljelentést?

— Nem.

— Kívánja-e a vádlottak megbüntetését?

— Az igazságot kívánom.

Edvi Illés Károly: Ki intézte az önk csoportjában a részvényjegyzést?

— Ki-ki külön végezte.

— Ha Kardosék megmondták volna, hogy ők a szövetkezet pénzével dolgoznak, belementek volna a az alapításba?

— Nem.

— Kiket értett ön a kardos-csoport alatt?

— A vádlottakat.

Dr. Gál Jenő: Tudta ön, hogy Árpád szövetkezezi igazgató?

— Igen tudtam.

— Az előbb azt méltóztatott mondani, hogy a szövetkezetektől írázott, mert a szövetkezetekről difamálón írtak a lapok. Miért társult hát egy szövetkezezi igazgatóval?

— Mert bízam benne

— Talált-e ön az intézetnél mint elnök olyan váltót, melyet rossznak, könnyelműen kiadott kölcsönnek tartott?

— Nem találtam.

Dr. Vass Lajos: Nem gondolt ön arra mint elnök, hogy Kardos Árpád két helyen lévén igazgató, ez visszaélésre adhat alkalmat?

— Bizony erre nem gondoltam.

Kardos Árpád a tanuhoz: Kivette-e Loránt a 10.000 korona kauczióját?

— Igen, de betétként bennt hagyta

— Észlelt-e méltóságos uram az én működésemben valami szabálytalanságot?

— Akkor nem. Nem is azért léptem ki, hanem azért, mert inkompatibilisnek tartottam a tanársággal.

Kardos Géza: Igaz-e, hogy méltóságod Varsányi elnöktársával, aki kiváló könyvszakértő volt, ellenőriztette a könyvvitelt?

— Igen, de semmi szabálytalanságot sem találtunk.

A tanut ezután letett vallomására a bíróság megeskette.

Dr. Kármán Lajos vádol.

Kármán Lajos ügyvéd, volt országgyűlési képviselő a következő tanu. Vallomása elején elmondta, hogyan ismerkedett meg Kardosékkal. A leszámítoló bank alapításakor gróf Töröknek szoltam. Erre Kardosék nem kértek fel. A szövetkezetben nem volt

SZEN, koks, briket, összes gazdasági, antracit ipari és házi célokra

Telefon: Detall 26-27. 75-26, Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Sürgönyozlm: ANTRACIT BUDAPEST

Szomba

állásom, a t
tam. Hogy a
ennek részle
vallomását
250.000 koron
módosítja, h
ennyi összeg
Elnök dé
holnap d. e.

§ Uj Kur

Uriához so
Albert kir. tá
tanácsában a
a legképzette
jövő héten fo
tanácsában.

§ Felolva

védi Körben
közönség elő
érdekes felol
pán csak az
lem képezhet
adó — amel
az összeirő k
író küldöttsé
kincstári kép
sein s hogy
bizottság ha
felolvasó ezu
reformjavasl
amelyek az é
védekez az a
előadásához
üggyvéd és dr

§ A polg

törvénykönyv
évi október
ling Konrad á
kozásait. Nap
gyalása: a) i
hagyó szülője
hagyó házastá
vényi öröklés
mára özvegyi
u. n. özvegyi
tassék meg?
órákor tartja

§ Millió

dr. Szóllósi
lokra 500 hol
Ditró község
telekkönyvileg
Szóllósi Mát
tért Urmány
birtokosnak é
gyon közbirt
birtokosság a
telekkönyvileg
mulva azonban
jelentette ki
tet s a közbir
ből természet
kosság és Ur
álló fa értéke
nát. A nagy p
Vilmos csiksz
nagyváradi üg
birtokosság d
bizta meg pör
birtokosság ny
mánczy János
nap tárgyalta
előadása alap
ítéletét és tö
ítélet értelmé
közbirtokosság
fatermékére
jogát elismern
Egyuttal elma
ségek viselésé

§ Bíró-hi

iesztő mérték
egyedüli oka
bírói létszám
derben. Háro
Hérics-Tó
Bömmches C
galomba vonu

Reggel

Használat
mak és e

állásom, a takarékpénztárnál igazgatósági tag voltam. Hogy a szövetkezettnek miért hiteleztek annyit, ennek részleteire nem emlékszik. Hosszu és részletes vallomása után azon kijelentését, hogy Kardosék 250.000 korona vagyonnal dicsekedtek előtte, oda módosítja, hogy Kardos Árpád azt mondta, hogy ennyi összeg rendelkezésére áll, ha kell.

Elnök délután 3 óra tájban a tárgyalás folytatását holnap d. e. 9 órára halasztotta el.

§ **Uj kúriai bíró.** Az igazságügyminiszter a kir. Kúriához szolgálatfételre berendelte dr. Haupt Albert kir. táblai bírót, aki eddig a tábla I. büntetőtanácsában a sajtóügyeket referálta. Haupt, aki egyike a legképzettebb és legkiválóbb táblai bírónak, a jövő héten foglalja el helyét a kir. Kúria III. büntetőtanácsában.

§ **Felolvasás az adóreformjavaslatokról.** Az Ügyvédi Körben tegnap este nagyszámu és díszes jogász-közönség előtt dr. Mangold Ármán ügyvéd tartott érdekes felolvasást az adóreformjavaslatokról. Csúpn csak az ügyvéd által realizálható tiszta jövedelem képezheti annak a kulcsát — ugymond az előadó — amely után adózhat az ügyvéd, nem pedig az összeíró kiüldöttség felületes felbecsülése. Az összeíró kiüldöttség megalkotásánál kifogásolja, hogy a kincstári képviselő részt vehet a bizottság zárt ülésén s hogy ő nyilatkozik elsősorban az adókielvitőbizottság határozata elleni felelősséget illetően. A felolvasás ezután részletesen foglalkozott az adóreformjavaslattal s rámutatott mindazon sérelmekre, amelyek az értelmi osztályt, de kiváltképpen az ügyvédekét az adóreformmal éri. A tetszéssel fogadott előadáshoz hozzájárult dr. Fraenkel Sándor ügyvéd és dr. Szohner Lajos elnök is.

§ **A polgári törvény.** A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetét előkészítő bizottság folyó évi október hó 7-én és 8-án tartott üléseiben Imling Konrád államtitkár elnöklésével folytatta tanácskozásait. Napirenden volt a következő kérdés tárgyalása: a) illesse-e és mennyiben illesse az örök-hagyó szülőjét — az ági öröklésen kívül — az örök-hagyó házastársa (mint törvényi örökös) mellett törvényi öröklés; b) az özvegy nő özvegyisége tartamára özvegyi öröklésül illető haszonélvezetnek (az u. n. özvegyi jognak) a terjedelme miként határozassék meg? A bizottság október 14-én délután 5 órakor tartja legközelebbi ülését.

§ **Millió pör.** Körülbelül harmincz évvel ezelőtt dr. Szöllösy Máté nagybirtokos legeltetési czélokra 500 holdon felüli erdőterületet vett Gyergyó-Ditrő községtől. A faizási jog azonban továbbra is telekkönyvileg Ditrő községé maradt. Később dr. Szöllösy Máté ezt az erdőterületet eladta 800 forintért Urmánczy János maroshévízi dúsgazdag föld-birtokosnak és fakereskedőnek. Idővel a községi vagyon közbirtokossági vagyonná alakult át s a közbirtokosság az említett erdőterületen gyakorolta is telekkönyvileg biztosított faizási jogát. Néhány év múlva azonban Urmánczy János a saját tulajdonának jelentette ki a legeltetési czélokra vett erdőterületet s a közbirtokosságnak megtiltotta a faizást. Ebből természetesen nagy pör keletkezett a közbirtokosság és Urmánczy János között, mert a területen álló fa értéke jóval meghaladja az egy millió koronát. A nagy pörben Urmánczy Jánost előbb dr. Eröss Vilmos csikszerepai, később dr. Váradi Zsigmond nagyváradi ügyvéd képviselte. A gyergyó-ditrői közbirtokosság dr. Csiky József csikszerepai ügyvédet bízta meg pöre vezetésével. A törvényszéken a közbirtokosság nyerte meg a pört, a tábla azonban Urmánczy Jánosnak adott igazat. A millió pört tegnap tárgyalta a Kúria és Zsirus Kálmán kúriai bíró előadása alapján egyhangulag megváltoztatta a tábla ítéletét és törvényszék ítéletét hagyta helyben. Az ítélet értelmében Urmánczy János a gyergyó-ditrői közbirtokosságnak, mint felperesnek, a kereseti erdő fatermekére vonatkozó kizárólagos haszonélvezeti jogát elismerni és annak gyakorlatát tünni köteles. Együttal elmarasztalta Urmánczyt az összes költségek viselésére is.

§ **Bíró-hiány a Kúrián.** A legfelsőbb bíróságon létszám mértékben szaporodik a restanozia, minek egyedüli oka az, hogy a tanácsülések a megcsappant bírói létszám miatt nem folyhatnak a rendes mederben. Három tanácselnöki szék vár betöltésre: Hérics-Tóth Jánosé, aki meghalt, továbbá Bömches Gyuláé és Ádám Andrásé, akik nyugalmába vonultak. A rangra legidősebb kúriai bírák

vezetik most eseiről-csere a tanácsüléseket s e mellett a számukra kiosztott ügydarabokat is el kell referálniok. Így történik meg azután, hogy a bíróhiány miatt a harmadik és negyedik büntető-tanács már hetek óta tétlenségre van kárhozthatva, a restanaziák pedig nőnek.

§ **Egy káplán sajtópöre.** Csizmadia János mindszenti r. kat. káplán két évvel ezelőtt, 1906. év nyarán „Az általános aratósztrájk Mezői kerületében” cím alatt cikket irt az Alkotmányba. Ezen cikkében megtámadta Mezői Vilmos képviselőt s azt vetette a szemébe, hogy tévesen informálta a bellügyminisztert akkor, mikor kijelentette előtte, hogy az ő kerületében az aratómunkások nem sztrájkolnak. Ezen támadásra az ujjászervező szociáldemokrata párt lapjában Ladányi István felelt s Csizmadia János káplánt három egymásután megjelent cikkében hazug papnak bélyegezte. Csizmadia János ezért rágalalmazási sajtópört indított. Ma mondott ezen ügyben ítéletet a büntető-törvényszék dr. Jamniczky bíró elnöklete alatt ítélező tanácsa. A tárgyaláson a vádlott beismerte a cikkek szerzőségét s kérte a valódiság bizonyítását elrendelni. A főmagánvádló a vizsgálat során megengedte ugyan a valódiság bizonyítását, de ma a vizsgálat során ellenezte az erre vonatkozólag bejelentett vidéki tanúk kihallgatását. A bíróság mellőzte a vádlott ezen kérelmét s Ladányi Istvánt három rendbeli rágalalmazásért összbüntetésül 180 korona pénzbüntetésre ítélte el. A vádlott és védője feleltek az ítélet ellen.

§ **Megölte az anyósát.** A budapesti büntető-törvényszék esküdtbírósága mára tüzte ki Rubes Mihály halált okozó súlyos testi sértési büntényének főtárgyalását. Rubes Mihály szőlősgazda ez év márczius 30-án elment a Dévény-utca 1561. szám alatt lakó anyósához, Morvai Lajosné, született Gajdi Máriaéhoz, akinél vendéglői berendezése elhelyezve volt s akinél elvált felesége öt gyermekével együtt hajlékot talált. Az anyós nem a legbarátságosabban fogadta volé vejét. Rubes szó nélkül tüzte a szidalmakat s mielőtt kiment volna az udvarból, revolvért rántott s anyósára három, feleségére pedig két lövést tett. Anyósa a lövés okozta sérülés következtében április 4-én meghalt, felesége pedig súlyos sérülést szenvedett. A mai esküdtzéki főtárgyaláson, amelyre harmincz tanu volt beidéző, a védő kérte, hogy a bíróság rendelje el védenzének elmeállapot-megvizsgálát, mert több adat merült fel a tekintetben, hogy Rubes nem volt beszámítható állapotban, mikor tettét elkövette. Az ügyész felszólalása után a bíróság helyt adott a védő kérelmének s az orvosi megvizsgálás czéljából a mai főtárgyalást elnapolta.

§ **Uzsorás gabonakereskedő.** Kisebb összegeket adogatott kölcsön Löw Zsigmond nyitrai gabonakereskedő a vele üzleti összekötetésben álló környékbeli földműveseknek, amiért aztán horribilis kamatokat szedett. Különösen a nyitramegyei lakosok voltak állandó áldozatai a gazdag gabonakereskedőnek, ugy, hogy a faluban alig akadt valaki, aki nem lett volna Löw állandó adósa. Végül a csendőrség feljelentette az ügyet a nyitrai ügyészségnek s megindult az eljárás a gabonakereskedő ellen. Kezdetben ötvennél több panaszos akadt, azonban a tárgyalásig ezek száma lecsökkent négyre. Ezek Urbán Mihály, Fülöp Mihály (Barát), Lengyel István és Fülöp Mihály (Róka), akiknek szorultságát felhasználva, 20—100 százalék kamatot szedett a jeles gabonakereskedő kölcsöneikért. A nyitrai törvényszék négy rendbeli uzsora miatt hat havi fogházra és 800 korona pénzbüntetésre ítélte a vádlottat, amely ítélethez ugy a pozsonyi tábla, mint a kir. Kúria is hozzájárult. Perújítás folytán újból került ez ügy a bíróság elé. Ekkor a nyitrai törvényszék csupán a Lengyel István sérelmére elkövetett uzsorában mondotta ki büntésnek a vádlottat s ezért 14 napi fogházra és 100 koronára ítélte. A pozsonyi tábla viszont csupán az Urbán Mihály és Fülöp Mihály (Barát) sérelmére elkövetett uzsora vétségben mondotta ki vétkesnek Löw Zsigmondot s hat heti fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte. A kir. Kúria ma hozzájárult a tábla ítéletéhez.

GYÓGYITHATÓ A SÉRVEZ?

A kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárki nek díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVEBULATORIUM
speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelőt.
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

SPORT.

Budapesti versenyek.

— Tizedik nap. —

A Totalisateur-handicap, a monarchia legjobb díjazott súlyelosztó versenye, képezi a tizedik nap főszámát. Az értékes díjért a tavaly futott, de Vadőr mögött csak a második helyen végzett Delphint újra elküldik a németek és az idén sokkal szerencsésebb helyzete van a mi lovainkkal szemben, mert csupa formáját vesztett lóval áll szemben. Legveszedelmesebbnek tartjuk még rája Togót, mely az Őszi handicapban igen szép formát árult el és ugy látszik, hogy legalább félig a régi. A Rohonczy-lónak nagyon rossz pozíciója volt a handicapban és mégis egész közel volt az Őszi díjban azóta oly szépen futott Vosgeshez. Mellettük még Furcsalegényt és Antust kell megemlitenünk; az előbbi egy 2600 méteres Államdíjban igen könnyen győzött két ellenfele ellen, míg Antus a Pehely-díjban aratott oly könnyű győzelmet, hogy vele komolyan kell számolnunk.

Megemlíthetjük még a Budaörsi díjat és a Kétévesek versenyét is, melyekben egy pár jobb klasszisu telivér van benevezve. Az előbbiben Flapdoodle, Vansittart, Rancon d'un Roy, Gamin, a chanceosabb lovak, míg a Kétévesek versenyében Wetter, Szomszéd, Hanum, Kamp emelendők ki.

Jelöltjeink:

- I. Vansittart—Gamin
- II. Boccaccio—Loredan
- III. Delphin—Togo—Furcsalegény
- IV. Kispiczi—Gipsy Girl
- V. Hanum—Wetter
- VI. Vincenz Albert—Hazlemimi.

() **A budapest—bécsi távlovaglás.** A budapest—bécsi távlovaglás eredményéről, amely újból dicsséget hozott a magyar huszár névnek, Wodiáner Béla, a 12. huszárezred hadnagya, az ismert, kiváló urlovas nyerte meg a versenyt Adamsapfel nevű lován 16 óra 38 percz kitűnő idő alatt. Minthogy, lova is kifogástalan kondícióban van, ő kapja meg a király tiszteletdíját, az ezzel járó 3000 koronát és az arany plaquetet. Örvendetes, hogy a második, harmadik, negyedik, ötödik és hatodik helyet is magyar huszárok foglalták le s csak a hetedik helyre jutott egy osztrák, báró Krieghammer dragonyos tiszte. A verseny különben teljes mértékben elérte czélját, tanúságot tett tisztjeink jeles lovasképességéről, megmutatta loányagunk kiválóságát s azt, hogy a loányag kellő kimélete mellett is lehet szép eredményeket elérni.

A legjobb időrekordokat az alábbiak érték el:

Wodiáner hadnagy	16 ó. 38 p.
Folis főhadnagy	17 ó. 10 "
Vargyas főhadnagy	17 ó. 10½ "
Baich báró hadnagy	17 ó. 56 "
Fanta G. főhadnagy	17 ó. 58 "
Mikes hadnagy	18 ó. 08½ "
Krieghammer báró hadnagy	18 ó. 43 "
Normann hadnagy	18 ó. 45 "
Waldbauer százados	18 ó. 54 "
Kopf hadnagy	18 ó. 54½ "
Dobrzanski százados	19 ó. 14½ "
Lasek hadnagy	19 ó. 14½ "
Xanthopulo hadnagy	19 ó. 19 "
Madarász főhadnagy	19 ó. 20½ "
Havassy főhadnagy	19 ó. 20½ "
Késmárky főhadnagy	19 ó. 20½ "
Jankovich százados	19 ó. 23 "

() **Galamblovó-verseny a Margitszigeten.** A József főherceg védősége alatt álló Országos Magyar Galamblovó-Egylet őszi meetingjének mai verseny-napja iránt élénk érdeklődést tanúsítottak ugy sport-köreink, mint a közönség, amely nagy számmal jelent meg a pályán. Az élénk lefolyású verseny eredménye a következő: Az angyalföldi díj első, második és harmadik helyén Gáspárdy Béla és Libits Adolfi osztottak. Az első párosversenyt Gáspárdy Béla nyerte meg, a másodikikat báró Foöld Jenő, a harmadik és ötödik tétversenyben Gáspárdy Béla lett a győztes. Az első tétversenyben az elsőség

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek és székzsoroklásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az élemlott gyomorot
3-8 óra alatt tel.
josen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér.

Vojnich Oszkár és Gáspárdy Béla, a másodikban Lossonezy Gyula és Vojnich Oszkár, a negyedikben Vojnich Oszkár és Gáspárdy Béla osztottak. A hatodik tétversenyt Vojnich Oszkár nyerte meg. A legközelebbi verseny október 9-én lesz, amikor az Őszi handicap kerül eldöntésre.

() **Football-bajnokság.** Vasárnap délután fél négy órakor tartja a Ferencvárosi T. C. és a Törekvés Sport-Egyesület bajnoki mérkőzését. A F. T. C. egyik igen komoly és méltó ellenfelével találkozik, a Törekvés S. E.-tel, mely legutóbbi BAK-mérkőzésen (2:2) adta tanulmányi kiváló képességeiről. Az igen érdekesnek ígérkező mérkőzés a Soroksári-úti pályán lesz. A mérkőzést — mely trainingjegyekkel tekinthető meg — Fehérvy Ákos (B.T.C.) bíró vezeti. Előzőleg fél két órakor a II. csoportok mérkőznek.

() **A Ferencvárosi T. C. nemzetközi atlétikai versenye.** A FTC. ez évi őszi versenyt október 25-én délelőtt és délután tartja a Thököly-úti millenáris pályán. A versenyszámok a következők: 100 yardos junior; 220 yardos síkfutás; távolugrás (junior); súlydobás; 3X100 méter staféta-futás; svédgerely handicap; 1 angol mértföldes távgyaloglás handicap; ¼ angol mértföldes síkfutás handicap; 120 yardos junior gátverseny; 2 angol mértföldes csapatverseny a BAK által kiírt Budapest székefővárosi díszletdíjért; 3X200 staféta-verseny. Díjazás: a klub plakettjei és érmei. Nevezési zárlat október 18-án. Október 24-én délután ijtusági junior-versenyek lesznek: 100 yardos síkfutás handicap, ¼ angol mértföldes síkfutás, távolugrás és svéd cerelydobásból.

Nyílt-tér

rovatban közzétetté nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KALLAY ZOLTÁN

Jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig **bármely jogi vizsgóra.**
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.
Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérképek, tüdőösszehúzó, kóros eredetű nyelvi gyögyültnak inhalációval és szűrésű ártásokkal.
Rendel 11-12 és 2-4-ig.

Nyilatkozat.

Több ma naplapon egy vesztegetési ügyet tárgyalt, mely szerint én, mint fővárosi szállító, a vízvezetési igazgatót megvesztegettem volna s hogy ezen összeg üzleti könyveimben is előfordulna, továbbá, hogy a polgármester ur e miatt ugy a feljelentés ellen, mint ellenem a büntetőbírósnál panaszt emelt és hogy a vizsgálatot ezen ügyben a főkapitányság eszközölte. Az igazság érdekében egyelőre csak azt jelentem ki, hogy valóban és rosszakaratu rágalom azon állítás, hogy a kérdéses fővárosi közeget megvesztegettem, vagy ezt tenni csak megkísérlettem volna is. Egyben azt is kijelentem, hogy én semmiféle cézgtől a vízvezetési igazgató ur részére semmiféle összeget nem kaptam és fenti ur részére salát pénztárból fel nem vettem. Mindeztideig az ellenem állítólag indított bünygyben idézve nem lettem. Ha megidéztem, igazolni fogom azt, hogy nem vesztegettem és bárkit megvesztegetni meg sem kísértem és hogy azon esztelen gonosz állításnak, hogy könyveimben vesztegetési összegek foglaltatnak, semmi alapja sincsen. Azon egyén ellen, ki a polgármesternél a hamis feljelentést tette, a bünyvádi feljelentést azonnal megteendem, amint a vizsgálatról hivatalos értesítést nyerek. Valótlán végre az is, hogy egy külföldi céz képviselője vagyok, mert hiszen czégem mint önálló, törvényszékileg bejegyzett czég 8 év óta áll fenn és saját tulajdonomat képező budapesti ingatlanon épült gyárral bírok.

Budapest, 1908. október 9.

Kunz Ferencz.

KÖZGAZDASÁG.

Az országos közlekedési tanácsból.

— Az első ülés. —

Budapest, október 9.

A kereskedelemügyi minisztériumban Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter elnöklésével ma délután tartotta meg az országos közlekedési tanács első ülését. Az ülésen, amelyen Sztérenyi József kereskedelemügyi államtitkár, mint az országos közlekedési tanács alelnöke is jelen volt, a közlekedési tanácsnak majdnem valamennyi tagja megjelent.

A jegyzőkönyvet Kapus Béla máv. főellenőr és Trozony Ferencz ellenőr vezették.

Kossuth Ferencz elnök a következő beszéddel nyitotta meg az ülést:

— Tisztelt uraim! Az országos közlekedési tanács a megalkotásának alapjául szolgáló törvény meghozatala óta most először jött össze teljes számban. Megragadom ezt az alkalmat, hogy szívélyesen üdvözöljem önöket, az országos közlekedési tanács tagjait. (Eljenzés.) S midőn ezt teszem, arra kérem önöket, méltóztassanak a kereskedelemügyi minisztériumot bölcseségükkel és az életből merített tapasztalataikkal támogatni. Ennek a tanácsnak nem sokára alkalma lesz igen fontos kérdésekkel foglalkozni. Csak néhány példát hozok fel erre. (Halljuk! Halljuk!) Foglalkoznunk kell nemcsak az alsóbbrendű vasutakról szóló törvényjavaslattal, az új vasúti üzletszabályzattal, a vasúti üzleti rendtartásról szóló törvényjavaslattal, az új közúti törvényjavaslattal, a közlekedési akadémia kérdésével, a magyar államvasutak személy- és áruújszabásaival. Mindezek az ügyek, amint látni méltóztatnak, igen nagy fontossággal bírnak és teljes mérvű figyelmüket érdemlik meg.

A mai ülés napirendje mindenekelőtt a közlekedési tanács ügyviteli szabályzata, azzal kapcsolatosan a tanács tagjainak az egyes osztályokba való besoroztatására vonatkozó kívánatainak bejelentése, továbbá a m. kir. államvasutak díjkezdvezményeinek kérdése és végül a vasércz vasúti szállítására fennálló tarifák megvitatása.

Az ügyviteli szabályzatra vonatkozólag felkérem Mátray Elemér főfelügyelő urat, méltóztassék mint előadó előterjesztést megtenni.

Mátray Elemér részletesen ismerteti az ügyviteli szabályzat tervezetét. A tervezet első része a tanács egyes osztályainak alakításáról szól, második része pedig magát az ügyrendet szabályozza. Elnök azt javasolja, hogy a teljes ülés csak később határozzon azon kérdésben, hogy az egyes osztályok határozatképességéhez hány tagnak jelenléte szükséges.

Babó Mihály: Az ügyrend 9. §-hoz szólva, kérdést intéz aziránt, miképen közlik a nyilvánossággal az országos közlekedési tanács és az egyes osztályok ülésein történeteket.

Elnök kijelenti, hogy erre nézve az ügyrend teljesen megfelelő intézkedéseket tartalmaz. Áttérve az államvasutak díjkezdvezményeinek kérdésére, elnök felhívja Hainal Vilmos osztálytanácsos előadót ismertesse a tarifa-bizottságnak e kérdésben hozott határozatait.

Hainal Vilmos osztálytanácsos előadja, hogy a tarifa-bizottság két ülésen keresztül foglalkozott a napirend 3. és 4. pontját képező kérdésekkel. Általában fenntartandónak véli a tarifa-bizottság a díjkezdvezményeket, mert ezek oly szorosan függnek össze közgazdasági életünkkel, hogy azok megszüntetése zavaró hatással volna. Különösen kívánatosnak tartja a tarifa-bizottság, hogy a díjkezdvezmények a lehetőség szerint rovatolás útján, vagyis általánosan hozzáférhető alakban alkalmaztassanak és hogy a minimális mennyiség kikötése a lehetőség szerint mellőztessék. Kívánatosnak tartja továbbá a tarifa-bizottság, hogy olyan iparágak, amelyek egymással kartelben vannak, díjkezdvezményben általában ne részesíttessenek. (Helyeslés.) Rámutat arra, hogy a vásárcsarnok kedvezményeit illetőleg vita merült fel a tarifa-bizottság ülésén, amelynek végén abban történt megállapodás, hogy ez a kérdés, amely szoros kapcsolatban van a miniszterelnök által kezdeményezett proviantirozási akcióval, azzal kapcsolatosan tárgyalassék, addig azonban semmi módosítás ne történjék. Végül részletesen ismerteti a tarifa-bizottság állásfoglalását az egyes tételkezh.

Csatáry Frigyes udvari tanácsos, a dunagőzhajózási társaság igazgatója a vízverseny tarifák kérdésével foglalkozik.

Weiszmayr Brunó a petroleumfinomítók érdekében szólal fel. Rubinek Gyula kéri, hogy azok a vállalatok, amelyek egymással állanak kartelben, már a jövő évben se részesíttessenek semmiféle

díjkezdvezményben. Bedő Albert nyug. államtitkár a fakeskedők és erdőbirtokosok érdekében kéri olcsóbb tarifáknak az alkalmazását. May Andor, Chorin Ferencz, Miklós Ödön és Babó Mihály felszólalásai után és Sztérenyi József államtitkár felvilágosításai után Bernáth István a kékkovandra engedélyezett díjkezdvezményeket együtt ohajtáná tárgyalatni a vasércz-exportra vonatkozó előterjesztéssel.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a vita folyamán ismételtelen reflektált az egyes észrevételekre, majd a részletes vita befejeztével összegezve az egyes felszólalók kívánásait, részletes felvilágosításokat nyújtott azokra.

Ezután rátértek a vasércz vasúti szállítására fennálló tarifákra vonatkozó előterjesztésre.

Hajnal Vilmos min osztálytanácsos, előadó ismerteti a tarifa-bizottságnak e kérdésre vonatkozó megállapodását, mely szerint a vasérczkivitel nem áll a magyar közgazdaság érdekében, ezért helyesleget vette tudomásul a miniszternek azon intézkedést, amelylyel az e tekintetben fennálló különleges díjkezdvezményeket megszüntette.

Gálocsy Árpád és Sugár Ignác felszólalásaikban örömmel üdvözölték a díjkezdvezmények megszüntetését.

Ezzel a tárgysorozat kimerítettét, Kossuth Ferencz miniszter, elnök megköszönte a tanács tagjainak szives megjelenésüket és a tanácskozásban való részvételüket és az ülést este hét órakor bekezdte.

Az óriás- és gyorshajók jövője.

Budapest, október 9.

A nagy hajósvállalatok igazgatóságai üléseiben, szaksajtóban és ankéteken immár évek óta vita tárgya az a kérdés, hogy célszerű és tanácsos-e a személyforgalmi hajók ürtartalmának és menetgyorsaságának folytonos fokozása? Állami, és pedig hadügyi szempontból helyesnek tartják azt a politikát, amelyet Nagy-Britannia a Lusitania és a Mauretania hajók megépítésével követett, de forgalmi és üzemi-jedelmelőzési szempontból folyton növekedik a modern irány elleneseinek tábora. A menetgyorsaság növelésének immár kevés a híve, mert azokat a nagy anyagi áldozatokat, amelyeket ezzel a vállalkozás meghozni kénytelen, nem kárpótolja elenzolgáltatás sem forgalmi, sem üzemi-jedelmelőzési tekintetben. Nyilvánvaló példa erre a nagy Cunard-hajók üzeme: naponként 1000 tonna kőszentet fogyasztanak és az összeköttetés a két földrész között csak néhány órával gyorsabb, mint eddig volt. A hajók tonnatartalmának növelése ellenben mindig talál új híveket. Most, néhány héttel ezelőtt határozta el a White Star Line igazgatósága, hogy 50,000 tonnás hajót építet — 18 tengeri mértföld gyorsasággal. Ez a hajó — Olympienek fogják nevezni — a legnagyobb hajó lesz a világtengerészetben, de nem a leggyorsabb. Az Atlanti-oczeán kék szalagja zavartalanul meghagyatik a Cunard-társaságnál, valamint az a hiány is, amely ebből folyólag kerül évenként a nagy angol hajóstarsaság nyereség-vesztesség számlájának kellemetlen oldalára.

A gyorshajók növelésében tapasztalható óvatosságot nem a mostani depresszió idézte elő, — ha fokozta is — mert már a Cunard hajók megépítése előtt is hangzottak ezek a vélemények. Fontana Luigi tengerészeti író már két évvel ezelőtt megjósolta a túlzott hajóépítkezés esődjét s a mint látjuk, ennek a folyamata már is nagyobb erővel indult meg.

A világtengerészetben nagyhirű gyorsgőzösök ez idő szerint: 25 mértföldesek a Cunard Lusitania és Mauretania gőzösei; 23½ teng. mértföld gyorsaságuk: a Norddeutscher Lloyd Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm és Kronprinzessin Cecilie hajói, továbbá a hamburg-amerikai vonal Deutschland-ja; 23 csomós a Kaiser Wilhelm der Grosse (N. D. L.); 22 csomósak: Angliában a Campania és Lucania (Cunard); 21½-es a francia Compagnie Générale Transatlantique La Provence-a; 21 csomósak a francia Comp. Gen. Trans. La Lorraine és La Savoie hajói, a német F. Schichau elbingi hajósczég Kaiser Friedrich-je és a White Star Line Oceanic hajója; 20 mértföldesek: az Egyesült Államokban a Margan-féle hajózási tröszt Newyork, Philadelphia, St. Louis és St. Paul, Angliában a

Szomb

White Star
Railway C
land hajó;
Adriatic
kettő ismét
Oriental S
az Allan L
és az amer
Korea és S
ban a Red
renede Dan
States, Né
nal Americ
Victoria, M
bert, Prince
ban a Whi
Cedric, Cel
Castle Mail
Kenilworth
Allan Line
nard Iverni
Minneapolis,
tröszt (ang
holland-ame
dam hajói; a
Finland és
Manchuria é

Az óriás

Mauretania
mal, utána
A következő
a Norddeuts
24.581 és a
24.200, a Bal
burg-Am.) 22
(W. S. L.) 2
Steamship C
19.000 tonnát
nak: Németor
Kronprincessi
maina és Ca
Hamb. Amer
Lincoln hajó
ban a W. S.
országban a
16.000 tonnán
társ. Deutschl
dam (Holland
felüliek: a W

Az óriás-

adatok igazol
ország, Franc
ujabban Japán
bruttó reg.
száma: Angliá
sült-Államokb
Franciaország
A hajósvállala
hajók világver
Angliában: az
gow), az Atl
Line (Liverpo
(London), F. I
Line (Liverpo
and Oriental S
Mail Steam F
(London), Uni
(London) és V
országban: H
Norddeutscher
bing): az Egy
cantile Marine
Mail Steamshi
thern Steamshi
Star Line (An
Dampskibs Sel
a Compagnie
landiában a H
Japánban a T

A tözsdéről

esetek kapasn
teljesen elsimul
megnyugtató k

White Star Line Majestic és a Canadian Pacific Railway Co. Empress of Britain és Empress of Ireland hajói; 18—19 csomósak a White Star Line Adriatic, a Cunard Line Carmania és Caronia (ez a kettő ismételt volt Fiumében is), a Peninsular and Oriental Steam Nav. Co. Macedonia és Marmora, az Allan Line S. S. Co. Ld. Victorian és Virginian és az amerikai Pacific Mail Steam Ship Company Korea és Siberia hajói; 16—18 csomósak: Belgiumban a Red Star Line Vaterland, Dániában a Det Forenede Dampskibs Selskab Hellig Olav és United States, Németországban a hamburg—amerikai vonal America, Blücher, Hamburg, Kaiserin Auguste Victoria, Moltke, a Norddeutscher Lloyd König Albert, Princess Alice és Princess Irene hajói; Angliában a White Star Line Arabic, Baltic, Canopic, Cedric, Celtic, Cretic, Republic, Romanic; az Union Castle Mail Steamship Co. Armadale Castle, Briton, Kenilworth Castle, Saxon és Walmer Castle, az Allan Line Bavarian, Corsican és Tunisian, a Cunard Ivernia, Saxonia, az Atlantic Transport Line Minneapolis, Minnoehha és Minnetonca és a Morgantröszt (angol rész) Zealand hajója; Hollandiában a holland—amerikai vonal Nieuw Amsterdam és Rotterdam hajói; az Egyesült Államokban a Morgantröszt Finland és Kroonland, a Pacific Mail Steamship Co. Manchuria és Mangolia hajói.

Az óriás hajók sorában legelől van a Cunard Mauretania 31.938 bruttó regiszter tonnatartalommal, utána következik a Lusitania 30.822 tonnával. A következő a White Star Line Adriatic-ja 24.541 t., a Norddeutscher Lloyd Kaiserin Auguste Victoria 24.581 és a Holland-amerikai társaság Rotterdam-ja 24.200, a Baltic (W. S. L.) 23.876, az Amerika (Hamburg-Am.) 22.622, a Cedric (W. S. L.) 21.035, a Celtic (W. S. L.) 20.904 és a newyorki Great Northern Steamship Co. Minnesota hajója 20.718 tonnával; 19.000 tonnát meghaladó bruttó irtartalommal bírnak: Németországban a Nord. L. Kaiser Wilhelm II., Kronprincessin Cecilie, Angliában a Cunard Carmaina és Caronia hajói, 18.000 tonnán felüliek: a Hamb. Amer. Társ. President Grant és President Lincoln hajói; meghaladják a 17.000 tonnát Angliában a W. S. L. hajói közül az Oceanic és Németországban a N. L. Prinz Friedrich Wilhelm hajója; 16.000 tonnán felüliek: Németországban a hamburgi társ. Deutschland és Hollandiában a Nieuw Amsterdam (Holland-amerikai vonal) hajók; 15.000 tonnán felüliek: a White S. L. Republic és Arabic hajói.

Az óriás-gyorskajók forgalmában, a mint fenti adatok igazolják, Anglia, Belgium, Hollandia, Németország, Franciaország, az Egyesült-Államok és legújabbán Japán vesznek részt. Ezek közül a 10.000 bruttó reg. tonna irtartalmat meghaladó hajók száma: Angliában 63, Németországban 30, az Egyesült-Államokban 11, Hollandiában 6, Japánban 2, Franciaországban 3, Dániában 2 és Belgiumban 1. A hajóvállalatok pedig, amelyek az óriás- és gyors-hajók világszerte részét vesznek a következők: Angliában: az Allan Line Steamship Co. Ld. (Glasgow), az Atlantic Transport Co. (London), Cunard Line (Liverpool), Egyptian Mail Steamship Co. Ld. (London), F. Leyland et Co. (Liverpool), American Line (Liverpool, Southampton, London), Peninsular and Oriental Steam Navigation Co. (London), Royal Mail Steam Packet Co. (London), Aberdeen Line (London), Union Castle Mail Steamship Co. Ld. (London) és White Star Line (Liverpool). Németországban: Hamburg—amerikai vonal (Hamburg), Norddeutscher Lloyd (Bréma) és F. Schichau (Elbing); az Egyesült Államokban: International Mercantile Marine Co. (Morgantröszt, Newyork), Pacific Mail Steamship Co. (San-Francisco) és Great Northern Steamship Co. (Newyork). Belgiumban: a Red Star Line (Antwerpen), Dániában a Det Forenede Dampskibs Selskab (Kopenhága). Franciaországban a Compagnie Générale Transatlantique (Paris), Hollandiában a Holland-amerikai vonal (Rotterdam) és Japánban a Toyo Kisen Kabuchiki Kaisha (Tokio).

A tőzsdéről. Az a nyugtalanság, amely a balkáni esetek kapcsán a tőzsdére is kiható volt, ma már teljesen elsimult és a tegnapi küllügyi expozéknak megnyugtató kijelentései nem tévesztették el hatá-

sukat. A tőzsde irányzata ma valamivel nyugodtabb volt, sőt a budapesti, valamint a bécsi tőzsdén az árak néhány koronával javultak. A politikai helyzet nyugodtabb megítélése nyer kifejezést a tőzsde irányzatában, ahová szintén eljutott az a hivatalos híradás, hogy a mozgósítás híre nem felel meg a valóságnak s a hadvezetőség semmi olyan intézkedés szükségét nem látja, amelyből mozgósításra lehetne következtetni. Ezeknek a kedvező híreknek hatása alatt kifejlődött a tőzsde üzleti forgalma s úgy látszik, hogy a helyzet nyugodtabb megítélése a berlini tőzsdén is kifejezésre jutott. Bécsben a kedvezőbb berlini hír vásárlásokra ösztönözte a spekulációt s a budapesti tőzsdén ezekre a bécsi vásárlásokra emelkedett a vezető papírok árfolyama. A helyi piacon mérsékelt volt ugyan a forgalom, az árak mindazonáltal másfél koronával emelkedtek. A kedvező jelenségek között említhető a koronajáradék emelkedése is, amely ma 91.80 koronáig javult. A nevezetesebb értékek árváltozásait a következő táblázat mutatja:

	okt. 4-iki	tegnapi záró	mai záró
Osztrák hitelrészvény	643.50	629.50	632.50
Magyar hitelrészvény	745.50	735.—	738.50
Osztrák-magyar államvasut	695.—	685.50	686.25
Leszámitóbank	482.50	477.25	477.—
Jelzáloghitelbank	434.—	427.—	428.—
Rimamurányi	560.50	554.—	555.—
Városi villamosvasut	265.—	262.50	262.—
Közuti vasut	556.50	550.25	550.50
Koronajáradék	94.45	91.60	91.80

A gabonátőzsdén, a készáru piacon, ma kifejezetten szilárd volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok kissé tartózkodók voltak ugyan, ami azonban csak a vásárlás terjedelmére vonatkozik, mert ami az árakat illeti, a tegnapiaknál drágább árakat is fizettek. A forgalom nem volt nagy kiterjedésű, mindössze mintegy 13.000 métermázsa buza kelt el a tegnapiaknál husz fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 25 korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 20.20 korona, 74 kilós felsőtiszavidéki, 150 kilós buzáért. A határidőpiacon a mai fizet szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán, amely meglehetősen élénk és nagyarányú volt, folyvást igen jó vételkedv uralkodott és így a magas kezdő árfolyamok mérsékelt ingadozások mellett elég jól tartották magukat, zárlat felé azonban nyereségi realizálásokra lanyhult az irányzat és meglehetősen csökkentek az árfolyamok. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza két fillérrel, az áprilisi buza négy fillérrel, a májusi tengeri szintén négy fillérrel gyöngült, ellenben az októberi rozs két fillérrel, az októberi zab tizenkét fillérrel, az áprilisi zab hat fillérrel emelkedett.

A gyáriparosok és a keleti események. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége ügyvivő igazgatójára tegnap dr. Chorin Ferenc elnöke mellett ülést tartott, amelynek a legutóbbi keleti eseményekkel kapcsolatos gazdasági helyzet megbeszélése volt a főtárgya. Elhatározták, hogy az összes érdekelteket ankétára hívják össze, amely tisztázza azt a kérdést, hogy Bosznia és Hercegovina annektálása folytán Magyarország ipara és gazdasága érdekében minő pénzügyi és gazdasági intézkedések válnak szükségessé. Elhatározták továbbá a Bulgáriában megváltozott helyzetre való tekintettel, hogy a kormány és a delegáció tagjai elé egy, a Bulgáriával fejedelemsége korában való kereskedelmi viszonyainkat ismertető emlékiratot terjeszt a szövetség a célból, hogy a bolgár királysággal kötendő és a magyar ipar érdekeit szolgáló kereskedelmi szerződés mielőbbi megkötését egyengetse. Az emlékirat behatóan fejtegeti a kapitulációk által teremtett helyzetet, a magyar kereskedelmi utazókat ért sérelmeket, valamint a bolgár vámkezelés és védjegy törvény által okozott kárait. A szövetség a jelen alkalmat szükségesnek találja arra, hogy kormányunk mind e bajokat az alkalmas pillanat felhasználásával sürögösen orvosolja és arra az eredményre jut, hogy most, amikor a monarchia oly előékenységet tanúsított Bulgária iránt, mégis elvárhatjuk tőle, hogy eddigi viselkedésén változtasson és lehetővé tegyen egy kereskedelmi szerződés megkötését, amelynél Magyarország ipari és gazdasági érdekei teljes mértékben érvényre jutnak. A Kelettel való forgalmaink egyik legnagyobb kerékkötője tudvalevőleg a konzuli szolgáltatás hiányossága lévén, a szövetség igazgatósága elhatározta, hogy a konzulátusi szolgáltatnak a magyar kiviteli kereskedelem szempontjából való újja-

szervezés tárgyában a kormányhoz intézett felterjesztését is kinyomatja és a delegáció tagjainak megküldi.

Fuzionáló vasutak. Abból az alkalomból, hogy Budapest környéki helyi érdekű vasutakat elektromos üzemre alakítják át, a Budapestvidéki Villamos Közuti Vasut R.-T. beolvad a Budapesti Helyi Érdekű Vasutak R.-T.-ba oly módon, hogy az utóbbi megveszi az előbbinek összes czimleteit. A tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy október 24-ére mindkét társaság közgyűlést hívott össze, melyen a fuziót kimondják. A Budapest Vidéki Villamos Közuti V.-R.-T. délelőtt 11 órakor tart közgyűlést, melynek napirendje: Előterjesztés és határozathozatal a társaság czimleteinek a budapesti helyi érdekű vasutak részvénytársaság által való megszerzése és a társaságnak, valamint hálózatának a budapesti helyi érdekű vasutak részvénytársaságba, illetve annak vasuti hálózatába való beolvadása tárgyában. Ez a részvénytársaság 1894-ben alakult 2.448.000 korona alaptőkével s a múlt évben 71.625 korona nyeresége volt. Igazgató: Jellinek Henrik, Baumgarten Lajos, Beniczky Lajos. A másik társaság, a Budapesti HÉVRT. délután 4 órakor ül össze. Napirendje: 1. Előterjesztés és határozathozatal a társaság hálózatának villamos üzemre való átalakítása tárgyában kiadott, az 1908. évi XXXIII. törvénycikkbe beczikkelyezett egységes engedélyokiratra vonatkozólag. 2. Előterjesztés és határozathozatal a budapestvidéki villamos közuti vasut részvénytársaság czimleteinek megszerzése és a nevezett részvénytársaságnak, valamint vasuti hálózatának a társaság hálózatába való beolvadása tárgyában. 3. Előterjesztés és határozathozatal az alaptőke felemelése tárgyában. 4. Az alapszabályok módosítása. Ez a társaság 1899-ben alakult s egyizben már felemelt alaptőkéje 14.250.800 korona. A múlt évben 581.102 korona nyeresége volt. Az alaptőke újabb fölemelését a másik vasut czimleteinek megvétele teszi szükségessé. Ennek a társaságnak igazgatója: Jellinek Arthur, Jellinek Henrik (vezérigazgató), Irsai Ignác, Baumgarten Lajos. Felügyelő-bizottság: dr. Morzsányi Károly, dr. Bródy Samu, Breitner L. Zsigmond.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseketelenségeket közli: Spitzer Rezső kereskedő Léva, — Carneluzzi Gyoro bej. kereskedő Zágráb, — Fodor E. kereskedő Beszterce, — Bacsics L. fia, borkereskedő Zágráb. — Moszkvában, Oroszország egyik legnagyobb gyapotkereskedő czége, a moszkvai Colly A. czég — táviratozzák — beszüntette fizetéseit. Tartozása huszonöt millió koronára rug. Oroszország összes nagyobb pénzintézetei érdekelve vannak, sőt néhány nagyobb berlini és párisi intézet is.

Magáncegből — részvénytársaság. Már megemlékeztünk arról, hogy a Központi Kereskedelmi és Iparbank czégére alatt parkett-iparunk egységes szervezésére történtek lépések. Hirt adunk már arról is, hogy a Lichtig és Spitz faipari czéget részvénytársasággá akarják átalakítani a czég tulajdonosai. Most arról értesülünk, hogy az átalakítás „Szentlőrinczi Parkettgyár Részvénytársaság” czímmel valóban meg is történt, még pedig ma délután a Lichtig és Spitz czég központi irodájában 300.000 korona alaptőkével abból a célból, hogy Lichtig és Spitz czégnek Pusztaszentlőrinczen levő, a modern technika vívmányai szerint berendezett parkettgyárát átvegye és annak üzemét folytassa. Az igazgatóság tagjaivá: Nagy Virgil (elnök) műegyetemi nyilvános rendes tanár, az Orsz. Mérnök és Építész-Egylet elnöke, Laendler Aladár (alelnök) fatermelő, Főris Sándor építész és építési vállalkozó, dr. Szécsi-Nagy Miklós ügyvéd, jószágigazgató, Révész Sámuel műépítész; a felügyelő-bizottság tagjaivá pedig: Fischer János Károly (elnök), Székely Dezső és Sziklai Zsigmond választottak meg. Lichtig és Spitz czég üzleti tevékenysége a jövőben fatermékek vételére és eladására fog szorítkozni, míg maga a pusztaszentlőrinczi gyár fokozottab mértékben fejleszti a parkettgyártást.

Állami szőlővesszők és oltványok eladása. Az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszőket és szőlőoltványokat csak hazai szőlőbirtokosoknak adják el. Az eladás feltételeit most teszi közzé a földmivélségi miniszter. E szerint az amerikai fajtájú szőlővesszők ezre hat és 24 korona közt váltakozik a

szerint, hogy börtörmő fajta-e, esemegesző fajta-e, avagy hogy első vagy másodosztályú-e? A szőlő-oltvány ezre 100—200 korona között váltakozik. És pedig a sima szőlőoltvány ezre 100 korona, a gyökerekes fás szőlőoltványok ezre 200 korona. A vételajánlatokat november 20-ig ahhoz a szőlészeti és borászati felügyelőhöz vagy vinczellériskolai igazgatóságához kell benyújtani, ahol a szőlővel beültetendő terület van. Azoknak, akik szőlővesszővel kereskednek, az állam szőlővesszőt nem ad el. A beérkezett vételajánlatokat a beérkezés sorrendje szerint intézik el. Huszezer darabnál több sima vesszőt és 10.000 darabnál több gyökerekes vesszőt, 8000 darabnál több szőlőoltványt egy szőlőbirtokosnak sem adnak el. A határidő letelte után esetleg benyújtott kéresek és vételajánlatokat csak az esetben veszik figyelembe, ha az idejekorán beadott kérvények és vételajánlatok teljesítése után még maradna fenn szőlőoltvány avagy oltványkészlet.

Szterényi a magyar kefe-iparért. Ismételtén rámutattunk már arra a lehetetlen helyzetre, hogy sok gyárosunk az ipari termeléséhez szükséges nyersanyagot külföldön szerzi be, holott ugyanazt nálunk is megkaphá, még pedig olcsóbban. Kereskedelmi kormányunk éberségére szép fényt vet az, hogy ezt az egészségtelen dolgot is észrevette s nyomban fellépett ellene. Szterényi József államtitkár ugyanis ebben az ügyben a következő leiratot intézte az ország kereskedelmi és iparkamaráihoz:

„Rövid uton azon sajnálatos körülményről értesültem, hogy hazai kefégyárosaink sörteszükségletüket nem a hazai termelés útján, hanem a külföldről, főleg Németországból fedezik, holott hazai sörtekereskedőink évi termelésüknek 95 százalékát külföldre kénytelenek kivinni, sőt előfordult oly eset is, hogy egyik kefégyárosunk Németországból oly sörteket hozatott, melyeket hazai czégg exportált oda. Felkérem a t. kamarát, hogy fentieket az illetékes gyárosok és kisiparosok tudomására hozni sziveskedjék, mert súlyt helyezek arra, hogy virágzó kefégyártásunk a lehetőséghez képest hazai nyersanyagot dolgozzon fel. Budapest, 1908. szeptember 23. A miniszter helyett Szterényi s. k. államtitkár.”

Reméljük, hogy Szterényi rendeletének meglesz a kívánt hatása.

Az Osztrák-Magyar Bank állása 1908. október 7-én: Bankjegyforgalom 1.995.051.000 (—43.347.000) korona, érczkészlet 1.531.112.000 (—3.202.000) korona, leszámítolási tárcza 599.150.000 (—29.996.000) korona, lombardkölesönök 79.915.000 (—1.495.000) korona, adóköteles bankjegyforgalom 63.939.000 (—40.144.000) korona.

Szalay Péter helyettese. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Szalay Péter államtitkár elnökgazdát betegségének tartamára Follért Károly posta- és távirada-igazgatót bízta meg a posta- és távirada vezérigazgatóság vezetésével.

A nemzetközi hűtőipari kongresszus. Párisban a nemzetközi hűtőipari kongresszus elnökségének tiszteletére ma délelben Ballai Lajos miniszteri tanácsos, a magyar bizottság elnöke, a Ritz-szállóban dejeuner adott, amelyre hivatalosan voltak: Lebon, a kongresszus elnöke, Zovero főtitkár, Touchard, a Credit Foncier főtitkára, továbbá a párisi osztrák-magyar nagykövetség részéről: gróf Khevenhüller-Metsch nagykövet, báró Rotschild Gusztáv főkonzul, báró De Vaux nagykövetségi tanácsos, gróf Festetics György nagykövetségi titkár, herceg Hohenlohe attasé, Fürth konzul, azonkívül Návay Aladár szakudósító, több francia hírlapíró és a magyar bizottság tagjai nejeikkel együtt. Ballai Lajos elnök lelkese beszédében hódolt a francia géniusznak, amely már Rákóczi idejében is a magyar nemzet szabadságáért rokonszenvezett. Lebon volt miniszter, a kongresszus elnöke, lendületes beszédében kifejezte azt a reményét, hogy a hűtőipari kongresszus még szorosabbra fűzi a két nemzet között a rokonérzés köteleit.

A vasárnapi munkaszünet. A vasárnapi munkaszünet tárgyában tartott szaktanácsmány folytatásaként a munkaadók és az alkalmazottak nyolcvanlevez képviselőiből egybeállított bizottság ma délelőtt több órán át tanácskozott a kereskedelemügyi miniszteriumban Szterényi József államtitkár elnöklésével. Az értekezlet alapján sikerült oly megoldást találni, amely a függőben maradt kérdést mindkét érdekelt fél, munkaadók és alkalmazottak méltányos érdekeinek figyelembevételére alapján ren-

dezve, remélhetőleg megnyugtatólag fog az érdekeltségre hatni. A bizottság tanácskozásainak eredménye a következő: A pénzügyi tisztviselőknek és általában az oly irodai alkalmazottaknak, akik nincsenek folytonos üzemi ipari vállalatokban alkalmazva, 36 órás munkaszünet biztosítandó, kivéve az évi leltár és zárószámadások elkészítésére rendelt egy vasárnapot, amikor egész nap legyen munka végezhető. A folytonos üzemi ipari vállalatok irodai alkalmazottainál, akiknek irodai munkájuk az üzemmél nélkülözhetetlen, ügyeletes szolgálat rendszeresítendő. A nagy kereskedelmi vállalatoknál, — melyek detail-kereskedést nem folytatnak — az alkalmazottaknak az ország egész területén 34 órai szünet nyújtandó. E szünet kezdete és vége hetenkint a követelményekhez képest eltérően állapítható meg.

A detail-kereskedés tekintetében különbség teendő egyfelől a székesfőváros területe, továbbá a vidék között — az utóbbira nézve még a szerint is, vajjon valamely vidéki városnak vagy községnek ötezernél több vagy kevesebb lakása van s másfelől az árucikk szerint is. És pedig Budapest székesfőváros területén a napi fogyasztás tárgyát képező élelmiszerek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottainak kivételével minden kereskedelmi alkalmazottak szombaton este 9 órától hétfő reggel 7 óráig terjedő 34 órás munkaszünet biztosítandó. Az élelmiszerek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottai Budapest székesfőváros területén szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig élveznek munkaszünetet vasárnap reggeli 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő 4 órai megszakítás kivételével, mely munkáért azonban minden egyes alkalmazottnak felváltva minden második vasárnapon, illetve szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig terjedő megszakítás nélküli 33 órás szünet nyújtandó. Egyes élelmiszerek árusítását (tej, péksütemény, gyümölcs) hétfő reggel 5 órától kezdve kell megengedni. Vidéken az ötezernél több lakost számláló városokban és községekben a napi fogyasztás tárgyát képező élelmiszerek árusítása ugyanazon korlátozások és az alkalmazottaknak nyújtandó ugyanannyi pihenő idő mellett végezhető, mint a székesfővárosban. Minden más detail-kereskedés a jelzett időbeli korlátok között, azaz reggel 6 órától déli 10 óráig a személyzetnek felváltva minden második vasárnapon adandó teljes 33 órás pihenő biztosítása mellett munkaszüneti napokon az évnek csupán hat hónapjában lehet nyitva.

E hat hónap a helyi szükségnek megfelelően osztható meg és akár egyfolytában, akár megszakítva jelölhető ki. Az 5000-nél kevesebb lakost számláló községekben és városokban az üzletek tekintet nélkül az eladásra kerülő árukra, a munkaszüneti napokon reggel 6 órától délelőtt 11 óráig lehetnek nyitva, de ezeknél az üzleteknél munkaszüneti napokon a személyzet igénybe nem vehető, hanem csak az üzletlajdonos és családja tagjai szolgálhatják ki a közönséget. A vidéki községekben és városokban az élelmiszerkereskedők kivételével az érdekeltek többségének kívánására akár csak egyes szakmákra, akár az összes üzletekre nézve kormánybíróhagyást igénylő szabályrendelet alapján továbbmunka korlátozások is elrendelhetők. A munkaszüneti napokon is multhatatlanul fentartandó gyári üzemeknél a munkaadó alkalmazottainak vagy minden második vasárnapon egy teljes munkaszüneti napot, vagy minden két hétben egy teljes hétköznapi szünetet, illetve két hétköznapi félnapot köteles pihenőül engedni. Egyes üzemeknél, amelyeknél vasárnap csak csekélyebb s egészben igen rövid időt igénylő munka végzendő, az előbb említett 24 órai pihenő csak akkor lesz nyújtandó, ha a munkaszüneti napon teljesített munka három óránál többet vett igénybe.

Az osztályosorsójáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

15.000 koronát nyert: 48154.

5000 koronát nyert: 3225.

2000 koronát nyertek: 324 1210 1835 23905 24485

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári rektárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítek finom öltönyt. — — — — — 21 fitért nagyon finom prima öltönyt 26

30696 31764 35251 36180 36849 47425 50239 59779
64273 64515 70835 72213 78842 81678 81801 88464
89676 95134 96437 98083 99311 110084 111999 112829
115956 120538.

1000 koronát nyertek: 105 1558 4405 4618 6779
11227 11505 12252 18558 20287 21162 26612 27994
32703 34605 70835 40889 41668 45623 46378 47447
48064 48480 55342 55970 57734 58497 61954 65752
68930 73908 77680 82176 84756 91393 98846 94995
99748 101429 101848 104022 108101 119619 120174
121705 122841.

500 koronát nyertek: 488 1510 2441 4390 5526
8861 10167 11679 12986 21229 26066 31786 34528
35182 37807 38250 40576 40695 42666 43432 43610
44622 48586 48715 54430 56114 56473 58678 59980
61027 65528 65642 70041 73718 74627 75863 76508
77614 79842 83946 84239 85175 86832 86858 92992
93052 95066 95736 100373 103582 103747 107398 120474
121556 122112 122948 124382.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Kiss szerencsése nagy! Az osztályosorsójáték ma húzásán a 15.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa bankháza, IV., Kossuth Lajos-utca 13., szerencsés vevői nyerték a 48154 számú sorsjeggyel.

Mezőgazdasági helyzet. Az O. M. G. E. tudósítói az általános mezőgazdasági helyzetet illetőleg októberben 8-iki kelettel a következőket jelentik:

Arad. Az őszi vetési munkálatokkal a talaj száraz állapota folytán igen nehezen haladnak a gazdák s ha a szárazság még tovább is így tart, akkor az őszi vetések éppen olyan rosszul fognak kelni és telelni, mint a múlt évben. A szüretelésre ellenben ez az időjárás kétségkívül kedvezőnek mondható. — Baja. A tengeritöréshez és szüretéhez jobb időt kívánni sem lehet. A tengeri jól megérett és kiadós. Az őszi vetési munkálatok folynak. A gabonai szüret — Debreczen. Szántás-vetés kedvező időjárás mellett folyamatban. — Léva. Az időjárás nagyon száraz, nappal meleg, éjjel hűvös. A szőlő szüretét befejezték, jó közepes termést adott, minőségre nézve igen jó hegyi bor. — Miskolc. Esőnk az utóbbi héten nem volt, most már ismét kellene. Az éjjelek hűvösek, a nappalok elég enyhék. — Nagykanyizsa. Egész héten át száraz és meleg idő volt, mi miatt a vetések rosszul kelhetnek, a szántás is nehezen eszközölhető. A szüret általában kielégítő. Kukorica minőségre és mennyiségre szép eredményt mutat. — Nagyszentmiklós. Esőnk volt. Az őszi gabonavetés javában folyik, e hó végéig be lesz fejezve. Az őszi időjárásra a munkálatokat illetőleg nincs kifogás. Remélni lehet, hogy az őszi vetések megerősödve mehetnek a tébbe. Némely községben még follik a szőlőszüret, mert hordó hiányában ezen munkálattal is elkeztek. — Nyiregyháza. Szüretünk a legkifünőbb idő, minden mellett jó termés mellett megkezdődött. Vevő is van bőven, még sincs ára az új bornak, hordó s pince híján. — Nyitra. Az időjárás hétfő óta hideg, derült. A szüretelés nagyban folyik, a must minősége jó, de mennyiségileg kevés. Az elvetett mag sok helyen a nagy szárazság miatt nem tud kelni. A vetés 30 százaléka ma sincs befejezve. — Pancsova. A tengeri szüretése e hét vége felé befejezést nyer, jó minőség mellett 15 mm. várható holdanként. Sok helyen, ahol a tengeritörés korábban volt, a búzát is vetik, a föld ugyan száraz, de miután éger nincs, káról nem kell tartani. — Sopron. Az idő állandóan szép, de nagy szárazság uralkodik, mely a vetési munkálatokat nagyon megnehezíti. A szüretelés folyik, nagyon is kiadós, bor ára tavalyinál alacsonyabb. — Szatmár. Huzamosabb idő óta nélkülözük az esőt, a serényen folyó őszi vetés meglehetősen száraz talajon folyik s a munkát nehezíti, azért igen kívánatos volna egy-két napi eső. Tengeri, répa és burgonya betakarítása folyik. — Temesvár. Az idő szép és meleg. — Versecz. A szőlő szüretelésével e hét folyamán készek leszünk. A kukorica törését már befejezték. A buzavetés alá a szántást a kisgazdák elkezdték. — Zalaegerszeg. Az időjárás a most nagy mértékben folyó szüretéhez kedvező. A bor termésmennyisége kielégítő, azonban az árak oly nyomottak, hogy az eladástól a szőlőbirtokosok tartózkodnak. A vetések legnagyobb része befejeztetett. A vetések kelése jó. — Zenta. A tengeritörés bevégezett. A termés közepes. Az őszi szántás és vetés folyamatban van.

A tőzsdebiróság köréből. A tőzsdebiróság e napokban az illetékes köröket érdeklő határozatot hozott, amennyiben kimondotta, hogy a tőzsdeben az ügylet lebonyolítására adott megbízás nem állapítja meg a tőzsdebiróság illetékességét az alapügyletre nézve is. — A tőzsdebiróság egy ügyből kifolyólag kimondotta, hogy a talpfa mint kereskedelmi áru

Magyar-
Felöltő vagy
Tudikabát

21—26 frt

Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti teremben.
Muzem-körül és Kossuth Lajos-utca sarok mellett

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZERT félárban!
raházható minden ember finoman és elegánsan
Az ország elsőrangú
Zélinger Samu
az ország elsőrangú

czikk, csak
is a készítő
nősihető te
fogása teha
letné! a sa
maztatni sz
adatott.

A debre

A debrecze
tartotta kö
nőkölt. Szá
Lajos volta
sét a nyár
lyesséssel f
tervezet ma
mos gyűllés
most a kam
raszotta ö
delemügyi
tott a közgy
vezetéről.

teljes vasár
mint a sok
napi kárpót
Az alsóbb

árgyában a
építésének
üzletszabály
a vasut fel
annak a viss
a vasut pót
mely üdvös
hesse. A m
zása az ér
kamara e k
kiformálódot
A közgyűl
lyessel fel

A magy

tény az, ho
gon, úgy m
a külföld h
ügy a mai
jűk a hazai
nál kinosabl
pesti Gö
rása, hogy
százszekre
s minden a
magyar ipa
ismeretes —
numentális
román rész
lom már a
még pedig
és német e
hengersizke
tákat pedig
melynek eg
dapesti Gö
macher Kár
ban már a
jes malomb
czég, amely
adni, mint a
malom R. T
azoknak, ak
kor majd e
holmi kedv
ilyen sértő
meltó arra,
visszatorlás

Ország

junius havá
szusra fog
den részéb
A kongress
miniszter be
ország állat
Országos ál
sére az „O
kérte fel. A
a feladatot
tal járul az
tassék meg
lesz a bizot
Pirkner Jár
Arvéd orsz
Jeszenszky
kiállítás ügy
s.-titkár és
A rendező-
tait már le

ezik, csakis helyettesítő dolognak tekinthető, miért is a készítése a dolog természeténél fogva nem minősíthető termelésnek. Az alperesnek odairányuló kifogása tehát, hogy a talpfaszállítás iránt kötött ügyletnél a saját termék esetében a bíróság által alkalmaztatni szokott elvek vétessenek alapul, hely nem adatott.

A debreczeni kereskedelmi kamara közgyűlése. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta közgyűlését, melyen Stegmüller Árpád elnököt, Szávay Gyula, dr. Rédei Rezső és dr. Rácz Lajos voltak az első elnökök. Az elnökség jelentését a nyári szünet alatt végzett munkásságról helyesléssel fogadta el a közgyűlés. Az ipartörvénytervezet második részét a kamara érdekeltsége számos gyűlésen tárgyalta, e tárgyalások eredményét most a kamara közgyűlése egységes véleményre forrasztotta össze és föl fogja terjeszteni a kereskedelemügyi miniszterhez. Részletes véleményt alkotott a közgyűlés a vasárnapi munkaszünet törvénytervezetéről. A vélemény sarkalatos pontja, hogy a teljes vasárnapi munkaszünet lépjen életbe inkább, mint a sok károsodást és civódást okozó hétköznapi kárpótlás egyik oldalról sem kívánt rendszere. Az alsóbbrendű vasutakról szóló törvénytervezet tárgyában a kamara lényegileg a gazdasági vasutak építésének előmozdítását tartja szükségesnek. Az üzletszabályzat bírálata tárgyában a kamara főként a vasut felelősségét kíváná jobban megszorítani és annak a visszaszerezésének megszüntetését kéri, hogy a vasut póthatározmányaival az üzletszabályzat bármely üdvös rendelkezését hatályon kívül helyezhesse. A munkásbiztosítás új törvényes szabályozása az érdekeltségre számos hátránnyal járt; a kamara e kérdéseket több irányban tárgyalta és a kiformalódott véleményeket memorandumba foglalta. A közgyűlés a kamara 1909. évi költségvetését helyesléssel fogadta.

A magyar ipar ellen. Senki által sem tagadható tény az, hogy amint malomiparunk legelső a világon, úgy malomberendezési gépiparunk is felülmulja a külföld hasonló gépiparát. Ha valahol tehát, úgy a malomiparban teljes joggal megkövetelhetjük a hazai gépipar pártolását az egész vonalon. Annál kinosabb feltűnést kelt ezzel szemben a Budapesti Gözmalom R. T.-nak az a hallatlan eljárása, hogy berendezéseinek legnagyobb részét — százezekre rugó értékben — külföldről szerzi be minden alkalommal igyekszik kimutatni, hogy a magyar iparnak ellensége. Ez a társaság — mint ismeretes — most a romániai Galaczon épített monumentális gözmalom — a formáság kedvéért — román részvénytársaság égése alatt. Ezen új malom már a jövő év május havában fog megindulni, még pedig lényegében és főrészt külföldi gépekkel és német emberekkel. A berendezésből csupán a hengerekkel szállítja a Ganz és Tsa cég, a szitákat pedig az Első Magyar Gazdasági Gépgyár, melynek egyik fő részvényese ugyanazonos a Budapesti Gözmalom egyik főérdekeltségével: Haggenmacher Károlylyal. Az 1200 lóerejű gözgépet azonban már a Brüner Maschinenfabrik szállítja, a teljes malomberendezést pedig a Brüder Seck dresdai cég, amelyek bizony nem fognak külön munkát adni, mint a hazai gyárak. Hanem a Budapesti Gözmalom R. T. eljárását mégis csak jó lesz megjegyezni azoknak, akik dönteni lesznek hivatottak akkor, mikor majd e külföldi iparért rajongó társaság holmi kedvezményeket óhajt elnyerni. Amely cég ilyen sértő módon mellőzi a hazai termelést, az méltó arra, hogy vele szemben a legmesszebbmenő visszatéréssel éljenek az illetékesek.

Országos állatképzés Budapestén. A jövő év június havában nemzetközi teigazdasági kongresszusra fognak összegyűlni Budapestén a világ minden részéből a teigazdaság iránt érdeklődő külföldiek. A kongresszus alkalmával Darányi földművelésügyi miniszter bemutatni kívánja a külföldieknek Magyarországot állattenyésztéséről, még pedig egy nagyarányú Országos állatképzés keretében, amelynek rendezésére az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kérte fel. Az O. M. G. E. készségiel állalképzés vállalta magára a feladatot, s az egyesületi tanács a javaslatot járul az iggzgató-választmány elé, hogy választassék meg a kiállítás rendező-bizottsága. Elnöke lesz a bizottságnak Széll Kálmán v. b. t. t. alelnöke: Pirkner János miniszteri tanácsos és gróf Teleky Arvéd országgyűlési képviselő. A kiállítás főtitkára Jeszenszky Pál, az O. M. G. E. ügyvezető titkára, a kiállítás ügyvezető titkára Kovácsy János O. M. G. E. s-titkár és Murányi Nándor országos törzskönyvelő. A rendező-bizottság a kiállítás előkészítő-munkálatait már legközelebb megindítja, de szükségesnek

tartja az ország gazdaközönségének figyelmét már most a kiállításra felhívni, hogy sikerének biztosítása érdekében a tenyésztők kellő időben készülhessenek a részvételre.

A munkásbiztosító orvosi tanácsa Kossuthinál. Az állami munkásbiztosító hivatal újonnan megalakított orvosi tanácsa dr. Engel Béla elnök, főorvos, egyetemi tanár vezetésével ma délelőtt tisztelt Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél megalakulása alkalmával.

Az Első Magyar Biztosító forgalma. Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság”-nál szeptember havában 7,659,848 korona tőkérel szóló életbiztosítási ajánlat nyújtott be, melyből 6,504,148 korona biztosítási tőkérel szóló ajánlat kötvény-kiállítás által lett elintézve. 1908. év január elejétől 69,117,621 korona tőkérel szóló életbiztosítási ajánlat lett beértesztve és 60,178,981 korona tőkérel szóló kötvény lett kiállítva. A folyó évi január elseje óta bekövetkezett halálesetek folytán 3,327,914 korona biztosítási tőkérel szóló kár lett bejelentve. Mult év december 31-ikével 417,298,409 korona biztosított tőkérel és 1,437,974 korona életjáradékról szóló 119,692 darab életbiztosítási kötvény volt érvényben, melyre 111,471,258 korona gyűjtött díjtartalék van kimutatva. Életbiztosítási károk címén az 1907. évben 4,140,193 korona lett kiifizetve, míg a társaság alapítása óta (1857.) az évenként közzétett kimutatások szerint, az összes biztosítási ágazatban előfordult károkért 473,589,398 korona összeg fizetett ki.

Kína pénzügyei. Sok dolog nincs rendben a mennyei birodalomban, de talán semmiféle más téren nincs akkora rendtelenség, mint a pénzügyi kormányzatban. A kínai kormány 1901. szeptemberben a békekötés jegyzőkönyvében ígéretet tett ugyan arra, hogy valutáját rendezni fogja, de ez a rendezés nem sokat haladt előre még az 1907. évben sem. A hongkongi kereskedelmi kamara azért szükségesnek látta megsürgetni a dolgot és egy a gyarmat titkárságához intézett memorandumában közbenjárást kért a kínai kormánytól. Ebben a memorandumban egyebek között azt is mondja a kereskedelmi kamara, hogy a reform első és elengedhetetlen követelménye az, hogy az ország összes pénzverdéi szoros állami felügyelet alá helyeztessenek és az érmék, avagy bankjegyek további kibocsátása eltiltassék. Ennek a megértésére tudunk kell, hogy a tartományok igazgatásai a pénzverdéket arra használták fel, miszerint magukon segítsenek s szaporították az ezüst- és vörösréz-érméket anélkül, hogy tekintettel lettek volna arra, minő befolyással lesz az érméknek szükséges felül való szaporításra a kereskedelemre és a forgalomra. Azt is tudunk kell továbbá, hogy a tartományok igazgatása 1 és 5 dolárról szóló bankjegyeket bocsátott ki. Ezek elejétől fogva csiráját hordták magukban az elértéktelenedésnek, miután a dollár előlapján rajta volt ugyan, hogy az mit ér névértékben, de a hátsó oldalon az volt olvasható, hogy e papírpénz váltóérmékre beváltható. Ez a kijelentés egyértelmű volt 10%-os diszázióval. Valami kevés mégis történt a rendezés érdekében. Egy császári rendelet kimondta ugyanis, hogy a vörösréz-érmék egyöntetű veretésére kell törekedni és ennek érdekében a shantung és chili-pénzverdék egyesítendők. Honan és Hupein tartományoknak jövőben közös (1) pénzverdéje legyen. Az alsó Yangtse tartományoknak ugyancsak egy közös pénzverdéje legyen jövőben Nankingban. A Fukien és Chekiang tartományok pénzverdéi egyesítendők, hasonlóképp egyesítendők a kvantungi és a kwangsi pénzverdék is. A most említett 4 pénzverde, nemkülönbön a mukdeni, honani, sechuani és yunnani pénzverdék, tehát 9, a központi kormány felügyelete és ellenőrzése alá helyezendők. Ez a rendelkezés valójában majd csak 1908-ban fog életbelépni, mert az egyes tartományok kormányzói ugyancsak erős ellentállást fejtenek ki a végrehajtással szemben. Az érmerendszer egységesítése tekintetében Sechuanban is történt intézkedés. A tett intézkedések folytán elvesztik fizetési közeg jellegüket a 91—97% finomsági tartalommal vert különféle ezüstérmék és csak a 97%-os finomsági súlylial vert tael marad meg fizetési közegnek. Cheng-tu-fu városának kitűnőek a tapasztalatai az érmerendszer ilyen egységesítésével. Ezt utánozza most a Sechuan tartomány a maga egész területén. Mind e dolgok azonban nem szüntethetik meg a kínai kormány nagy pénzavarát. Új kölcsönt kénytelen felvenni, hogy a peking—hankowi vasutat megválthassa. A kölcsön négy, millió font sterlinget (100

millió koronát) tesz ki és egy angol-francia csoport veszi át, amelyben a Hongkong and Shanghai Banking és a Banque Indo-China vezetése alatt több francia bank vesz részt. A kölcsönt a közel jövőben felezésben Londonban, felezésben Párisban bocsátják jegyzésre. A kölcsön az első 20 évben 5%-os, aztán 4½%-os lesz. Ezzel az új kölcsönrel Kína adósságai rengeteg összegre emelkednek. Azok a kamatok, melyeket az az ország ma már fizet kölcsönei után, a külföldnek, 90 millió sh.-ra rugnak. Kinának eddigi, régebbi keletű adósságai körülbelül 54,455,000 st.-t tettek ki. Ebből a nagy összegből legfeljebb egy fém-millió van törlesztve. A hadi kölcsönnek átlaga 1907. január elsején még mindig 113,710,839 st.-t tett ki. Ehhez a régen jelentékeny összeghez hozzáadandó még a következő vasuti kölcsöntökeösszegek: A cs. kínai vasut kölcsöne 2,300,000, a peking—hankowi vasut 4,500,000, a sanghai—nankingi 2,900,000, a canton—hankowi 1,000,000 sterlinget, a canton—kowloni 1,500,000 sterlinget, összesen 12,200,000 st. E szerint Kinának külföldi kölcsönei együttvéve 180,000,000 st.-t tesznek ki.

Hajózás. A Dunagőzhajózási Társaság közhírré teszi, hogy Százhalombatta megállóhelyét az alacsony vízállás miatt a további intézkedésig a mai nappal beszüntette.

Az Adria magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság gőzösei közül szerdán az Árpád Marseilleből, a Baross Antwerpenből Fluméba, a Szápary Fluméből Marseilleba indul.

DR. HÖNIG IZSÓ
Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás
Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102—89.

- Gyógytényezők:**
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria.)
— Rendelés d. e. 2—11-ig, d. u. 2—6-ig. —
Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektus.
- Ideggyengeségi állapotok**
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
degfájdalmak, idegzsibák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelősrövidítés (Tuberculosis).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Készvény és csusz (Rheuma, hughyavas lerakódások, izületi és csontbajok).
Székrekedés.
Anyagcserebajok (Elhízás, cukorbetegség, vérszegénység, Bőrbajok, Bőrviszketeg).
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

VIZÁLLÁS.

	méter	méter
	okt. 9. okt. 8.	okt. 9. okt. 8.
Buda	Bárding 0.67 0.70	Buda M. Szilgyi 0.69 0.68
Buda	Pasau 1.54 1.58	Tekoháza 0.22 0.24
Buda	Lina 1.67 1.64	V. Namény 0.85 0.72
Buda	Bécs 1.17 1.18	Tokai 0.40 0.72
Buda	Pozsony 0.76 1.81	Tiszafüred 0.52 0.81
Buda	Komárom 1.63 1.77	Szolnok 1.20 0.66
Buda	Budapest 1.32 1.22	Szeged 0.71 0.60
Buda	Pápa 0.80 0.60	Szombathely 0.61 0.57
Buda	Mohács 1.28 1.50	T. Rósa 0.85 0.92
Buda	Gyomai 1.82 1.75	Titka 1.18 1.15
Buda	Ujvidék 1.16 1.17	Órágy 0.50 0.40
Buda	Pancsova 0.10 0.18	Badröz Ladmeca 0.18 0.56
Buda	Óranya 0.28 0.25	Sajó Zsuzsanna 1.15 1.17
Buda	Morvafalu 0.28 0.25	Bereitő H. Németh 0.84 0.12
Buda	Zsolna 0.10 0.10	B. Ulfalu 0.84 0.33
Buda	Troncsén 0.08 0.06	Maros 0.28 0.80
Buda	Szeged 0.34 0.20	N. Város 0.37 0.58
Buda	Szt. Goltthárd 0.50 0.50	Bolonyos 0.28 0.38
Buda	Sárvár 0.20 0.20	Tonka 0.28 0.28
Buda	Győr 1.43 1.50	Burahona 0.62 0.62
Buda	Bécs 1.18 1.22	Borsosjenő 0.59 0.51
Buda	Városlát 0.73 0.67	Békés 0.54 0.57
Buda	Bécs 0.32 0.28	Gyoma 0.50 0.50
Buda	Bécs 0.41 0.46	Gy. Rehbérvár 0.50 0.50
Buda	M. Szegec 0.28 0.20	Bennyicska 0.50 0.50
Buda	Zaránd 0.11 0.16	Sohorján 0.50 0.50
Buda	Ngizsák 1.11 1.15	Árad 1.44 1.42
Buda	Mitrovics 0.87 0.87	Makó 0.54 0.51
Buda	Dósa 0.54 0.52	Kisbolyos 0.42 0.88
Buda	Szatmár 0.12 0.10	Kisbolyos 0.88 0.42
Buda	N. Maltény 0.40 0.42	Temesvár 1.07 1.07
Buda	Munkács 0.80 0.10	ecskere 1.20 0.88
Buda	Homonna 0.08 0.12	
Buda	Perocsény 0.00 0.06	

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **EBDŐS ARMAND.**

Zárlatkor jegyeztetik: 4-2 százalékos papíráradék... 4 százalékos osztrák aranyárjradék 97.20...

Frankfurt, (Zárlat.) október 9. 4-2 százalékos papíráradék... 4 százalékos osztrák aranyárjradék 97.50...

Páris, okt. 9. (Zárlat.) 3 százalékos Francia aranyárjradék 95.12... 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 480...

terdamra (rövid) 208.27. Váltó német piacokra (rövid) 123.09... Váltó Svájcra (rövid) 104.68...

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vásárosarnok.

1908. október 9-én.

Az üzlet menete még mindig felette csendes. A gyümölcs közül a szőlő ára lényegesen visszament...

Mai árak:

Husneműek: Helybeli marhahús hátulja 120-140 K... Helybeli borjúhús 116-132 K... Szalonna friss 124-128 K...

kg.-ként egészben, nyul nagy 3.-3.20 K, nyul süldő 2.-2.40 K, fogoly -80-1.-K, fázván 3.-3.20 K...

Baromfi-félék: 1/2 rántani való csirke 1.20-1.80 K... 2.60-3.20 K, kacsza hizott 2.-5.-K. liba fiatal...

Tejtermékek: Teavaj (centrifugált) I. 1.90-2.10 K... II. 1.80-2.-K, főzővaj (köpült) 1.40-1.60 K...

Zöldségfélék: Burgonya (vagonáru) sárga 5.40-6.20 K... 4.80 K, kifli 12.-14.-K, sárgarépa 8.-10.-K...

Gyümölcsfélék: Szőlő -20.-40 fillér kg.-kint Alma válogatott elsőrendű árú (aranyarpen, ranett)...

Vegyesárak: Méz -70.-94.-K, gyümölcsíz -K, gomba friss -K, kilogrammonként.

Sertéskereskedelmi csarnok. Budapest-Kőbánya.

Budapest, október 9-én. (Hivatalos tudósítás) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül)

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, K. 10l, K. 1g. Rows include: tiszavideki, fehértimelyei, pestvidéki, hársági, bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonaművek, 100 kilogramm ára, K. 10l, K. 1g. Rows include: Rozsa, Arpa, Zab, Tengeri magyar, Repozo kaposziarepe.

Table with columns: Burgonya, Pehér, Rozsa, Sárga, Koronától-koronáig. Rows include: Dunántúli, Felsőmagyarországi, Nyírségi, Erdélyi, Bánági, Pesti.

Table with columns: Különlő termények, Faj, Pénz, Árú, Koronánként. Rows include: diszozószir, szalonna, szilva készáru, heremag.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Allamadosság közkölcsönök, Magyar aranyárjradék, All.köl. Vaskapu céljár. é. 3%, 1870. nyeregen kölc. 100 frt.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Záloglevelek. Elsőbbségek, Belvár. tkpt. r.-t., Egyesült. f. v. tkpt., Kisbirt. orsz. földh. 34 év.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Biztosító társaságok, Első magyar ált. biztosító, Pannónia viszontbizt. intézet.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Gözmalom, Concordia, Első budapesti, Erzsébet.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Bankok részvényei, Angol-osztrák bank, Budapesti bankgyűlési eln., Pesti hitelbank.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Takarékpénztárak, Pevárosi takarékpénztár, Budapest-Erzsébetvárosi tak.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Sorsjegyek, Bazilika sorsjegy, Bácsv. nyer. kölc. 1874. év.

Table with columns: Pénz, Árú. Rows include: Pénznemek és váltók, Arany, magyar v. osztr. vert, 20 frankos.

fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 123-124 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 124-125 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 125-127 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm sulyban) — fillérig.

Sertésleltétel. 1908. évi október 7. napján volt készlet 34620 drb., 1908. október hó 8-án felhajtott 59 darab, 1908. október 8-án elszállított 255 darab, 1908 október 9. napjára maradt készletben 34424 drb. A hizott sertésleltétel irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 9. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1269 darab sertés, 17 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1132 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 2401 darab sertés, 17 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 1264 darab sertés, 17 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 1137 drb sertés, — darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 93-102 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 92-94 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 116-124 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 117-126 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 118-126 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140-300 kgr.-ig. — fillérig, ételsulylevonással — fillér. Belföldi süldő 104-116 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz 92-110 fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, október 9. Felhajtott: 578 drb élő borjú (közte 15 rugott), 1 drb leölt borjú, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 96-108 fillér, kivételesen 110-112 fillér; középminőségű élő borjúkért 84-92 fillér; leölt borjúkért — fillér; silány és rugott borjúkért 46-70 fillér, növendékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak 4-6 fillérrel kgr.-kint emelkedtek.

Kivonat a hivatalos lapból.

→ Október 9. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Nuszbaum László országos bírósági vegyészegédet a IX. fizetési osztályba tartozó vegyészegédé; a kereske-

delemügyi miniszter Illés Zsigmondot, a kereskedelmi muzeum északafrikai levelezőjét, a kereskedelmi muzeum központi személyzeti létszámába fizetéstelen muzeumi levelezővé; a budapesti itélőtábla elnöke dr. Lakatos Gyula és dr. Dedinszky Gábor budapesti lakos ügyvédjelölteket a budapesti itélőtábla területére díjas joggyakornokokká; a pestvidéki törvényszék elnöke Matyóka Ferencz miskolci törvényszéki fogházort a váczj járásbírószághoz III. oszt. hivataloszállgá; a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Ráduly Ferencz végzett joghallgatót a marosvásárhelyi itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a nagykárolyi pénzügyigazgatóság Burián Ernő nagybányai lakost a nagybányai adóhivatalhoz díjtalan gyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. A győri törvényszéknél törvényszéki bírói állásra 2 hét; a kapuvári járásbírószágnál irnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 9-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánk időjárásában lényeges változás nem történt. A hőmérséklet kissé emelkedett és maximuma: Fiumében 21 C°, minimuma: Losoncban, Marosvásárhelyen, meg Boffalun — 2 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz idő várható, lényegtelen hőváltozással.

Állomás	Levegőmag. mm. 7.0 +	Hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér-séklet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szlatina	72.1	2.8	N	8	0	15	1	
Ungvár	69.6	3.6	NE	1	0	14	4	
Kősmárk	71.0	0.7		1	0	16	0	
Losonc	70.0	1.2		0	0	17	2	
Ógyalla	69.4	0.2		8	0	15	1	
Budapest	68.2	7.1		1	0	17	7	
Herény	68.4	8.8		0	0	17	3	
Keszthely	69.4	8.4		0	0	16	3	
Pécs	70.5	7.6	N	2	0	17	6	
Zágráb	69.5	6.3		0	0	18	5	
Fiume	67.3	3.5		0	0	21	9	
Szeged	69.6	6.4	N	1	0	15	6	
Tomecsvár	69.5	8.3	N	1	0	16	8	
Nagyvárad	68.8	6.0	S	1	0	14	0	
Kolozsvár	71.5	1.2		1	0	16	3	
Nagyzeben	70.9	0.4	SE	1	0	14	0	
Szatmár	—	5.4	SE	1	0	14	3	
Eger	—	4.2	SE	1	1	—	3	
Árvavirta	—	0.2	NNE	1	1	14	1	
Solnocs-bánya	—	6.0	SE	1	1	17	4	
Komárom	—	0.6	SE	1	1	18	3	
Magyar-Ovár	—	4.2	SE	1	1	16	3	
Sopron	—	2.9	S	1	1	20	0	
Eszék	—	4.2	S	1	1	17	0	
Cirkvenca	—	7.7		0	0	16	7	
Debreczon	—	7.3		0	0	19	0	
Kecskemét	—	4.2		0	0	17	0	
Oroszáza	—	7.8	N	2	1	16	0	
Arad	—	7.8	E	0	0	16	0	
Zsomholya	—	3.2	NE	1	1	16	0	
Versecz	—	5.4	SW	1	3	18	2	
Orsova	—	3.6		1	1	18	3	

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszor, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserü páratlan hatásu!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMETEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

ÉLŐESZKÖZÖK
 EZÜSTBÖL ES ALPACCA EZÜSTBÖL,
 DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
 A LEGELÖNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN
 BUDAPEST, VIII. Erzsébet-körut 29.sz.

VIDÉKI MEGBEDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
 ÁRJELEZÉK 2000°RAJZZAL BÉRMENYVE KÜLDÖM.

(Az a negyedik marne-i c dejt s me elég lett v szefortt s dott. Grat kis rendje gálati pap vagy ötve ban, lévep hét hónap sebb volt

A FI

— Ig ügyben t — Ha den valós nuképp. — É felelni? — Ig lesz ellen Volt viselkedé selkedés mel kísér — D ügyet, ha — M másik szc vényszék — D nekem se — Ha vezet, öi kell válas feltünő d hatna öm — K lelte Hoy Idöké járkált fe nem kelle dogtalans ezt elkeri A sz vetkező A fia tartóztatá

KÜLÖNFÉLÉK.

Resurrecta.

Tudja az ég, mi lehet,
Mi fogja el szívemet.
Rózsalevél szárnyán szállnak
Rég feledett, kedves álmok.

Régi mese, bus akkord,
Melyet a szél ide hord.
Sok-sok édes, fájó emlék,
Dobban tőlük a szívem még.

Ez a mosoly, ez a szem...
Oh, ezeket ismerem!
Hányszor csaltak már engemet
S elfeledni még sem lehet.

Mintha szavát hallanám
Csüngők édes dallamán.
Mit bánom, hogy fel-feltámad
Ezer gyötrés, ezer bánat.

Hogy te mi vagy, nem tudom:
Démonom vagy angyalom,
Régi sebem újra téped
Vagy balzsamot nyújt a képed?

Nézlek, nézlek. Mi lehet?
Szívemben új kikelet?
Poros lanton újra csendül
Rég feledt dal szerelemről.

Feleki Sándor.

(Az élőhalott zuáv.) Lucien Grattery 1870-ben a negyedik zuáv-czredben szolgált. A boy-surmarne-i csatában a golyó átfurta a bordáit, a tüdejét s megakadt a hátgerincében. Ez a porosz golyó elég lett volna két zuávnak, de Grattery tüdeje összeforrt s a golyó a gerincében szépen betokosodott. Grattery azt hitte, hogy ezért megérdemel egy kis rendjelet, irt tehát a hadügyminiszternek s szolgálati papírjait kérte. Ez rég történt, azóta ötven vagy ötvenöt hadügyminiszter volt Franciaországban, lévén egynek-egyenek minisztersége átlag hat-hét hónap tartama, de mindegyiknek sokkal sürgösebb volt a dolga, mint Grattery szolgálati papírjait

kikerestetni. Végre Picquart lett nemrég a hadügyminiszter, ki oly udvarias ember, hogy mindenkinek teljesíti a kérését. Grattery neki is irt, inkább megszokásból, mint komolyan, mert tőle sem remélt semmit, 1907. augusztus 17-én azonban, mikor Grattery épp hatvanharmadik születésnapját ünnepelte, két csendőr lépett hozzá, a hadügyminiszter levelével. A szolgálati papírt hozták, következő tartalommal: „A hadügyminiszter parancsára a belső szolgálat feje igazolja, hogy a hadügyminisztériumban meglévő okmányokból következő tünik ki: Grattery (Francois, Raphael, Lucien) született Etampes-ban 1844. április 13-án, meghalt 1870. november 30-án a tábori kórházban“. Tehát hivatalosan bizonyították, hogy Grattery harmincznyolcz év óta halott. Szóhoz sem tudott jutni.

— Legyen szives aláírni — mondá a csendőr.
— Mit irjak alá?
— Hogy a minisztériumtól megkapta a levelet.
— De hiszen én halott vagyok.
— Nem tesz semmit, írja csak alá, hiszen csak formalitás s hozzácsapják a többi aktához.

S Grattery aláírta a saját halotti bizonyítványát. Azután azon gondolkodott, hogy ha harmincznyolcz év óta halott, talán visszakérhetné ez idő óta fizetett adóját.

— Ha az adófelügyelőnek írok, ennek válaszát nem érem meg — töprengt magában. — Inkább a hadügyminiszternek írok egy rendjelet. Öt-hat év múlva bizonyosan megkapom, mert már tudja az adresszemet.

(Mesterséges villám.) Brombidge angol tanár kísérletileg tanulmányozta a menydörgés keletkezését és ennek okait. Ez a tudós különösen hivatva volt, hogy erre a sokat hivatott kérdésre megfeleljen, mert egyetlen egy fizikusnak sem sikerült ilyen kísérletet ekkor villamos szikrákat előállítani, mint Brombidge. A kísérlet legfontosabb eredményeként az mondható, hogy immár minden kétséget kizárólag meg van állapítva, hogy a menydörgést nem a levegő hirtelen széthasítása és összenyomása, hanem a levegőben levő vizgőznek a felbomlása idézi elő. Brombidge éveken át foglalkozott a vizgőz szinképének a tanulmányozásával és a villamos kisüléseknek a vizgőzzel telített atmoszférára gyakorolt hatásait is kutatta. A mesterséges villám előállítására Brombidge 20.000 lemezes akkumulátor batteriát használt, amelynek hatalmas áramát üvegszigetelők között vezetete. A még szükséges készülékeket külön fel kellett találni, hogy a rendkívüli követelményeknek megfeleljenek. Legelőnyösebb lett volna, ha Brombidge az Egyesült-Álla-

moktól megkapja az engedélyt a Niagara szolgáltatás áramok felhasználására, amit a tudós tanár eddig hiába kérvényezett. A kísérletet először úgy akarta végrehajtani, hogy két vízfelület között ugrat át elektromos szikrákat. A kísérletnek ez a módja azonban kivihetetlennek bizonyult. Erre Brombidge két fahasábot desztillált vízzel telített és vízben áztatott vattába burkolta. Ezt a két tárgyat villamos pólusoknak használta és egymástól 15 centiméternyi távolságban. Erre rendkívül fényes szikrákban nyilvánuló áram indult meg. A kisülések dördülése olyan fűlsiketítő volt, hogy a kutatónak be kellett tömnie a fülét és egy vastag kendőt a feje köré csavarni, hogy egyáltalában kitarthassa. A dörgésszerű zajt Brombidge azzal magyarázza, hogy a vizgőz felbomlásánál keletkező hidrogén- és oxigéngázok felrobannak. Így könnyen érthetővé válik a természetes mennydörgés nagy ereje is, hiszen akkor az egész ég nem egyéb, mint egy egyetlen nagy vizgőtömeg. Brombidge mesterséges villámait le is fotografálta s a képeken nem látni az egyes kisüléseket, hanem világító vizeséhez hasonló fénypamatokat. A mesterséges villám spektruma azonban ugyanolyan, mint a természetes villámé.

(A tenger fenekén.) Szan-Franciskóban egy buvár különös kalandjáról érkezett hír, mely élenken emlékeztet Hugo Viktor „A tenger munkásai“ című regényének egyik epizódjára. Lund Márton buvár egy elmerült hajó roncsainak átkutatása céljából leszállt a tenger fenekére, amikor hirtelen egy ropant nagy polip támada meg és egyik karjával a lábába kapaszkodott. Csaknem egyidejűleg egy másik polip rontott rá és a czombját fogta át iszonyu erővel. Lund kést rántott és hatalmas szurásokkal akarta magáról lefejtetni a polip karjait és egyuttal jelt adott társainak, hogy húzzák a felszínre. A buvár rémülve látta, hogy újabb polipok közelednek felé és egyiknek már az ölelését érezte a nyakán. E közben felülről huzni kezdték a mentőkötélet, de Lund kénytelen volt leinteni társait, mert az a veszély fenyegette, hogy huzás közben leszakad fejéről a buvársisak. Lundnak csak éppen a balkeze maradt szabadon, de ezzel aztán derekasan védekezett és iszonyu vágásokat mért a polipokra, amelyek közül az egyiknek már-már sikerült a buvársisak alá nyulni. Lund ekkor végső kétségbeesésében több késszurással halálra sebezte támadóját. Amikor végre Lund a felszínre került, elalélt, de csakhamar ismét visszanyerte eszméletét. A kimúlt polipot fölhúzták a mélyből és most csodájára jár az egész környék. Mindenki hősként ünnepli a bátor buvárt.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

38

— Igen; mondja csak Monk ur, ebben az ügyben tanuképpen megidéznek engem?

— Ha az ügy a törvényszék elé kerül, minden valószínűség szerint meg fogják idézni tanuképp.

— Én pedig köteles vagyok megjelenni és felelni?

— Igen, köteles. Remélem nincs, vagy nem lesz ellene kifogása?

Volt valami különös ennek az embernek a viselkedésében, ami arra készítetett, hogy viselkedését és szavait a legnagyobb figyelemmel kísérjem.

— De hát a törvényszék tárgyalhat egy ügyet, ha a tolvaj még nem került elő?

— Mihelyt elég bizonyíték van egyik vagy másik személy ellen, vád alá helyezik és a törvényszék elé viszik.

— De amíg ez meg nem történik, nem kell nekem semmiféle kérdésre sem válaszolni?

— Ha a rendőrség, aki ezideig a vizsgálatot vezeti, önt ki akarja hallgatni, önnek okvetlen kell válaszolni. A választ megtagadni, nagyon feltűnő dolog lenne, sőt kellemetlenséget okozhatna önnek.

— Köszönöm a szives felvilágosítást — felelte Hovell.

Időközben felkelt a székéről és nyugtalanul járkált fel-alá a szobában. Egy gentlemannek nem kellemes, ha egy szerencsétlen fizkő boldogtalanságához hozzájárul; de talán lehetséges ezt elkerülni.

A szavak, melyeket váltottunk, reám következő hatással voltak:

A fiatal ember nem tud semmit Eveline le-
tartóztatásáról. (Amint emlékezhetel, említettem,

hogy felkértem Fricket és Sigridet, hogy ne szóljanak neki semmit.) A feleleteimből és a hozzám intézett kérdésekből semmi olyant nem tudott meg, amit már előzőleg ne tudott volna. Ennyire már még sem tapasztalatlan! Vagy tré fából, vagy valami más czélből kérdezősködhett nálam. Tehát mitem tud, ami a gyémánt lopás felfedezésére nagy fontosságú volna.

Elhatároztam, hogy hirtelen értésére adom, miszerint Evelinet letartóztatták, de a vallomásától nem teszek említést.

Igazán furcsa lenne, ha nem árulná el magát ezek után, amit tud és ami ezzel kapcsolatos.

— Különb — mondtam én — nem kell aggodnia, hogy a vallomása valami döntő fontosságú. A gyémántot már visszaszereztük és a bűnös le van tartóztatva. A komorna volt a tolvaj. Az ellene szóló bizonyítékok olyan súlyosak, hogy a vallomására már nincs is szükség.

— Well, monda Hovell nyugodtan, akkor éppen el is mondhatom, amit tudok: azon a délutánon történt, amelyen az öreg Jürgens ott ebédelt a villában és a gyémánt eltűnt. Mihelyt megittuk a muzeumban a kávé, én felmentem a szobámba, hogy patronokat készítek, mivel Osterdaléba voltam hivatalos vadászatra. Azt hiszem, erről már tudott.

— Igen, mindent tudok, ami azon a délutánon a házban történt. Kérem folytassa...

— Well! Tehát mikor készen voltam a patronokkal, lementem a kertbe, hogy egy szivart elszívjak. A többiek ugylátszik mind a szobájukban tartózkodtak, mert senkit sem láttam. Amint a muzeum mellett elhaladtam, mintha az ajtó nem lenne bezárva. Mihelyt kissé benyomtam, egészen kinyílt. Azt tudja, hogy az ajtó nehéz vashól van kovácsolva, de olyan pompásan bekenve és olajozva, hogy teljesen zajtalanul működik. Helyes, én tehát bepillantok a muzeumba és egy hölgyet látok a szemközt levő fal melletti szekrénynél. Háttal fordult felém. Az egyik kezével a vasredőt tartja fel a magasba, a másik kezében valami tárgyat fogott, amelyet akkor vehetett ki a szekrényből. Azt hittem, hogy Frick kisasszony az illető, a vilá-

gos tavaszi kabátkájáról véltem felismerni, melyen sötét a zsinorozás.

Hirtelen felpillantottam és Hovell pillantásával találkoztam, amint leselkedő, várakozó tekintettel rám nézett.

— Folytassa, szólta én gyorsan, kissé goromba hangon.

— Well, hiszen ön tudja, Monk ur, hogy szenvedélyesen szeretek fényképezni és többnyire a zsebemben hordok egy kis pillanat-felvételező gépet. Ismeri is — gyakran mulattunk villa Ballaratban azon, hogy az embereket akkor fényképeztük le, amikor legkevésbé sejtették.

Igent intettem.

— Nos, tehát nálam volt akkor is a gép és így az a gondolatom támadt, hogy miss Fricket le fogom fényképezni, amint ott áll és nem is sejtí a jelenlétemet. Gyorsan beléptem, halkán betettem az ajtót, megnyomtam a gépet és aztán újból kimentem, anélkül, hogy ő engem meglátott volna. Ugy állt ott, mintha gondolkodnék, mit csináljon a kezében levő tárggyal.

Az angol itt szünetet tartott, hogy mintegy időt engedjen nekem valami megjegyzésre. Én azonban fel sem pillantottam, hanem alakokat rajzoltam az előttem fekvő papirosra, még pedig a lehető legkönyösebb képpel — ismét folytatta:

— Este aztán kocsit fogadtam és az állomásra hajtattam. Utközben beadtam a fényképezéshez a lemezeket, köztük a már említett képet is, amit visszatértemkor már készen akartam látni. Osterdaléból való visszaérkezésemkor tudtam meg, hogy a gyémánt eltűnt és ekkor eszembe jutott a fénykép. Természetes, hogy Frick ur és huga előtt nem tettem a dologról említést, hanem elmentem a fényképekért. Akarja látni a muzeumbeli képet?

Most már másodszer említették Sigríd nevét, kapcsolatosan a gyémánt eltűnésével. Ez igazán kellemetlen érzést keltett fel bennem.

De mivel Hovell kutató pillantását éreztem, teljesen nyugodtan vettem kezembe a képet, amit felém nyujtott.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Szombaton, 1908 október 10-én

Nemzeti Színház

FRANCILLON.

Vígjáték 3 felvonásban. Irtá H. Dumas fordította Paulay...

M. Kir. Operaház

A bolygó hollandi.

Dalárd, hajós Erdős Vasquezné...

Várszínház

Stuart Mária.

Szomorújáték 5 felvonásban. Irtá Schiller, fordította Eszedi...

Magyar színház

Sziriusz.

4 felvonásban. Hozzánk Pérencz hasonló című előadásából...

Vígyszínház

Délután 3 órákor.

Igmándi kis pap.

Népszimfű 3 felvonásban.

Este fél 8 órákor

Kutya van a kertben!

Böhözat 3 felvonásban. Irtá: Georges Feydeau, fordította: Göth...

Királyszínház

Hollandi lány.

Nagy operát 2 felvonásban. Szó...

Urania színház

Zárva

Apollo - Projektográf

TELEFON 68-39

A spanyol királyi pár Budapesten.

Erkezés a nyugati p. u. és bevonulás (Saját telv.)

A bankszolgá kutyája.

Az elefántfiók. Mikor az üzlet biztosítva van. A magas észak.

A pénztárosnő tragédiája.

KEZDETE : 6 órákor

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

TELEFON: Igazgatóság: 317. Jegypénztár: 93-36. Kévéház 17-97

Ma és minden este

SYLVESTER SCHAEFFER

a csoda-artistája, vendéjátéka.

ELŐSZÖR BUDAPESTEN!

A roppant erővel, sokoldalú képességgel és villámgyors...

Az előadás kezdete este 8 órákor.

Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál.

A télikerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK szingyzenekara hangversenyez.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Ma szombaton október hó 10-én este háromnegyed 8 órákor

XXIV-ik High Life Estély.

Teljesen új műsor.

Az intelligencia találkozója.

Folytatása a nagy nemzetközi díj és versenybirkózásnak.

DÍJ: 8000 KORONA. És az egész műsor.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR.

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor

Ma! fél 10 órákor! Ujdonság!

A műlövés.

Böhözat, irtá: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: Tú k Berta, Napou, Zöldi Márton, Gerő...

Vézül 11 órákor

DER LUFTTURNER

Nappali pénztár d. e. 9-1-jg és d. u. 3-6-jg. Az első e ne...

— Kezdeté fél 12 órákor —

ROYALORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Ma és mindennap 8 órával kezdettel

Nagy előadás.

Szenzációs attrakciók.

Lalle Solbini, Parilla, Jansty, Jaskarónis, The 4 Black...

Naponia 9-kor este

VERA VIOLETTA.

Nagy operetta. Szerző: Eysler Odón

A télikerben reggeli 5 óráig látványtraktiók és Balogh...

Valódi szegedi paprikát 1/4 kg. csinos...

szege di tarhonyát

(4 1/2 kg.) küld 6 korona előzetes baktulása mellett

vagy utánvétellel KARDOS JAKOB Szeged.

termény nagyherskedő.

STEINHARDT MULATO

Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 84-89.

Kezdeté 7-9 kor. Ma és mindennap: Uj attrakciók.

Jenny Schopper, Jan Bóra et la bella Lola, M. He Ivy...

és Partnerét, továbbá Steinhardt Géza, Torony Fancsi...

Gyártás Dersó fölépte új magánzsákokkal, Pápal.

Az ördög helyettese

Paródia. Irtá: Tanssig Ottó.

Másfél feleség. Böhözat. Irtá:...

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és Ösv. Konf. Jászne...

(Működésben Andrássy-ut 22.

A gyönyörűen alakított télikerben tancz reggeli, KÉCSÉ...

traktiók, nagyszári zenekar.

Vasárnap délután méréskelt helyaru előadás.

KEZDETE 3 órákor.

Kifűnő konyha! Pontos kiszolgálás!

TENNIS-RAKET JAVITO

Tennis-pálya-készítő és fel-szerelő. Versenyjátékosok...

egyedüli raketjavítója. — MACHER REZSO sportdipló...

Budapest, IV., Koronaherczog...

utca 3. szám (Az udvarban)

Női ruha divat kelme előadás

Oriási készletünkől 120 cz. széles őszi angol kelmeté...

terenként 42 król kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4...

früg árunkunk.

Rosenberg és Quitt

női divat, szőnyeg és vá-

szon árak nagy áruháza.

Budapest, VI. Király-utca 32.

Telefon 528. Alapították 1895

Kalap Király

a legegészséges őszi újdonságok megérkeztek, a nagyérdemű kő-

zönég ügyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 kor-

kalapjainkra. Maunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak

Különös gondot fordítunk Bocsos pártfogásért esedezünk

műhelyünkben Hársta-n 33. Osztermann és Stern

uól kalapok átajaktására. kalapos mester

Szigoruan szabott árak! Eskü-nt 6. (Kötőd palota.)

Tévedés

kikerülése végett vásároljon óvszer-

különlegességet a GUMMI KIRÁLY-nál

HATSCHER N.

Csakis: Budapest, Károly-körut 6.

ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

Szalloda

Az ARANY BÁRÁNYHOZ

BÉCS, Wieden, IV. Hauptstrasse 4.

Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó

helye. — Szobák 2-60 koronától felelő.

3 percznyire az Operától és Kármesterstrazétól.

Világos szobák. Világos szobák.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIERE VI. Teréz-körut 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/2 órákor az új fényes októberi műsor

TURCHANYI OLGA

Willy Hagen (nem it.) Nyáray Antal és a teljes régi

és új művészszenesélyzet (16 tag) Conférencier: Dr

Szalay József. 4 darab és tréfa. 20 cabaret szám.

BERTA PANAMAJA 100-SZOR.

(Kövérny rajnt conférencier imitátor).

Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronától Kontinó térszédésben.

Andrássy-ut 29. Bárdnál Kossuth Lejos-u. 4. Sziklarynál

Erzsébet-körut 42. s a Cabaret pénztáránál. Mindenütt telefo

FRANÇOIS TRANSYLVANIA

SEC

Tisztviselői kölcsön

állami, megyei, városi tisztviselők, katonatisztek és nyugdíjasok részére 20-30 évre vagy tőketörlesztés nélkül, még eddig nem létezett előnyös módozatokkal kapható a 12 év óta fennálló és kizárólagosan tisztviselői kölcsönökkel foglalkozó:

«Országos Híradó» pénzügyi vállalat útján.

Budapest, VIII. kerület, Erzsébet-körut 20. szám.

Felvilágosítás díjtalan. Jutalék csak a pénzvétel után fizetendő. Előleget nem fogadunk ei.

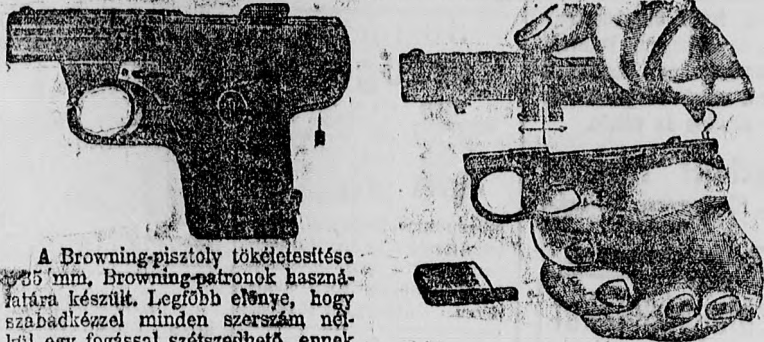
Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság

Budapest, VII., Rákóczi-út 30, ajánlja

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.

Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 7,65 mm. Browning-patronok használatára készült. Legjobb előnye, hogy szabadkézzel minden számszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.

Ára 80 Korona. Havirészlet 4 kor. 12 havi egyenlő részletre 72 Korona.

Levegőgandó és hospánk behűdendő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30, szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt... korona árban, fizetendő... kor. havi részletekben... tól kezdve, Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékesévé teszi.

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Versenytagyalási hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur rendelete folytán a kisköszegi zátony és legelő közötti mellékág elzárásához szükséges 5601 köbméter másodosztályú kő, továbbá 1345 köbméter rostált kötörmelék szállítására és beépítésére 1908. évi október hó 26-án délelőtti 11 órakor a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál nyilvános zárt ajánlati versenytagyalás fog tartatni.

A versenytagyaláson ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek. Az ajánlati feltételek, a tervek, továbbá a kötetendő szerződéstervezet, valamint az annak kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek a hivatalos órák alatt a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál megtekinthetők és ugyanott megszerezhető az ajánlati minta is.

Az ajánlatok, melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előírt minta használatával kell kiállítani, a fent jelzett nap 10 1/2 órájáig a zombori m. kir. folyammérnöki hivatal főnökénél nyújtandók be.

Zombor, 1908. október 9. M. kir. folyammérnöki hivatal.

Benzinmotorok.

1-25 lörög műhelyekben gyártásig kijelölve, valamint új motorok is, jótállással és kedvező fizetést feltételek mellett kaphatók.

KÁLLAI motortelepén

Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gézszerelőközlők és trólikalmok is kaphatók.

FARAGÓ J.

műbutorraktár, kárpitos és díszítő

Bpest, Váci-utca 2.

Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenféle kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881 Mintaraktár művészeti kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből, Kétszázötven dílmentes.

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedve meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes speciálista orvoshoz fordulnak, a ki jó tanácsokat tud adni a nemü életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magaslatos hivatású Dr. Palócz v. kórházi orvos speciálista országos híri intézete (Budapest, VII., Rákóczi) (Kerepesi)-ut 10., a hol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebektől, húgyvesőhólyag-, ideg- és hátgerincbajokat, az ünfertőzés és szűrtüthőlyag, magömlést, elgyengült férfiarót, (impotenciát) kezdődő elmezavart, atanyerést, sérveket, vérbajokat, börtbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki hátrul oknál fogva személyesen nem juthetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszlevegőt kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenképp visszakapja azokat. Az intézet a szűrtüthőlyag speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 órától d. u. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig).

Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos, speciálista Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-ut 10.

BUTOR DUS VÁLASZTÉSBAN... RÉSZLETFIZETÉSRE... RENDHÍVULI OLCSÓÁRON... HÁBÁTHO...
EHRENTREU TESTVÉREKNEI
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SZÁRKA)
KISFÉL ARJEGYZÉK INGYEN. TELEFON 822.

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46. 27903 C.

958. sorozat **Bon 028. szám**
Polgár Sándor
m. kir. szab. nyert orvosi mű-és költözés Budapest, VII., Erzsébet-körút 50 sz. költözés ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek kisé az azonos szövegeket kiírdözmenyt adni az eredeti.
F. Bergerand fils
párisi kőművelésesgek (szervezeti gyártmányainál kimerítő kő- és építészeti díjmentesen azt levelben küldözik. Kivétel az "Ervetelés"-551. 25708

Heveny vagy idült **bujakór-bántalma**
egy bőrvédelem, bőrbajok, rheuma, (izag fehérek stb.) a a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint márgyadagant rheumatizmus, a száj, gége gyengedési, ágynatok, onosztás, tohottatlanság és mindenféle szorult vagy őrült bujakóros bántalmak esetében, a legmeggyőzőbb és minden gyógykezeléssel dacoló betegségekben biztos és gyökeres gyógyulást nyújtanak.
Dr. Oliver vértisztító piskótái
melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémiákkal engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve.
Igen kellemes gyógyszer, melyet 30 év óta a lekválók orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szer és már számos kifizetésben részesült.
Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.— kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll.
Raktár: József gyógyszer-tára Budapest, Király utca 12. és Andrássy-ut 29.

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!
JEGYÜRÜK
NÁSZAJÁNDÉK
TÁRGYAK
A **LEGELŐNYÖSEREBEN**
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-és MŰÖRÉS-üzletében szerezhetőek be
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS CONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

HETI MŰSOR.

Október	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígcsínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Várszínház
11 Vasárnap d. u. este	Nők barátja, Cyrano de Bergerac.	Manon	Tatarjárás Virraszt a szerelm.	Dollarkirálynő. A holla női ány.	A császár katonái Szilvusz.	-	-

A hirdetési rovathban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovathban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Kézimunka himzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez...

Csemegeszőlő kitűnő fajok postaláda (5 kgr.) bérmentve 2 K. 50 f.

Csemegeszőlőt nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotályfal keverten és...

Téli elrakásra nemesfajú csemegeszőlő kitűnő ízű táblakörte 25 kilónként bármelyik 9 kor.

Mézédes csemegeszőlőt téli elrakásra, cukorédes félkörte 25 kilónként 10 korért...

Cukorédes szilvalekvárnak kilója 80 fill., mézédes baracklekvárnak és...

Házilag főzött cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korért, mézédes baracklekvárnak és...

Magán építőipari iskola előkészítő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel.

10 utazó é elarusító kerestetik a legújabb és legnagyobb különlegesség részére.

Pótvizsgákra, Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra...

Ha köhög vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért.

Egyéves önkéntes lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot...

Enek és zongora leckéket Marchessi szerint ad diplomás tanár úr házból és házon kívül.

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás...

szenczaciós könyv! IRODALMI CSEMEGE! A nemi kérdés és a társadalom.

Zálogcédulákat, veszek, Zalogban levő ékszereket, brilliántokat, aranyat, ezüstöt és platinát...

SCHILLER IZIDOR Sip-utca 8 szám.

Magánnyomozó (törv. bejegyzett és elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb közbizonyosságok, személyek, lakások üzletek feltűnés nélküli megfigyelését a elűnt egyének és névtelen levelek irónak kinyomozását, bel és külföldön. Bartha Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 109-52. 28587

Gépszekerek csaplelő idejére ugyancsak garatizáltak és az összes gazdasági szomolyozóit, szakértőket és jószágáért teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költség és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagymező-ut 25. Telefon 24-87.

Szaktanörök vezetése alatt előkészítettnek felelősséggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 eleműt végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulókat, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgákra. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. L. 3 ajtószám.

Gépszekerek című kiadvány rovata van a honfoglalás megjelölés „Molnárak Lapja” szaklapnak (Budapest, V. Csáky-u. 12.) és mu'atvány-számok ingyen kildetnek azoknak, akik levelezőlapon kérik. Minthogy ebben a rovathban a legújabb technikai újításokon kívül minden előforduló, amire gépszekerek, művezetőknak, elektrotechnikusoknak, motorvezetőknak, kőműveseknek, gépészeknek, kőműveseknek és az azokban az embereknek van, emiatt a legelőször kiadványunkkal nyilatkozunk arról a rovatról azok, akik megismernék. A hirtelleg ára egész évre 8 or. telefonra 4 kor. 28667a

Stenográfia Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váci-körút 83. Ingyenes gépirásoktatás és összes írógéprendszerrel. Díjtalan és biztos állásbiztosítás. A „Stenográfia” országos Gabelsberger gyorsíró- és gépiróiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirás, kereskedelmi szövegek és helyesírási szaktananyagok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairású kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsírói- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok vezetésével állnak. Szorosított- és másolósírók. Beiratások naponta az intézet helyiségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzású iskolával

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos szikkek árjegyzéke ingyen. Aranját és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gartner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

BUTOROK háló-, ebéd-, szalon-, rendező, továbbá úr-szoba, iroda berendezéshez és mahagony butorok, szőnyegok és függönyök szálódi angol bégarnitúrát eladása és vétele.

Wechsler Károlyné 7/L. Király-utca 23. szám I. emelet 268

Zalogcédulákat veszek. Elzálogosított, brilliántokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Magyar kir. államvasutak. 237070/908. szám.

Pályázati hirdetés. Alulírott igazgatóság a nagy. kir. államvasutak vonalain, illetve műhelyben 1908. és esetleg 1910. évben szükséges kofektőranyagok, nevezetesen különféle ecsokek és kofék szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező anyagokat és azok egy évi mennyiségét feltüntetve ajánlati úrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlatiételre kötelező részletes módokat tartalmazó ajánlati felhívás az alulírott igazgatóság »Anyag- és leltárbeszerzési szakosztály»-ánál (Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 73., II. emelet 43/a. ajtószám alatt) díjtalanul kapható.

Az előírt módon kiállított, ivenként 1 koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátott ajánlatok az ivenként 30 filléres magyar királyi okmánybéllyel ellátott és eldirt ajánlati felhívással együtt srtetlen borítékban elhelyezve, a cég pecsétjével lepecsételve legkésőbbben f. évi október 22-én déli 12 óráig a fentemlített szakosztálynál bonyújandók, vagy posta útján oda küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlatok czikkok egy évi értékének 5%-a legkésőbbben f. évi október 21-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti központi főpénztárnál akár készpénzben, akár állam letételekre alkalmas é tékpapirokban teendő le. Bánatpénz nélkül, vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül, továbbá le nem zárt és le nem pecsételt s nem srtetlen borítékban nyújtottak be, vagy távirati úton érkeznek, végül pótajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Bpest, 1908. szept. hóban. A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Gyümölcsfa diszta stb. őszi árjegyzékekkel ingyen szolgál, kertálakításokat elvállal Weiber faiskolája Békásme-gyeren. (Budapest mellett.)

30 forint. Varrógépek egy új valódi család Singer varrógép zárekrónnyal 5 évi jótállással csak! SINGER A.

műgépésznél Budapest, főútel Atáca-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legújantyasabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Saját gyártmánya Vas-és rézbutorok Rézgy 45.- 50.- 55.- Vasgy matracszal 8.50 Gyermekágy 11.50 Sodronyágy-betét 8.50 Vas-és rézbutorok gyári árban. 28048

WEISZ LIPÓT Király-utca 09. szám. TELEFON 57-01.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Al-landó vagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos jogi szemináriuma. Budapest, Wessalányi-utca 18 szám.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebéd-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegok, függönyök, terítők, csillárok, vas-és rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt készpénzbeni áron a leg-újabb rendszerű bankhitel után kizárólag csak Reményi nagy magyar hang-szerlelepen. Prospektus és árjegyzék in-gyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

MEGHODITOTT AVILAGOTI... KÖVÁCSSZÉN, kokszt, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

THE ROYAL beszélgépeket a legújabb modellokat szigorunax eredeti gyári árakon 30% árle-szállítással szállítunk havi 8-10 K. részletfizetésre is, vidékre is bérhová.

Láng Jakab és fia gramofon-nagykereskedő Budapest, József-körút 41. Fiókteleink: VIII., Baross-tér 4. es Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

INGYEN. + GUMMI + és különféle óvász-árjegyzék-kötet titoktartás mellett ingyen és bérmentve kildjük.

NAKIRA törvényesen védett fért GUMMI-különlegesség tucatszja 12.- kor., 8 tucatzból 20% engedmény.

Uterus - Spray legújabb Nigenikus 20 ézer 14 kor.

GUMMI - HALHOLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatzban.

Mintajtemény 12 darab 4 K. Pest velus 8-8 K-ig. Irrigator 3 kor. és feljebb. Bideo vasállványon 8 kor.

Magyar Orvosi Műszertár Bpest, VII., Rákóczi-ut 32. (A Réhus-kórházzal szemben). Pontos cimre és a város-keresztre ügyeljünk.

INGYEN. DRAGABB, MINY NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP MAGYARASOK

MONUNK EGY ÉLETNAGYSÁG KÉPET 5 KORONÁERT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CEM NAGYSÁGBAN CSORAGOLVA SZINES

OLAJKEP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENÜTT FELVÉTELYEN

SVAVATOSSAG MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPNAGYÍTÓ és RAFAEL FÉNYKÉPESZETI MŰTÉRESEM BUDAPEST, VI. ROTTENBILDER-ut 66 NYÚTÉRTVE KI 1908. ÉVI PÁRSI KEZELTÉREZSI KIALLITÁSON DISZKOLEVÉL-KERESZTTEL és ARANY-ÉREMMEL.